

Begroting 2025

Programmabegroting 2025
Meerjarenraming 2026 t/m 2028

Gemeente Valkenburg aan de Geul

Begroting 2025 en meerjarenraming 2026 t/m 2028

Versie: Definitief, v1.03 d.d. 9 oktober 2024

Status: Publicatieversie ontwerpbegroting, vastgesteld in het college d.d. 8 oktober 2024

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegroting voor het jaar 2025 aan. Het ontwerp voor de programmabegroting 2025 is grotendeels gebaseerd op de beleidskeuzes zoals uw raad die heeft gemaakt in het raadsbesluit kadernota 2024. Ten opzichte van de kadernota worden er slechts beperkt nieuwe voorstellen gedaan. Deze voorstellen zijn terug te vinden in het eerste hoofdstuk van de ontwerpbegroting.

De ontwikkelingen op landelijk gebied, die ook voor onze gemeente relevant zijn, beginnen vorm te krijgen. Na de presentatie van het hoofdlijnenakkoord van de (destijds nog) formerende partijen op 16 mei 2024 en de presentatie van het nieuwe kabinet op dinsdag 2 juli, was het vooral wachten op de uitwerking in het regeerakkoord en de Miljoenennota. De gevolgen voor de gemeenten zijn vertaald in de septembercirculaire 2024, die op Prinsjesdag (dinsdag 17 september 2024) gelijktijdig met de Miljoenennota is gepubliceerd. Het college tracht al enkele jaren om de septembercirculaire integraal te verwerken in de ontwerpbegroting. Ook dit jaar is dit weer gelukt.

Voor de coalitieperiode 2022-2026 is het jaar 2025 het laatste volledige jaar waarin het college en de organisatie verder aan de slag gaan met de uitwerking van het coalitieakkoord “Valkenburg aan de Geul veert op”. Op meerdere terreinen zijn richtinggevende en kaderstellende keuzes gemaakt door uw raad, waarbij in 2025 de nadruk zal liggen op de uitvoering van de verschillende plannen. Een voorbeeld hiervan is de Visie Vrijetijdseconomie (VTE), die in oktober 2024 door de raad is vastgesteld. We zoeken hierin een goede balans tussen de aanvullende ambities en het op orde houden van de basisdienstverlening van de gemeente.

Aan de opbouw van deze begroting hebben we een element toegevoegd. De bekende ‘3W-vragen’ (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag dat kosten) zijn in deze ontwerpbegroting voor het eerst beantwoord door een koppeling te maken aan de opgaven van de organisatie en onze gemeente. Hiermee sluiten we aan op de werkwijze uit het Panta Rhei traject, dat we integreren in de P&C cyclus. Met het benoemen van de concrete opgaven maken we daarmee nu een eerste stap, passend bij de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Het college zal dit vervolgens vertalen in concrete doelstellingen en resultaten, die de grondslag vormen voor de uitvoering.

Het afstemmen van onze ambities op de beschikbare financiële middelen, maar vooral ook op de beschikbare ambtelijke capaciteit, blijft onverminderd een uitdaging. Dit geldt zowel voor de basisdienstverlening als voor onze aanvullende ambities. Na het vaststellen van deze programmabegroting 2025 zal het college onverminderd blijven sturen op de realisatie van de voorstellen, met als doel om niet alleen op te schrijven wat we willen doen en willen bereiken, maar om bij de verantwoording achteraf ook te kunnen zeggen dat we dit hebben bereikt.

Bij de raadsvergadering over de ontwerpbegroting op dinsdag 12 november 2024 gaan wij graag met u in gesprek over de voorstellen van het college en eventuele bijstellingen hiervan door uw raad. Zoals ieder jaar verwachten wij dit ook dit jaar weer constructief en opbouwend te kunnen doen, met inachtneming van de belangen van onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

w.g.

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur / gemeentesecretaris

w.g.

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

Inhoudsopgave

De programmabegroting

Hoofdstuk 1	Algemeen	5
1.3	Belangrijkste financiële aandachtspunten voor 2025	5
1.4	Beschikbare financiële ruimte en dekkingsvoorstel	8
Hoofdstuk 2	Programmaplan	13
2.1	Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	13
2.2	Programma Economie en Toerisme	17
2.3	Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	21
2.4	Programma Sport, Cultuur en Recreatie	29
2.5	Programma Onderwijs	34
2.6	Programma Sociaal Domein	37
2.7	Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	45
2.8	Programma Bestuur en Ondersteuning	51
2.9	Algemene Dekkingsmiddelen	53
2.10	Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting	57
Hoofdstuk 3	Paragrafen	59
3.1	Paragraaf Lokale Heffingen	59
3.2	Paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing	68
3.3	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	73
3.4	Paragraaf Financiering	77
3.5	Paragraaf Bedrijfsvoering	81
3.6	Paragraaf Openbaarheid	84
3.7	Paragraaf Verbonden Partijen	85
3.8	Paragraaf Grondbeleid	104

De financiële begroting

Hoofdstuk 4	Overzicht van baten en lasten	106
Hoofdstuk 5	Financiële positie	109

Bijlagen

Bijlage 1	Overzicht van baten en lasten per taakveld	113
Bijlage 2	Overzicht incidentele baten en lasten per programma	120
Bijlage 3	Meerjarig verloop reserves en voorzieningen	122
Bijlage 4	Overzicht structurele mutaties reserves	123
Bijlage 5	Overzicht investeringen 2025 - 2028	124
Bijlage 6	Begrotingssubsidies	125

Hoofdstuk 1: Algemeen

1.1 Algemene inleiding en leeswijzer

Voor u ligt de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026 t/m 2028 van de gemeente Valkenburg aan de Geul. De begroting is opgesteld volgens de landelijke voorschriften die volgen uit de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast geldt de door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening 2023 als kader voor het opstellen van de begroting.

In deze inleidende tekst geven wij u enige toelichting op de opbouw van het boekwerk en op het proces van het vaststellen van de begroting.

De begroting bestaat in hoofdlijnen uit twee onderdelen, namelijk het beleidsmatige deel en het financiële deel.

1.2 Financiële samenvatting

De financiële samenvatting van de begroting 2025 is als volgt:

Baten en lasten per programma			
<i>(bedragen in duizenden euro's)</i>			
Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	4.027	146	-3.881
Programma Economie en Toerisme	4.942	2.196	-2.746
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	7.185	1.001	-6.184
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	6.341	1.867	-4.474
Programma Onderwijs	2.398	383	-2.015
Programma Sociaal Domein	24.308	7.536	-16.772
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	6.711	5.525	-1.186
Programma Bestuur en Ondersteuning	1.565	403	-1.162
Subtotaal programma's	57.477	19.057	-38.420
Algemene dekkingsmiddelen	637	50.348	49.711
Overhead	11.136	391	-10.745
Onvoorzien	100	0	-100
Vennootschapsbelasting	1	0	-1
Subtotaal overig	11.874	50.739	38.865
Saldo van baten en lasten	69.351	69.796	445
Toevoegingen aan reserves	6.035	0	-6.035
Onttrekkingen uit reserves	0	6.145	6.145
Resultaat	75.386	75.941	555

1.3 Belangrijkste financiële aandachtspunten voor 2025

In deze paragraaf zijn de concrete beleidsvoornemens voor 2025 opgenomen. Per onderwerp is een inhoudelijke toelichting opgenomen. De paragraaf wordt afgesloten met een totaaloverzicht van deze voorstellen. In de financiële tabellen per programma en in de samenvatting van het totale resultaat zijn deze beleidsvoorstellen en dekkingsvoorstellen integraal verwerkt.

De voorstellen die hieronder staan opgenomen zijn in aanvulling op de kadernota 2024. Met het vaststellen van de kadernota heeft de gemeenteraad al belangrijke richtinggevende kaders bepaald, die integraal zijn verwerkt in de voorliggende ontwerp-begroting 2025.

Start wijkaanpak Broekhem - Noord

Zoals aangekondigd in de omgevingsvisie willen wij in Broekhem - Noord aan de slag met een wijkaanpak waarin we meerjarig ontwikkelingen in het fysieke, het sociale en het veiligheidsdomein in één hand oppakken. Voorgesteld wordt een start te maken door een kwartiermaker aan te stellen en deze kwartiermaker voor de korte termijn alvast te voorzien van een werkbudget. Voor de inzet van de kwartiermaker en het werkbudget stellen we voor incidenteel € 125.000 ter beschikking te stellen in 2025. Zie programma 2.6 Sociaal domein voor meer toelichting op de opdracht van de kwartiermaker en het doel van het werkbudget.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

Als gevolg van de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en de gewijzigde verdeelsleutel, krijgen wij vanaf 2025 te maken met hogere kosten. Zie voor meer toelichting programma 2.6 Sociaal domein. Er wordt gewerkt met een ingroeimodel van 3 jaar. Voor begrotingsjaar 2025 gaat het om € 83.000. De raming voor jaarschijf 2026 is € 170.000. De structurele ophoging vanaf jaarschijf 2027 bedraagt € 262.000. Dit is inclusief aanpassing aan de jaarlijkse indexatie.

Toekomstig beleid gemeenschapshuizen

In december wordt aan uw raad het nieuwe beleid voor gemeenschapshuizen voorgelegd. Vooruitlopend hierop stellen wij uw raad voor om hiervoor nu al structureel € 249.000 te reserveren in de begroting. Naast structurele kosten dient er eenmalig rekening te worden gehouden met het uitvoeren van conditiemetingen en het opstellen van een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP's) voor elk gemeenschapshuis afzonderlijk. De kosten hiervoor bedragen circa € 20.000. Voor een nadere toelichting op deze ontwikkelingen verwijzen wij u naar het programma sociaal domein in deze begroting.

Toekomst bibliotheekwerk

De geplande Zorgplicht die per 1 januari 2025 zou ingaan is met een jaar uitgesteld. Het jaar 2025 gaan wij gebruiken om onder begeleiding van de in 2024 aangestelde kwartiermaker de benodigde stappen te zetten om ons hier verder goed op voor te bereiden en de betrokken organisaties hier goed op in te richten. Voor de inzet van de kwartiermaker zijn aanvullende middelen nodig. Daarom wordt voorgesteld om voor de inhuur van de kwartiermaker voor 2025 € 40.000 beschikbaar te stellen.

Externe inhuur applicatiebeheer

De borging van het applicatiebeheer voor het financieel systeem is al enkele jaren een aandachtspunt. Momenteel is een interne medewerker in opleiding om structureel intern invulling te kunnen geven aan het applicatiebeheer. Voor werkzaamheden die meer expertise vragen, zoals updates, nieuwe functionaliteiten of technische issues, zijn we afhankelijk van de expertise vanuit de leverancier van het pakket. Deze expertise is in de afgelopen periode bekostigd uit het algemene budget voor externe inhuur. Voor de periode 2025 en 2026 wordt voorgesteld om de externe inhuur als apart budget in de begroting op te nemen, jaarlijks voor een bedrag van € 60.000. In 2026 zullen we dan een nieuw voorstel doen voor de structurele situatie vanaf 2027 en verder.

Ophoging bijdrage Omgevingsdienst Zuid-Limburg

Het budget van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (per 1 juli 2024 de nieuwe naam van de RUD Zuid-Limburg) bestaat uit een pakketdeel en een programmadeel. Ten aanzien van het pakketdeel is het budget in de kadernota 2024 al reeds opgehoogd vanwege nieuwe basistaken (bodem) en de robuustheid van de omgevingsdienst.

Budget ten aanzien van programmadeel dient nog te worden opgehoogd. Afgelopen jaren is altijd een forse overschrijding geweest. Vorig jaar is een overschrijding op het programmadeel geweest van 155% (345 uur opgenomen, 536 uur uitgevoerd). Nu halverwege het jaar 2024 is wederom de verwachting dat de uren worden overschreven. In de eerste 4 maanden is inmiddels twee derde van het programmadeel uitgevoerd. De overschrijding zit met name in de sloopmeldingen met asbest en toezicht/advies hierop. Als gevolg hiervan is er sprake van een structureel benodigde ophoging van het budget voor het bedrag van € 25.000, waarbij het bedrag in de tabel hieronder wordt aangepast o.b.v. de jaarlijkse indexatie.

Bijstelling diverse budgetten VVTH

Binnen het programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving is er sprake van structurele kostenverhogingen op een drietal onderdelen, waarbij de kostenstijging niet binnen het programma zelf opgevangen kan worden. Dit heeft betrekking op licentiekosten, inhuur van specialistische kennis t.b.v. onderzoeken in het kader van handhaving milieuwetgeving en de brandstofkosten van de handhavingvoertuigen. In totaal leidt dit tot een structurele kostenverhoging van € 22.000, waarvan wordt voorgesteld om dit in deze begroting op te nemen. In de tabel hieronder is dit bedrag aangepast in de jaarlijkse indexatie.

Mazjerang

De informatievoorziening vanuit onze gemeente aan inwoners wordt al een aantal jaren vormgegeven door middel van de Mazjerang. Deze gemeentelijke uitgave is zowel kwantitatief als kwalitatief doorontwikkeld in de afgelopen jaren. We zien mede hierdoor een structurele stijging in de drukkosten van de Mazjerang. Om deze kosten op te kunnen vangen stellen wij voor om dit budget structureel met € 20.000 op te hogen, waarbij in de onderstaande tabel dit bedrag wordt gecorrigeerd voor de jaarlijkse indexatie.

Opvang Oekraïense ontheemden (2025)

De opvang van Oekraïense ontheemden is in financiële zin, gelet op onzekerheid van de omstandigheden, niet structureel opgenomen in de begroting. In de voorgaande begroting en begrotingswijzigingen was dit verwerkt tot en met begrotingsjaar 2024. Deze opvang is voor de gemeente budgettair neutraal, omdat de financiering volledig door Rijksmiddelen wordt gedekt. Formeel dienen echter zowel de uitgaven als de inkomsten opgenomen te worden in de begroting. In de voorliggende begroting is dit verwerkt in het programma Sociaal Domein, taakveld 6.1, voor het bedrag van (afgerond) € 2.039.000. Het betreft een incidentele post in de jaarschijf 2025, die zowel in de baten als in de lasten is opgenomen. Omdat het een budgettair neutrale activiteit betreft is deze niet opgenomen in de onderstaande tabel.

Begrotingssubsidies

Als onderdeel van de lopende verbeteringen in het proces van subsidieverstrekingen door de gemeente introduceren wij in deze begroting het instrument van de begrotingssubsidies. Dit zijn subsidies waarbij in de begroting expliciet de ontvanger van de subsidie en het maximum bedrag staan opgenomen. In het voorliggende boekwerk zijn deze opgenomen als bijlage 6, waarbij ook een toelichting staat opgenomen over het doel van deze subsidies en de wettelijke grondslag. Deze subsidies worden gedekt uit bestaande budgetten en zijn derhalve niet opgenomen in de onderstaande tabel. Op basis van de ervaringen in het komend jaar zal een eventuele uitbreiding van het aantal begrotingssubsidies in de ontwerpbegroting 2026 worden overwogen.

Samenvatting bovenstaande voorstellen

Onderwerp	I/S	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Wijkaanpak Broekhem-Noord	I	125.000			
Wijziging verdeelsleutel GR SZMH	S	83.000	170.000	262.000	268.000
Gemeenschapshuizenbeleid	S	249.000	249.000	249.000	249.000
Opstellen MJOP's gemeenschapshuizen	I	20.000			
Kwartiermaker bibliotheekwerk (aanvullend)	I	40.000			
Externe inhuur applicatiebeheer Financiën	I	60.000	60.000		
Bijdrage Omgevingsdienst Zuid-Limburg	S	25.000	26.000	26.000	27.000
Bijstelling diverse budgetten VVTH	S	22.000	22.000	23.000	23.000
Bijstelling budget Mazjerang	S	20.000	21.000	21.000	22.000
Totaal voorstellen begroting 2025		644.000	548.000	581.000	589.000

I = Incidenteel; S = Structureel

1.4 Beschikbare financiële ruimte en dekkingsvoorstel

Het uitgangspunt voor het opstellen van de programmabegroting is het presenteren van een sluitende begroting. Om dit te kunnen doen zijn er een aantal aanvullende dekkingsvoorstellen nodig. In de onderstaande tabel is het overzicht opgenomen van de dekking die nodig is om de begroting sluitend te krijgen en de wijze waarop het college voorstelt om de dekking vorm te geven. De dekkingsvoorstellen worden hieronder toegelicht.

Financiële samenvatting	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Saldi resultaat uit begrotingsproces	710.000	-45.000	-75.000	54.000
Bijstelling resultaat obv septembercirculaire	96.000	104.000	101.000	53.000
Voorstellen begroting 2025	-644.000	-548.000	-581.000	-589.000
Subtotaal resultaat voor dekking	162.000	-489.000	-555.000	-482.000
Dekkingsvoorstellen				
Inzet stelpost bijstelling opbrengsten OZB	246.000	254.000	261.000	269.000
Niet gebruikte middelen ondernemingsraad	46.000	46.000	46.000	46.000
Inzetten jaarschijf 2026 toeristenbelasting	0	125.000	125.000	125.000
Bijstelling stelpost accres gemeentefonds	100.000	125.000	150.000	175.000
Subtotaal dekkingsvoorstellen	392.000	550.000	582.000	615.000
Resultaat	554.000	61.000	27.000	133.000

Op basis van deze voorstellen komen we in ieder jaarschijf uit op een positief resultaat en daarmee op een structureel sluitende begroting.

Saldi resultaat uit begrotingsproces

De bedragen op deze regel sluiten aan op de verschillenanalyse zoals opgenomen in hoofdstuk 5 van deze begroting.

Bijstelling resultaat o.b.v. septembercirculaire

De septembercirculaire 2024 van het gemeentefonds is integraal verwerkt in de voorliggende begroting. Een inhoudelijke toelichting op de circulaire is opgenomen in het programma Algemene Dekkingsmiddelen. De mutaties uit de septembercirculaire die worden verwerkt op het resultaat en daarmee van belang zijn voor het inzicht in de totale financiële ruimte en benodigde dekkingsvoorstellen zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Wijzigingen accres en uitkeringsfactor	96	124	49	-24
Vershil i.v.m. vervallen taakstelling jeugdzorg	0	-10	-8	-6
Aanpassing LPO septembercirculaire 2024	0	-10	60	83
Resultaateffect septembercirculaire 2024	96	104	101	53

De financiële effecten van de septembercirculaire, zoals toelicht onder de algemene dekkingsmiddelen, die niet zijn verwerkt in deze tabel zijn functioneel of als stelpost verwerkt in de begroting.

Inzet stelpost bijstelling opbrengsten OZB

Voor de opbrengsten van de onroerende zaakbelastingen is een analyse uitgevoerd van de begrote opbrengsten in de begrotingen van de afgelopen jaren, afgezet tegen de werkelijk gerealiseerde OZB-opbrengsten. Uit deze analyse blijkt dat deze opbrengsten structureel te laag zijn geraamd. De

bijstelling van de opbrengsten staat los van de jaarlijkse bijstelling van de tarieven van de OZB. De bijstelling heeft betrekking op alle drie opbrengstenstromen, gebruikers niet-woningen, eigenaren niet-woningen en eigenaren van woningen. De raming is in het proces van de voorbereiding van de begroting aangepast in de baten, waarbij de besteding van dat bedrag voorlopig als stelpost is verwerkt. Hiermee wordt het mogelijk om de inzet van deze middelen onderdeel te maken van de integrale afweging van het begrotingsproces.

Niet gebruikte middelen ondernemingsraad

In het verleden is een structureel bedrag van € 80.000 beschikbaar gesteld voor de ondernemingsraad (OR). Dit bedrag is deels ingezet voor materiële kosten van de OR (€ 8.000) en deels voor de personele lasten van de leden van de OR, gerelateerd aan hun tijdsbesteding aan de OR ten opzichte van de totale werktijd (€ 26.000). Er is derhalve sprake van structurele lasten van € 34.000. Voorgesteld wordt om het verschil van € 46.000, die structureel in de begroting is opgenomen, te laten vervallen en hiermee in te zetten als dekkingsmiddel.

Inzetten ophoging toeristenbelasting (jaarschijf 2026)

Het tarief van de toeristenbelasting wordt jaarlijks geïndexeerd met 3%. Dit levert jaarlijks een stijging van de opbrengsten op van € 125.000, waarbij de ophoging per jaarschijf kan worden ingezet als dekkingsmiddel voor inhoudelijke voorstellen. Wij stellen voor om dit nu voor de jaarschijf van 2026 te doen, waarbij de structurele ruimte van € 125.000 vanaf 2026 wordt ingezet als dekkingsmiddel in de meerjarenraming. Op deze wijze kan worden voorkomen dat er een aanvullende ophoging van de taakstelling sociaal domein benodigd is om te komen tot een sluitende begroting 2025.

Bijstelling stelpost accres gemeentefonds

Binnen onze begroting houden we rekening met toekomstige fluctuaties van het gemeentefonds als gevolg van de bijstelling van het accres. Gelet op de gewijzigde systematiek van het gemeentefonds, waarbij de zogenaamde ‘trap-op-trap-af’ systematiek is vervangen door een bijstelling op basis van het 8-jarig gemiddelde van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP), verwachten wij minder onverwachte fluctuaties in het Gemeentefonds ten opzichte van de afgelopen jaren. Op basis hiervan stellen wij voor om deze stelpost naar beneden bij te stellen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Stelpost accres gemeentefonds (huidig)	300.000	350.000	400.000	450.000
Stelpost accres gemeentefonds (nieuw)	200.000	225.000	250.000	275.000
Bijstelling stelpost accres gemeentefonds	100.000	125.000	150.000	175.000

1.5 Opbouw van de programmabegroting

Het beleidsmatige deel van de begroting is opgebouwd uit het programmaplan (hoofdstuk 2) en de paragrafen (hoofdstuk 3). Het financiële gedeelte bestaat uit het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 4) en de uiteenzetting van de financiële positie (hoofdstuk 5). Ten slotte volgen nog enkele bijlagen.

Uit het programmaplan volgt de volgende programma-indeling:

- Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving
- Programma Economie en Toerisme
- Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving
- Programma Sport, Cultuur en Recreatie
- Programma Onderwijs
- Programma Sociaal Domein
- Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu
- Programma Bestuur en Ondersteuning

Naast het programma Bestuur en Ondersteuning bevat de begroting ook de onderdelen algemene dekkingsmiddelen, overhead, onvoorziene uitgaven en inkomsten en vennootschapsbelasting. Binnen onze gemeente worden de programma's in financiële zin uitgesplitst naar de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Het programmaplan geeft in de basis antwoord op de drie W vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Wij werken als gemeente zo veel mogelijk opgavegericht. Dat gaat hand in hand met het reeds geïmplementeerde projectmatig werken. De Valkenburgse opgaven en daaruit volgende ambities staan centraal bij het (projectmatig) werken. Opgavegericht werken voorkomt inzet op verkeerde onderdelen en helpt bij het maken van keuzes/prioriteren. Door opgavegericht te werken sturen we ook aan de hand van concrete projecten en activiteiten op de langere termijnvisie. In de toekomst willen we graag kijken naar de indeling van de programma's om zo tot een meer optimale verbinding te komen die beter aansluit bij de geformuleerde opgaven en huidige wetgeving. Hieronder zijn de opgaven voor onze gemeente benoemd. De genoemde opgaven zijn in de begrotingsteksten vertaald naar concrete doelen, resultaten en activiteiten. Met het vastleggen van deze opgaven beschrijven we de gewenste situatie waarnaar wij toewerken.

Opgaven fysieke leefomgeving

1. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de samenleving (lokale economie en onze inwoners) profiteren van hoge kwaliteit toerisme en recreatie;
2. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar hoogwaardig landschap, natuur en erfgoed beleefd worden;
3. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn en veilig kan wonen, leven en werken;
4. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de fysieke leefomgeving ingericht is op de gevolgen van klimaatverandering.

Opgaven organisatie

(van "hyperventilerend scorend" naar "pionierend excelleren")

5. Wij zijn een organisatie die hands-on mentaliteit en flexibiliteit in het DNA heeft zitten en deze kwaliteiten inzet om optimaal resultaat te boeken voor de vastgestelde hoofdoggaven. Zakelijk, opgavegericht en projectmatig (samen)werken vormt de basis van waaruit wij inspelen op de actuele ontwikkelingen en politieke wensen;
6. De basisdienstverlening is en blijft op orde en beweegt mee met de tijd en past zich aan de veranderende behoeften aan. De bijbehorende processen zijn vastgelegd en ingeregeld. We maken daarbij zo efficiënt mogelijk gebruik van technologische ontwikkelingen;

Opgaven Sociaal Domein

7. Valkenburg aan de Geul is een gemeente met een sterke en toegankelijke sociale basis waar inwoners gezond en prettig samenleven en naar elkaar omkijken;
8. In Valkenburg aan de Geul leveren wij tijdig zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig (normaliseren), en doet iedereen op eigen wijze mee.

Naast bovenstaande opgaven heeft de gemeente ook taakstellingen gerelateerd aan wettelijke opgaven. Deze kunnen tevens bijdragen aan één of meer van bovenstaande opgaven, maar kunnen ook op zichzelf staan.

Enkele programma's bevatten een opsplitsing naar verschillende thema's, waarbij per thema is weergegeven wat we willen bereiken (doelen) en wat we daarvoor gaan doen (resultaten en activiteiten).

De vraag 'wat mag het kosten' wordt per programma inzichtelijk gemaakt voor het begrotingsjaar 2025. De meerjarenraming 2026 t/m 2028 is terug te vinden in het overzicht van baten en lasten in de bijlagen.

Per programma is daarnaast inzichtelijk gemaakt welke taakstellingen, stelposten en reservemutaties te relateren zijn aan het betreffende programma.

In hoofdstuk 3 zijn de paragrafen opgenomen. Anders dan de programma-indeling in hoofdstuk 2 geldt voor de paragrafen wel een landelijk voorgeschreven indeling. In deze paragrafen lichten wij de beleidslijnen toe en leggen de relevante beheersmatige aspecten vast voor de lokale heffingen, het weerstandsvermogen en risicobeheersing, het onderhoud aan kapitaalgoederen, de financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Vanaf de begroting 2024 is daar ook de paragraaf openbaarheid aan toegevoegd.

De financiële begroting is opgebouwd uit het overzicht van baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie.

1.6 De begrotingskaders

In aanvulling op de landelijke richtlijnen die gelden voor het opstellen van de gemeentelijke begroting (Gemeentewet, Besluit Begroting en Verantwoording, provinciaal toezicht op gemeentefinanciën) heeft het college de ontwerpbegroting opgesteld op basis van de begrotingskaders zoals deze ook in voorgaande begrotingen door de gemeenteraad zijn vastgesteld:

- Wanneer zich na de vaststelling van de begroting nieuwe prioriteiten aandienen, dient het college in eerste instantie binnen het desbetreffende programma naar financiële dekking te zoeken;
- De gemeenteraad heeft altijd het recht om prioriteiten aan te passen of eerder vastgestelde kaders bij te stellen;
- Nieuw beleid of wijziging van bestaand beleid kan alleen geëntameerd worden indien direct in de dekking van de daarmee gemoeide kosten wordt voorzien;
- De post Onvoorzien mag pas worden ingezet nadat is vastgesteld dat de extra, niet in de begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van budgetten binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen;
- Indien een tekort ontstaat als gevolg van een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds moet een integrale afweging van alle beleid plaatsvinden;
- De in de meerjarenbegroting verwerkte ramingen voor onderhoud van kapitaalgoederen moeten met actuele onderhoudsplanningen worden onderbouwd.

1.7 Proces vaststellen van de begroting 2025

De ontwerpbegroting 2025 zal worden gepubliceerd op donderdag 10 oktober 2024. Dit is het eerste moment dat de begroting 2025 beschikbaar is voor de raadsleden en commissieleden. De begroting is dan ook publiekelijk te raadplegen.

De leden van de gemeenteraad (en van de raadscommissies) hebben de mogelijkheid om informatieve vragen in te dienen over de ontwerpbegroting. Deze schriftelijke vragen kunnen op de gebruikelijke wijze, bij voorkeur per raadsfractie, worden ingediend via de griffie. De afgesproken deadline hiervoor is op maandag 28 oktober 2024, voor 09:00u.

Het college zal op vrijdag 1 november 2024 de schriftelijke vragen beantwoorden.

Het sluitstuk van de begrotingscyclus is de behandeling en de vaststelling van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 t/m 2028 in de openbare raadsvergadering van dinsdag 12 november 2024.

Na vaststelling van de begroting zal deze vóór 15 november 2024 worden toegezonden aan het College van Gedeputeerde Staten (GS) van de Provincie Limburg.

Met dit proces wordt invulling gegeven aan de artikelen 190 en 191 van de Gemeentewet.

1.8 Status en versiebeheer

Het boekwerk van deze begroting zoals dat openbaar wordt gepubliceerd op 10 oktober 2024 betreft een ontwerpbegroting. Pas nadat de gemeenteraad de begroting vaststelt is er formeel sprake van een begroting. Het is mogelijk dat de behandeling in de raadsvergadering van 12 november leidt tot een aanpassing in dit boekwerk. Mocht dat het geval zijn, dan leidt dat ertoe dat er twee verschillende versies van de begroting 2025 worden gepubliceerd. Om deze reden zullen wij op de tweede pagina van het document aangeven wat de status is van het boekwerk en op welke datum deze is gepubliceerd.

1.9 Wijzigingen van de begroting

De door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2025 is het startpunt voor de uitvoering in 2025. Gedurende het jaar zullen er nog wijzigingen op de begroting plaats vinden. Wijzigingen die van invloed zijn op de baten en lasten op programmaniveau zijn altijd voorbehouden aan de gemeenteraad. Het college is bevoegd om binnen deze door de raad vastgestelde kaders (dus binnen het programma) wijzigingen door te voeren op taakveldniveau of op productniveau. Begrotingswijzigingen vanuit de gemeenteraad kunnen betrekking hebben op de voorjaarsnota (als onderdeel van de kadernota) of op de najaarsnota, maar kunnen gedurende het jaar ook volgen uit de financiële gevolgen van separate raadsbesluiten of uit de circulaire van het gemeentefonds. Volledigheidshalve vermelden wij dat een dergelijke begrotingswijziging naast de financiële gevolgen ook de bijbehorende dekking bevat.

Hoofdstuk 2: Programmaplan

2.1 Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Omschrijving van het programma

Het programma biedt randvoorwaarden om veilig en prettig te kunnen wonen en ondernemen in onze gemeente. Het programma draagt bij aan de opgave ‘Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn en veilig kan wonen, leven en werken’.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

De gemeente verleent veel verschillende vergunningen. Vergunningverlening is een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat activiteiten en projecten binnen de gemeente voldoen aan de wettelijke en beleidsmatige vereisten. Het draagt bij aan het waarborgen van veiligheid, ordening en kwaliteit in de leefomgeving. Actief en systematisch toezicht op de naleving van regels en wetten vindt plaats en waar nodig wordt handhaving ingezet als de regels en wetten worden overschreden.

Wat willen we bereiken?

- Adequate uitvoering van de wettelijke uitvoeringstaken van ruimtelijke ordening, bouw, milieu en bijzondere wetten;
- Adequaat gemeentelijk toezicht met weloverwogen inzet van verdere sanctiemiddelen;
- Adequate handhaving op het omgevingsrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle binnenkomende vergunningaanvragen (o.a. omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen, alcoholwetvergunningen) worden zoveel mogelijk binnen de geldende wettelijke termijn afgehandeld. De vergunningprocedures worden digitaal doorlopen. Hierbij is onze organisatie zodanig ingericht dat wordt voldaan aan de wettelijke VTH-kwaliteitscriteria. We sturen daarnaast op de doorontwikkeling van de organisatie en werkprocessen met als uitgangspunt kwaliteit en klantgerichtheid. Waar in de afgelopen jaren volop is ingezet op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb), zal komende jaren verder worden ingezet op procedures en gemeentelijke beleidsregels en verordeningen.

Nieuw VVTH-beleidsplan

Het is een vereiste dat het bevoegd gezag een beleidsplan vaststelt voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en instrumenten inzet die de beleidscyclus borgen. Dit betreft de cyclus van beleid opstellen, programmeren, uitvoeren, monitoren en evalueren. De provincie beoordeelt vanuit haar interbestuurlijke rol of gemeenten voldoende invulling geven aan de wettelijke eisen. Naast de Omgevingswet-taken zal het beleidsplan ook taken op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening, Bijzondere Wetten en Openbare Orde en Veiligheid benoemen.

In 2025 volgt voor een periode van vier jaar een nieuw beleidsplan V-VTH. Daarnaast wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de wettelijke taken en bestuurlijke projecten en accenten worden benoemd. De beschreven taken uit het uitvoeringsprogramma worden gemonitord en waar nodig tussentijds bijgesteld.

Evenementen

Op korte termijn volgt nieuw evenementenbeleid. De uitgangspunten uit het evenementenbeleid zullen zich doorvertalen in de procedures rondom vergunningverlening van evenementen (denk hierbij aan het optimaliseren van het aanvraagtraject en het verminderen van regeldruk). Daarnaast

zal in 2025 een vervolg worden gegeven aan het doorontwikkelen van Kerststad Valkenburg. Het is nog niet duidelijk welke uitgangspunten hierbij gaan dienen. Mogelijk leidt dit tot een aanvullend voorstel in de kadernota van 2025.

Wet betaalbare huur

Per 1 juli 2024 is de Wet betaalbare huur in werking getreden. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2025 de tijd om zich voor te bereiden op de uitbreiding van hun taken. In het kader van de Wet betaalbare huur komen er 3 regels bij waarop gemeenten moeten toezien:

- Verhuurders moeten zich altijd houden aan het woningwaarderingstelsel (WWS)
- Ze mogen de huur alleen verhogen met de wettelijk toegestane huurverhoging
- Ze moeten hun huurders informeren over hoeveel WWS-punten de woning heeft

Deze nieuwe taken zijn een uitbreiding van de taken die de gemeente reeds heeft in het kader van de Wet goed verhuurderschap. De Wet goed verhuurderschap in 1 juli 2023 in werking getreden ter bescherming van de rechten van de huurder. De wet schrijft voor dat gemeenten een laagdrempelig meldpunt moeten inrichten waar huurders, woningzoekenden en anderen (anoniem en kosteloos) terecht kunnen met signalen en klachten over ongewenst verhuurgedrag. De gemeente kan naar aanleiding van een melding vervolgens zelf tot handhaving overgaan, of, indien handhaving niet mogelijk is, de melder hulp bieden bij het vinden van de juiste instantie waar hij of zij verder geholpen kan worden.

Ten aanzien van bovenstaande wetgeving dient het werkproces verder te worden ingericht. Het is nog niet duidelijk hoeveel zaken op jaarbasis bij de gemeente worden gemeld en welke tijdscomponent hieraan gekoppeld kan worden. Mogelijk leidt dit tot een aanvullend voorstel in de kadernota van 2025.

Veiligheid

Veiligheid is een prioriteit in elke omgeving. Veiligheid is het waarborgen van de veiligheid van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. De gemeente is verantwoordelijk voor het handhaven van openbare orde en veiligheid. Samenwerking met diverse partners als de Veiligheidsregio, de brandweer en politie is hierbij essentieel. De participatie van inwoners, ondernemers en organisaties hierbij is van belang om draagvlak te creëren.

Wat willen we bereiken?

Met Integraal Veiligheidsplan Heuvelland 2024-2027 geven de burgemeesters en de colleges invulling aan de regierol van de gemeente en de wettelijke taken van de burgemeester. Op basis van een veiligheidsanalyse en ontwikkelingen op het gebied van veiligheid zijn de prioriteiten en thema's voor de komende vier jaren opgesteld.

Het doel is om in 2027 een verbeterd en stabiel veiligheidsbeeld te realiseren. Met het Integraal Veiligheidsplan wordt een stevige basis gelegd voor samenwerking. Dit is wenselijk en noodzakelijk: de veiligheidsopgaven worden complexer en hebben veel overeenkomsten. Het zijn vraagstukken die vaak gemeentegrenzen overschrijden en daarom een gezamenlijke, eenduidige inzet vereisen. Als Heuvellandgemeenten kunnen we elkaar versterken bij het aanpakken van bedreigingen: door samen keuzes te maken en een doordachte aanpak te volgen, door taken te verdelen en de werkdruk te verlichten. Daarmee winnen we aan slagkracht, effectiviteit en efficiëntie. Tegelijkertijd blijven lokale eigenheid en maatwerk onderscheidende kwaliteiten van de uitvoering. Aan het Integraal Veiligheidsplan (IVP) is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Waar het IVP het strategische kader vormt, met doelstellingen, uitgangspunten en hoofdlijnen van aanpak, wordt in het uitvoeringsplan de inzet concreet uitgewerkt, op basis van de keuzes die in het IVP zijn gemaakt.

In het IVP staan dus de 3 prioriteiten en een doorlopend thema benoemd en uitgewerkt. Dit wil niet zeggen dat andere thema's of veiligheidsterreinen geen aandacht behoeven. Echter, op genoemd drietal specifieke prioriteiten gaan we intensiveren met als doel onze aanpak ook gezamenlijk te verstevigen.

Deze drie prioriteiten, waarop we gaan intensiveren en onze aanpak verstevigen, zijn:

1. Ondernijnde criminaliteit
Door de vermenging van de onder- en bovenwereld wordt gebruik gemaakt van legale diensten en voorzieningen voor het ontplooiën van illegale activiteiten. Het vertrouwen in de overheid en de rechtstaat wordt aangetast en hierdoor verslechtert de veiligheid en leefbaarheid.
2. Jeugd en veiligheid
Jongeren die overlast veroorzaken of criminele activiteiten uitvoeren kunnen een negatieve invloed uitoefenen op het woonplezier en de veiligheidsbeleving van onze inwoners. Daarnaast kunnen jeugdgroepen een aanzuigende werking hebben en andere jeugdigen beïnvloeden. Hoewel deze jongeren veel overlast en ook criminaliteit kunnen veroorzaken, zijn zij naast dader, vaak ook slachtoffer. Deze jongeren zijn vaak kwetsbaar door problemen thuis, op school of mogelijk door gedrags- of verslavingsproblemen. Deze problematiek vraagt om een integrale aanpak met een goede verbinding tussen het sociaal- en veiligheidsdomein.
3. Verbinding zorg en veiligheid
Zorg en veiligheid gaan hand in hand. Zeker omdat de problematiek op dit snijvlak steeds complexer wordt, is een goede samenwerking essentieel. Denk hierbij aan de aanpak van personen met verward gedrag maar ook de kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen. Zowel intern, domein-overstijgend, als met externe partners wordt casuïstiek integraal opgepakt en beleidsmatig afgestemd.

Ook hier blijven we investeren in een goed en stevig netwerk. Investeren in de samenwerkingsnetwerken is niet alleen van belang vanwege de toenemende complexiteit van casuïstiek. Ook de capaciteitsproblematiek bij politie vraagt in toenemende mate een betere afstemming alsook inzet van gemeentelijke handhaving. Vroege signalering van leefbaarheidsproblematiek is van groot belang om grotere veiligheidsproblemen aan te pakken en te voorkomen.

Naast deze drie prioriteiten is specifiek het doorlopende thema fysieke veiligheid benoemd, met name crisis- en rampenbestrijding. We streven naar een sterke en daadkrachtige interne organisatie in crisissituaties. Daartoe wordt planvorming geschreven en actueel gehouden en worden trainingen voor de lokale crisisfunctionarissen georganiseerd. Daarbij sluiten we aan bij de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Ook blijven we investeren in een optimale samenwerking met al onze externe crisispartners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We leggen zoveel als mogelijk de verbinding met jongeren en jeugdgroepen en zetten in op vroegsignalering. Door samenwerking met ketenpartners verkrijgen wij periodiek een actueel beeld van de jeugdgroepen, overlastlocaties en problematische individuen en volgt een aanpak op maat die bestaat uit (een combinatie van) preventie, repressie en zorg;
- Een sterke verbinding behouden tussen zorg en veiligheid; om te komen tot een aanpak die aansluit bij gecombineerde problemen. Deze verbinding houden we onder andere op peil door ons maandelijks Zorg- en Veiligheidsoverleg;
- Door de inzet van onze handhavers en externe partners kunnen we vroegtijdig signaleren en acteren op signalen uit de wijk die de leefbaarheid en veiligheid aantasten. We proberen overlastsituaties voor de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken door een wijkaanpak en gebruikmaking van een integraal werkende keten;
- Het continueren en inzetten van interventies waaronder inzet van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg, Tijdelijk Huisverbod, Wet Aanpak Woonoverlast;
- Inzetten van bestuursrechtelijke maatregelen zoals waarschuwingen, dwangsommen en sluitingen;
- De samenwerking met het RIEC op peil houden en de expertise van het RIEC inzetten bij ondernijningsvraagstukken;

- Weerbaarheid van organisatie en burgers vergroten op de diverse ondermijningsthema's. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het actief informeren van kwetsbare ouderen over cybercrime (pinpasfraude, identiteitsfraude);
- Gezamenlijk met de Heuvelland gemeenten, gemeente Maastricht en het RIEC het regionaal flexteam (ACT!) doorontwikkelen om zo kennis, capaciteit en slagkracht te vergroten;
- Lokale en interne planvorming op het gebied van crisis- en rampenbestrijding compleet en actueel houden;
- Interne crisisorganisatie door ontwikkelen;
  - (nieuwe) crisisfunctionarissen opleiden en geoefend houden
  - Continuïteit inregelen/waarborgen tijdens crises en rampen.

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de verplichte BBV-indicatoren gepresenteerd naar de beleidsthema's weer. Deze indicatoren zijn ontleend aan Waarstaatjegemeente.nl. De vergelijkende cijfers komen uit de programmabegrotingen van voorgaande jaren. Achter de cijfers uit de huidige begroting staat het peilmoment waar de indicator betrekking of heeft.

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
1.1	Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 jongeren	2023	19	9	Stichting Halt
1.2	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2023	2,4	2,5	CBS
1.3	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2023	3,3	4,3	CBS
1.4	Diefstallen uit woningen	aantal per 1.000 inwoners	2023	1,5	1,3	CBS
1.5	Vernielingen en beschadigingen	aantal per 1.000 inwoners	2023	5,5	5,8	CBS

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.798	87	-1.711
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.229	59	-2.170
Subtotaal programma	4.027	146	-3.881
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	0	13	13
Totaal programma	4.027	159	-3.868

2.2 Programma Economie en Toerisme

Omschrijving van het programma

Binnen het programma Economie en Toerisme werken we aan het versterken van het economisch functioneren van Valkenburg aan de Geul. Eén van de prioriteiten binnen het actuele Coalitieakkoord en onze gemeentelijke opgaven (zie Omgevingsvisie) en Visie Vrijetijdseconomie.

Dit programma bestaat uit de volgende economische thema's:

1. Vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul
2. Vrijetijdseconomie in (Zuid-)Limburg
3. Citymarketing & Evenementen
4. Ruimtelijke economie & Werklocaties
5. Ondernemerscontact

Wat willen we bereiken?

In 2050 is de gemeente Valkenburg aan de Geul een duurzame en leefbare gemeente, waar de lokale economie en onze inwoners profiteren van hoge kwaliteit toerisme en recreatie. Dit is één van de vier hoofdogaves voor onze gemeente. Zie ook onze Omgevingsvisie 2050 Valkenburg aan de Geul. De focus ligt daarbij op het onderdeel vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme), de kurk waarop de economie in Valkenburg aan de Geul op drijft. Onze visie vrijetijdseconomie 2035 bouwt daarop voort: in 2035 legt de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul een belangrijke basis voor een welvarend en karaktervolle gemeente, waar het prettig verblijven, recreëren, werken en wonen is. De komende jaren, waaronder nu expliciet 2025, gaan we concrete stappen zetten om deze visie werkelijkheid te gaan maken.

Maar er wordt ook breder gekeken naar het economisch functioneren van Valkenburg aan de Geul. Zo vraagt onder andere ook de agrarische sector wegens diverse uitdagingen (o.a. stikstof en bedrijfsopvolging) om aandacht richting een duurzame toekomst. Een voorstel voor een programmatische aanpak volgt.

Naast deze gemeentelijke opgaven en bijbehorende ambities, hebben we binnen het programma Economie en Toerisme ook te maken met regionale, provinciale en landelijke regelgeving en beleidsstukken. Denk hierbij op regionaal niveau aan onder andere de Provinciale Omgevingsvisie, de Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030, de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg en meer.

Met de inkomsten uit de toeristische heffingen en parkeren worden diverse lasten van de gemeente gedekt, met name lasten die betrekking hebben op de toeristische/recreatieve functies. Zo wordt de helft van de verhoging van de toeristenbelasting (die in 2024 is ingezet) gebudgetteerd voor het uitvoeringsprogramma van de Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg. Doel is een evenwichtige verdeling van de toeristisch-economische lasten door een samenstel van toeristische heffingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Thema 1: Vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul

Eind 2024 wordt het Uitvoeringsprogramma Visie Vrijetijdseconomie Valkenburg aan de Geul verder uitgewerkt. Een concept van dit uitvoeringsprogramma is toegevoegd als bijlage bij de vaststellingsstukken voor de Visie Vrijetijdseconomie 2035 Valkenburg aan de Geul en geeft inzicht in hoe we in 2025 aan de slag gaan met het versterken van de vrijetijdseconomie.

Thema 2: Vrijetijdseconomie in (Zuid-)Limburg

Ook in 2025 blijven wij ons, samen met de andere Zuid-Limburgse gemeenten en diverse partners/stakeholders, inzetten om de vrijetijdseconomie in de hele regio te versterken binnen het samenwerking Programma Visie VTE Zuid-Limburg 2024-2027 (ondergebracht als programma bij Economische Samenwerking Zuid-Limburg). Dit gebaseerd op de Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030. Valkenburg aan de Geul heeft daarin, samen met de gemeente Beekdaelen en Sittard-Geleen, zowel bestuurlijk als ambtelijk een trekkende rol (Kopgroep Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg). Het programma zet zich in voor de voorbereiding en uitvoering van diverse (regionale) projecten die bijdragen aan de ambities uit de regiovisie, waaronder:

- Uitrol Knopen Lopen wandelnetwerk Zuid-Limburg (loopt);
- Ontwikkeling DataPortaal Toerisme Limburg;
- Vitalisering verblijfsaccommodaties (vervolg op project dat in 2023 is afgerond);
- Duurzame Toeristische mobiliteit (in samenwerking met o.a. Zuid-Limburg Bereikbaar).

De samenwerkingsvormen Themagroep VTE Zuid-Limburg en Economische Samenwerking Zuid-Limburg (afgekort: ESZL) zijn nauw verbonden aan het programma Visie VTE Zuid-Limburg en blijven ook in 2025 van kracht.

Thema 3: Citymarketing & Evenementen

Evenementen spelen een belangrijk rol voor de gemeente Valkenburg aan de Geul. De noodzaak van het behoud van dit brede scala aan evenementen, doch met name de Amstel Gold Race en Kerststad wordt door de stakeholders voor wat betreft de Visie VTE als zeer belangrijk beschouwd. Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuw evenementenbeleid, als nadere uitwerking van de Visie VTE. De besluitvorming hierover en vervolgens de uitvoering en verdere vertaling van het beleid naar de praktijk zal in 2025 plaatsvinden.

Bij de ontwikkeling van de Visie VTE is daarnaast gebleken dat Citymarketing, gerichte promotie van Valkenburg aan de Geul en de kenmerkende evenementen van meerwaarde zijn voor (het behoud en versterking van) de vrijetijdseconomie in onze gemeente. Medio 2025 wordt de Raad een nota over het citymarketingbeleid en daarin te maken keuzes voorgelegd.

Thema 4: Ruimtelijke economie & Werklocaties

Onze economie vraagt om een brede programmatische aanpak. Maar hoe pakken wij dat aan? Eind 2024, begin 2025 zal daartoe een voorstel aan uw Raad worden voorgelegd. Bij positieve besluitvorming door uw Raad over de voorgestelde aanpak (en noodzakelijke middelen voor het vervolg) zullen wij dit in 2025 verder oppakken.

Regionale economische samenwerking

Ook in 2025 gaan we door met de regionale samenwerking op gebied van economie (binnen de samenwerking Economische Samenwerking Zuid-Limburg). Doel van deze samenwerking is effectiever en efficiënter om te gaan met uitdagingen en kennis en expertise te bundelen.

Op het gebied van regionale economische samenwerking in Zuid-Limburg lopen diverse programma's (o.a. SVREZL, ESZL, Middengebied, NOVEX). Doel hiervan is om een aantal gemeenschappelijke thema's en opgaven op te pakken en vorm te geven.

Vanuit deze samenwerking komen meerdere projecten naar voren, onder andere:

- Agrarische scan (Middengebied project scan agrarische bouwkavels en inzet vitaliteitsmanager agrarische bedrijven) (loopt sinds eind 2023): dit project brengt de huidige agrarische sector in kaart, waarmee we meer zicht krijgen op de kansen en uitdagingen in de agrarische sector. Van het Middengebied samen, maar ook van alle gemeentes specifiek. De uitkomsten worden eind 2024 verwacht waarna we een beter beeld hebben van de sector en eventueel gewenst beleid of maatregelen. In 2025 kan dan een voorstel volgen over de noodzaak en, indien die er is, een mogelijke vervolgaanpak.

- Yuverta (loopt sinds eind 2022): dit project ziet toe op onderwijs op MBO niveau op het gebied van een duurzame samenleving. Momenteel draagt het project nog de werktitel “fauna en biodiversiteit”. In 2022 heeft het college besloten bij te dragen aan een cofinanciering voor 4 jaar en actief in te zetten op een locatie in Valkenburg aan de Geul. Ondertussen worden er gesprekken gevoerd met Yuverta over continuering van het onderwijsaanbod op de langere termijn en de eventuele uitbreiding met een Kenniscentrum. Dit krijgt een vervolg in 2025.

Structurele taken

Bedrijveninvesteringszone Valkenburg (BIZ)

hoewel de BIZ als post op de gemeentelijke begroting staat, is het dat niet. De gemeente functioneert als het ware als ‘doorgeefluik’ voor de gelden betreffende de BIZ. Uiteraard heeft de gemeente, evenals met andere samenwerkingsvormen, intensief contact met het bestuur.

2024 is het laatste jaar van de looptijd van de vigerende BIZ-verordening. Eind 2024 zal op basis van besluitvorming door de Raad en vervolgens bij voldoende draagvlak bij de draagvlakmeting onder de beoogde BIZ-leden blijken of er een tweede BIZ-periode volgt vanaf 2025. Indien deze uitkomst positief is zal de samenwerking met de BIZ ook in 2025 worden voortgezet.

Jaarlijkse subsidies

jaarlijks subsidieert de gemeente diverse organisaties die onze ondernemers op verschillende wijzen ondersteunen. Denk hierbij aan het StartersCentrum Limburg, 155 red mijn bedrijf, MKB Nederland etc. Deze worden ook in 2025 gecontinueerd, passend binnen voorwaarden rondom subsidiering.

Thema 5: Ondernemerscontact

Valkenburg aan de Geul heeft als gemeente een groot en dynamisch ondernemersklimaat. Onze gemeente telt maar liefst 2.100 bedrijven, wat neerkomt op één onderneming per 7,8 inwoners—een aanzienlijk hoger aantal dan vergelijkbare steden in de regio. De diversiteit van deze ondernemers is groot, variërend van bedrijven in de vrijetijdseconomie tot zorg, agrarische sector, onderwijs en detailhandel.

Veel van onze ondernemers worden nog steeds geconfronteerd met de nasleep van de coronacrisis en de watersnoodramp van 2021, evenals recente uitdagingen zoals overlast door hevige regenval, stijgende grondstof- en energieprijzen, personeelstekorten en strengere wet- en regelgeving. Deze uitdagingen hebben ook impact op de vele evenementenorganisatoren die in onze regio actief zijn. Als gemeente kunnen wij niet alle zorgen van onze ondernemers wegnemen, maar we doen er alles aan om hen op een laagdrempelige en efficiënte manier te ondersteunen. In 2023 hebben we daarom de pilot ‘Ondernemersdesk’ gelanceerd.

De behoefte aan ondersteuning bleek groot, zoals blijkt uit de groei van het aantal directe ondernemersvragen via de ondernemersmail van 5 in het eerste kwartaal van 2023 naar 64 in het eerste kwartaal van 2024. Om deze vraag en behoefte aan begeleiding beter te kunnen beantwoorden, is per september 2024 een Adviseur Ondernemers aangesteld. Deze rol is cruciaal voor het bevorderen van een dynamisch en duurzaam MKB-ondernemersklimaat in Valkenburg aan de Geul.

De Adviseur Ondernemers ondersteunt lokale ondernemers actief met specifieke informatie, advies en begeleiding, zodat zij hun bedrijven kunnen starten, door ontwikkelen en toekomstbestendig kunnen maken binnen onze gemeenschap. Deze adviserende rol biedt daarnaast ook een belangrijke meerwaarde voor de aansluiting op gemeentelijk beleid. 2025 is dus het eerste volledige jaar, na de eerdere pilotfase, waarop wij op deze manier werken.

Toeristische heffingen

De toeristische heffingen staan opgenomen onder het programma Algemene Dekkingsmiddelen.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
2.1	Funcziemenging	% verhouding banen en woningen	2023	44,1	54,2	CBS BAG/LISA
2.2	Vestigingen van bedrijven	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2023	198,7	181,8	LISA

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Economie en Toerisme

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
2.2 Parkeren	1.414	567	-847
3.1 Economische ontwikkeling	981	1	-980
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.547	1.628	-919
Subtotaal programma	4.942	2.196	-2.746
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	157	238	81
Totaal programma	5.099	2.434	-2.665

2.3 Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving

Omschrijving van het programma

Binnen het programma mobiliteit, volkshuisvesting en fysieke leefomgeving zijn verschillende onderdelen vanuit het fysieke domein opgenomen. Het fysieke domein kent vele raakvlakken met andere beleidsvelden, bijvoorbeeld het sociaal domein of het economisch domein. In de Omgevingsvisie gemeente Valkenburg aan de Geul zijn de belangrijkste ambities en opgaven samengebracht. Dit document dient daarom als integraal en overkoepelend document voor het fysieke domein. Bij het opstellen van beleid, opstarten van projecten en het maken van keuzes moeten we ons afvragen of dit bijdraagt aan de in de Omgevingsvisie gestelde opgaven.

Opgaven fysieke leefomgeving

1. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de samenleving (lokale economie en onze inwoners) profiteren van hoge kwaliteit toerisme en recreatie;
2. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar hoogwaardig landschap, natuur en erfgoed beleefd worden;
3. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn en veilig kan wonen, leven en werken;
4. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de fysieke leefomgeving ingericht is op de gevolgen van klimaatverandering.

De thema's duurzaamheid en leefbaarheid zijn de kernthema's die in alle opgaven van de fysieke leefomgeving terugkomen. Het aanpakken van deze opgaven draagt bij aan een betere verbinding tussen relevante beleidsterreinen. Met onderliggend programma leggen wij de noodzakelijke verbindingen op het gebied van verkeer, volkshuisvesting en fysieke leefomgeving. De aanpak van de opgaven vraagt om een integrale benadering en samenwerking. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken wij aan ons fysieke domein. Wij willen nieuwe initiatieven de ruimte bieden. Vooral ook op de steeds belangrijker wordende thema's als duurzaamheid en leefbaarheid. De rol van de gemeente is daarbij wisselend, van faciliterend tot aanjagend en regisserend, maar steeds meer opgavegericht.

Als ondersteunend instrument ter verwezenlijking van de thema's binnen dit programma wordt de Nota Grondbeleid opgesteld. Het Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit, duurzaamheid, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen, de opgaves binnen de fysieke leefomgeving, te verwezenlijken. Voor een verdere beschrijving wordt verwezen naar 3.8 Paragraaf Grondbeleid.

Op het gebied van Volkshuisvesting heeft de Rijksoverheid de laatste jaren meer regie genomen op de woningmarkt met als doel beter te kunnen sturen op snellere en betere beschikbaarheid van woningen, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod. Als eerste stap (in maart 2022) heeft het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de Nationale Woon- en bouwagenda gepresenteerd. In de agenda worden de oorzaken van de wooncrisis, de doelstellingen en de programmatische aanpak voor de komende jaren geschetst. Daarbij horen zes programma's: Woningbouw, Een thuis voor iedereen (aandachtgroepen), Betaalbaar wonen, Leefbaarheid en veiligheid, Verduurzaming gebouwde omgeving en Wonen en ouderen. De programmatische aanpak vraagt om nauwe samenwerking met medeoverheden, corporaties, bouwbedrijven, maatschappelijke en burgerorganisaties, koepels en brancheorganisaties, opleidingsinstututen en departementen. De gemeente dient op basis van verschillende instrumenten uitvoering te geven aan de landelijke Programma's. Zo hebben we o.a. de Limburgse woondeal ondertekend, een woonzorgvisie opgesteld en werken we aan de versnelling van woningbouwprojecten. Op basis van het wetsvoorstel Versterking regie op de volkshuisvesting wordt het verplicht voor elke gemeente om (onder de Omgevingsvisie) een Programma op het gebied van volkshuisvesting vast te stellen. Daarnaast moeten vanaf 2025 de zorgpartijen worden betrokken bij het opstellen van prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Thema's programma

Dit programma bestaat uit de volgende thema's:

1. Openbare ruimte en mobiliteit
2. Fysieke Leefomgeving; evenwichtige toedeling van functies aan locaties;
3. Gebiedsontwikkelingen;
4. Wonen en Bouwen.

Thema 1: Openbare ruimte en mobiliteit

Dit thema is gericht op de openbare ruimte en beslaat de disciplines cultuurtechniek, civiele techniek, water en riolering, verkeer en mobiliteit. Aandachtspunten zijn voor een belangrijk deel bepaald door het Coalitieakkoord 2022-2026, het gemeentelijk mobiliteitsplan en de reguliere beheer- en onderhoudscyclus. Ook provinciaal beleid zoals de Omgevingsvisie Limburg (2021), het mobiliteitsplan "Slim op weg naar morgen", en het uitvoeringsprogramma Middengebied hebben gevolgen voor dit thema. Daarnaast is er nog landelijke, regionale en lokale wetgeving, alsook regionale samenwerkingsverbanden, die op een dynamische wijze steeds weer hun doorwerking hebben.

Wat willen we bereiken?

Het veilig kunnen gebruiken, de kwaliteit van inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn (beeld)bepalend voor de aantrekkelijkheid van onze gemeente zoals gesteld in de opgave. Voor alle gebruikers van de openbare ruimte is het van groot belang dat we een veilige en leefbare omgeving kunnen bieden en dat de leefbaarheid en (economische) aantrekkelijkheid van de gemeente gehandhaafd blijft dan wel verbeterd. Dit doen we vanuit goed beheerderschap, beleidsvorming en visievorming op het gebied van mobiliteit, beheersaspecten en op het gebied van klimaatadaptatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

De agenda voor de komende vijf jaar bestaat uit werk met werk maken door de opgaven gelegen bij cultuurtechniek (beheer en onderhoud openbaar groen), civiele techniek, water en riolering (beheer en onderhoudsprogrammering en het programma water en rioleringen) en mobiliteit (uitvoeringsprogramma mobiliteitsplan) met elkaar te combineren. Dit resulteert in een integrale aanpak van actualiteiten, de uitvoeringsprogramma's van vigerende beleidsplannen, het regulier beheer en onderhoud en het coalitieprogramma. Het programma Water en Rioleringen en het onderhoudsprogramma wegen zijn belangrijke aanjagers van deze integrale aanpak. De toelichting in dit programma kan in samenhang worden gelezen met de toelichting in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Wegen & water

In 2025 start de uitvoering van de reconstructie Vroenhof en loopt de voorbereidingsfase van project Neerhem - Oud Valkenburgerweg en parkeerplaats Nieuweweg door en is de start van de voorbereiding van project Van Caldenborghseweg e.o. voorzien. De projecten Pastoor Sartonsstraat - van Tillstraat en Hekerbeek worden als integraal investeringsproject voorgelegd aan de raad en start uitvoering is voorzien 2^e helft 2025. Ook zal regulier groot onderhoud aan wegen en riolering plaatsvinden.

Voor een optimale integrale aanpak van de inrichting van de openbare ruimte is het cruciaal alle ontwikkelingen zo goed mogelijk af te stemmen. Daarom vindt regelmatig afstemming plaats tussen projecten zoals Gebiedsvisie Valkenburg-Oost en Gebiedsvisie Valkenburg-West, het groenbeleidsplan en de Visie vrijetijdseconomie.

Erfgoed & groeves

In 2025 zal in het kader van het gemeentelijk erfgoedbeleid de mergelmuur langs de Lokerstraat in Sibbe worden gereconstrueerd. Zoals bij vele projecten is ook hier de uitvoering afhankelijk van het juist kunnen afhandelen van de ecologische uitdaging door de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Het Groevenbeleid vergt een actieve rol van de gemeente in het monitoren van de groeveveiligheid onder haar grondgebied. Naast het onderhouden van een elektronisch meetsysteem in de Sibbergroeve en Valkenburgergroeve zijn er nog een aantal achterstallige projecten, die in het kader van het voorkomen van mijnschade aan de bovengrondse infrastructuur, moeten worden aangepakt. In 2025 wordt een begin gemaakt met de consolidatie van de tunnel America (Sibbe). Naast het herstellen van de veiligheid, waardoor het Sibberkerkvoetpad weer kan worden opengesteld en de particuliere percelen boven de tunnel weer met landbouwvoertuigen begaan kunnen worden, wordt de tunnel conform de Natura2000 richtlijnen zo optimaal mogelijk ingericht ter bevordering van het vleermuisklimaat en de vleermuispopulatie in dat deel van de groeve. De herstelwerkzaamheden aan de tunnel worden uitgevoerd verdeeld over drie jaren. Een ander project is het veiligstellen van de ondergrond onder het voetbalveld van Berg en Terblijt, waarmee naar verwachting ook in de loop van 2025 zal worden gestart.

Klimaatadaptatiestrategie

De klimaatadaptatiestrategie wordt in december 2024 aan de raad voorgelegd. Afhankelijk van de besluitvorming kan van 2025 uitvoering worden gegeven aan dit beleid. De groei in de frequentie van meer en hevige regen maar ook de toenemende hittestress en droogte betekent dat werkprocessen ten aanzien van beheer en onderhoud en keuzes hierin moeten veranderen zodoende beter de uitdagingen en effecten op te kunnen vangen. De strategie heeft ook organisatorische uitdagingen. Naast het verankeren van de adaptatie in veel wat we doen (planbaar) vraagt het klimaat nu dat we ad hoc acteren (niet planbaar) en dat vraagt veel van de organisatie waardoor doelstellingen onder druk komen staan. In 2025 gaan we uitwerken of en hoe dit beter beheersbaar is.

Mobiliteit

Vanuit het uitvoeringsprogramma Mobiliteit worden in 2025 diverse onderzoeken opgestart en activiteiten uitgevoerd:

- Actualiseren van Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUP) 2022-2025.
- Deelfiets onderzoek (met Maastricht en Heerlen) (looptijd 2 jaar);
- Start 2^e tranche plaatsing laadpalen;
- Aanpak fysieke verkeersveiligheidsknelpunten;
  - We zijn in overleg met de provincie over de overdracht van eigendommen zodoende o.a. de komremmer te kunnen uitvoeren.
- Aanpak Voetgangersoversteekplaatsen (VOP's);
- De Wegenlegger zal eind 2024 voorgelegd worden aan de raad. Nadat wegenlegger is vastgesteld zal in 2025 gestart worden met het vernieuwen van komborden in verschillende fasen. Voor dit project zal in 2025 krediet gevraagd worden aan de raad;
- De haalbaarheid voet/fietstunnel Hekerbeek (onder het spoor door) is onderzocht. Vanwege de hoge investering is voorgesteld deze maatregel vooralsnog niet uit te voeren.

Parkeerbeleid

In 2025 ligt de focus op de volgende onderdelen uit het uitvoeringsprogramma van het parkeerbeleidsplan:

- Plaatsen van nieuwe parkeerautomaten en invoeren van kenteken parkeren;
- Differentiatie van parkeertarieven (1ste uur 0-tarief) op straat en in parkeergarage Aan de Kei;
- Onderzoek naar locaties (bewaakte) fietsenstallingen en laadpunten in het centrum;
- Actualiseren parkeernormen;
- Evaluatie vergunningensysteem;
- Invoering vergunninghoudersparkeren Broekhem Noord en werknemersvergunning;
- Realiseren fietsenstallingsvoorzieningen en e-laadpunten fiets;
- Implementatie vorm monitoren parkeren.

Thema 2: Fysieke Leefomgeving (voorheen Ruimtelijke ordening)

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn de Wet algemene bepalingen omgevingswet (Wabo) en de Wet ruimtelijke ordening komen te vervallen. De Omgevingswet kent een nieuw systeem waarbij het integrale en opgavegericht werken een belangrijk onderdeel is. Per 1 januari 2024 is het thema ruimtelijke ordening opgegaan in het thema fysieke leefomgeving. Waar men voorheen sprak van een goede ruimtelijke ordening spreekt men nu van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, afgekort ETFAL. Het begrip fysieke leefomgeving is breder en omvat onder andere bouwwerken, bodem, water, infra, maar ook de gevolgen van de gezondheid voor de mens. Daarmee is dit begrip ruimer dan het voorheen gangbare begrip ruimtelijke ordening. Omdat het een grote wetswijziging is, hebben gemeenten tot en met december 2031 om de totale transitie in te vullen.

Wat willen we bereiken?

Wij moeten kunnen beschikken over een actueel beleid voor de fysieke leefomgeving voor het totale grondgebied van de gemeente. De basis hiervoor en de keuzes die hierover zijn gemaakt liggen vast in de opgaven die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving zoals verwoord in de Omgevingsvisie. Dit is de strategische toekomstvisie fysieke leefomgeving voor onze gemeente. De doorvertaling hiervan dient te gaan plaatsvinden in het juridisch bindend kader, het omgevingsplan. In het omgevingsplan is vastgelegd hoe gebouwen en gronden gebruikt mogen worden (welke functies/activiteiten waar zijn toegestaan) en hoe gronden mogen worden bebouwd (wat, waar, hoogte etc.). Wij dienen uiterlijk op 1 januari 2032 een definitief omgevingsplan te hebben. In de tussenliggende periode hebben we een omgevingsplan van rechtswege. Dit bestaat onder andere uit de huidige reeds samengevoegde bestemmingsplannen en de regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving (VO FL). Het “tijdelijk” omgevingsplan geeft aan waar welke activiteiten zijn toegestaan en is nog geactualiseerd in 2023. Het komen tot een echt omgevingsplan gaat een werk zijn van vele jaren met name omdat het systeem heel anders werkt dan het huidige bestemmingsplan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan onze Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie komen de opgaven die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving samen en staat aangegeven aan welke opgaven we werken met welk doel. De Omgevingsvisie is vastgesteld in oktober 2024. Het stuk dient als overkoepelend en richtingbepalend voor alle sectorale beleidsstukken die opgesteld worden.

De komende jaren zullen we nog aan de slag moeten met het opstellen van het definitieve omgevingsplan en de programma's die benoemd zijn in de Omgevingsvisie. In 2025 starten wij met het opstellen van een Programma Wonen en met de voorbereidingen voor een Programma Omgeving Geul.

Het opstellen van een Programma Wonen is een wettelijke verplichting op het moment dat de Wet versterking regie op de volkshuisvesting in werking treedt en moet in 2026 gereed zijn.

Het Programma Omgeving Geul komt voor uit de samenwerking in programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) om de Limburgse samenleving en daarmee onze gemeente beter te beschermen én beter voor te bereiden tegen de extreme gevolgen van de klimaatverandering. Wateroverlast is niet altijd te voorkomen en (water)veiligheid moet conform normering worden geboden. Dit doen we volgens drie pijlers: het verhogen van klimaatbewustzijn en zelfredzaamheid, fysieke maatregelen, en water en bodem sturend laten zijn in alle afwegingen. De nadere en concretere uitwerking vindt plaats op het niveau van het stroomgebied van de Geul en wordt vertaald naar een programma Omgeving Geul.

Werken aan de hand van deze programma's draagt bij aan het bereiken van de opgaven: Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn en veilig kan wonen, leven en werken en de opgave Valkenburg aan de

Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de fysieke leefomgeving ingericht is op de gevolgen van klimaatverandering.

Sinds 2020 beschikken wij over één Initieel Omgevingsplan (in 2023 geactualiseerd). Dit initieel Omgevingsplan vormt samen met de verordening voor de fysieke leefomgeving, enkele losse verordeningen en de bruidsschat, het tijdelijke omgevingsplan van onze gemeente. Door te werken met het Initieel Omgevingsplan onder de Omgevingswet komt naar voren waar we in de praktijk tegenaan lopen en verzamelen we belangrijke input waar we rekening mee kunnen/ moeten houden bij het opstellen van het definitieve Omgevingsplan (beleidscyclus Omgevingswet). De beoogde start van het traject om te komen tot het definitieve omgevingsplan is voorzien voor 2027.

Met de vaststelling van de Omgevingsvisie zijn de kaders op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving vastgesteld. Om initiatiefnemers plannen te laten ontwikkelen die bijdragen aan de gestelde ambities en opgaven, gaan wij in een vroeg stadium van de planvorming in overleg, om zo meer aan de voorkant te sturen. Om efficiënter te kunnen werken gaan we het instrumentarium van de Omgevingswet zo goed als mogelijk toepassen, om (woningbouw)plannen sneller te kunnen beoordelen. Daarnaast geven wij initiatiefnemers aan de voorkant duidelijke kaders mee zodat ze eenvoudiger kunnen beoordelen of hun plan kans van slagen heeft of op welke punten het nog aanpassing behoeft. Een van de aspecten waar we aan de voorkant extra op willen sturen is de stedenbouwkundige kwaliteit. Daarvoor wordt in het kader van werken onder de Omgevingswet een stedenbouwkundige aangesteld. Naast toetsing van initiatieven en afstemming met initiatiefnemers aan de voorzijde, zal deze ook aan de slag gaan met het uitwerken van beeldkwaliteitsplannen voor plannen van meer dan 10 woningen (o.a. nadere uitwerking kaders Kansenkaart Wonen).

Thema 3: Gebiedsontwikkelingen

Gebiedsontwikkeling Valkenburg-Oost

Eind 2024 wordt aan uw raad een uitvoeringsprogramma voor de periode 2025 - 2029 ter vaststelling voorgelegd. Op basis van wat uw raad in dezen besluit, wordt dan bepaald welke acties en projecten wij in 2025 en verder zullen starten.

Gebiedsontwikkeling Valkenburg-West

In december 2022 heeft de gemeenteraad de gebiedsvisie Valkenburg-West vastgesteld. Vervolgens zijn er 2 kwartiermakers ingeschakeld met als doelstelling te komen tot een ambitiedocument dat kan helpen in de te maken conceptuele keuzes voor het gebied. Het concept rapport is in de zomer van 2024 ontvangen. Eind 2024 zal op basis van zowel de vastgestelde visie als het ambitiedocument een voorstel voor de vervolgaanpak worden opgesteld, dit zodat na positieve besluitvorming door uw Raad daarover, dit in 2025 een vervolg kan krijgen.

Thema 4: Wonen en bouwen

Het thema Wonen en Bouwen richt zich op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de regionale en dus ook op de lokale woningmarkt. Het huidige beleid op het gebied van wonen en bouwen is gebaseerd op de Omgevingsvisie gemeente Valkenburg aan de Geul, de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SVWZL), de 'Woonvisie 2020 - 2025', de Woonzorgvisie en de Beleidsregel 'Ruim baan voor goede woningbouwplannen'. Dit beleid moet in samenhang worden gezien (o.a. ook op het gebied van bouwen) met het geldende omgevingsplan dat vanaf 1 januari 2024 in de plaats is gekomen van de bestemmingsplannen, de Omgevingsvisie, het toekomstige Omgevingsplan en het provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie hebben we de ambitie gesteld om in 2050 Valkenburg aan de Geul een leefbare en duurzame gemeente te laten zijn waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn kan wonen, leven en werken.

Wonen is als maatschappelijk thema de laatste jaren in omvang/breedte, complexiteit en politieke urgentie gegroeid, een ontwikkeling die zich de komende jaren zal doorzetten. De rol van de gemeente is primair die van regisseur. Wij brengen partijen bij elkaar om in onderlinge samenwerking te komen tot de oplossing van gemeenschappelijke vraagstukken. Voor de uitvoering van ons woonbeleid zijn we dus sterk afhankelijk van onze ontwikkelende, bouwende en huisvestingspartners. Daarnaast onderzoeken wij welke mogelijkheden voor woningbouw er zijn op

gemeentelijke eigendommen (o.a. Stella Maris, Sint Josephschool, BS Vilt, BS Houthem, Pr. Margrietlaan) en welke rol de gemeente dan kan of wil nemen.

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft, net als alle andere gemeenten in Nederland, te maken met een aantal opgaven op het gebied van opvang en huisvesting van diverse doelgroepen. In de (toekomstige) Wet Versterking regie op de Volkshuisvesting worden er aandacht groepen (bijv. arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, dak- en thuislozen) en urgentiegroepen (Mantelzorgverleners en -ontvangers, ernstig chronisch zieken, dak- en thuisloze mensen, uitstromers uit instellingen en detentie > 3 maanden en stoppende sekswerkers) benoemd. Voor de eerstgenoemde groepen gaan we inventariseren hoe groot de behoefte is: dak- en thuislozen, woonwagenbewoners. We kiezen voor een behoefte onderzoek zodat we een meerjarig inzicht krijgen in de opgave. Voor arbeidsmigranten is dit in 2024 gedaan. Voor de laatstgenoemde urgentiegroep (Mantelzorg....sekswerkers") moet een urgentie regeling opgesteld worden.

We hebben ook nog steeds een wettelijke taakstelling huisvesting statushouders. Hierbij horen ook de huisvesting van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV) met een verblijfsstatus. Het monitoren van de integratie zal in 2025 de focus hebben. Daarnaast dienen er ook andere doelgroepen, zoals ontheemden uit Oekraïne, opgevangen te worden. We blijven koersen op een spreiding die de draagkracht van wijk en buurt mag veranderen én versterken.

Wat willen we bereiken?

We willen zo goed mogelijk uitvoering geven aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van volkshuisvesting en het reeds door de gemeenteraad vastgestelde beleid voor dit thema. Tevens willen we een goede prioritering aanbrengen in de werkzaamheden. Daartoe stelt het college jaarlijks aan het einde van het jaar een uitvoeringsprogramma woon(zorg)visie vast.

Op dit moment is de grootste uitdaging om samen met alle betrokken partijen de juiste woningen toe te voegen voor de juiste doelgroepen (o.a. betaalbare levensloopbestendige woningen en woningen voor starters), op de juiste plaats binnen de gemeente, zodat de instroom en doorstroming op de woningmarkt wordt bevorderd. Ook moeten er voldoende woningen beschikbaar komen voor aandacht groepen, zoals ouderen die zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen en andere mensen die zorg nodig hebben. Denk hierbij aan het realiseren van zelfstandige woonvormen met een sociale insteek (ruimte voor ontmoeting en het elkaar ondersteunen) en zelfstandige woonvormen waarbij 24 uur zorg beschikbaar is. Een ander bijzonder punt van aandacht is de taakstelling met betrekking tot de huisvesting van statushouders en de toenemende behoefte in Zuid-Limburg voor de huisvesting van buitenlandse werknemers. Op basis van de Limburgse woondeal heeft onze gemeente een inspanningsverplichting op zich genomen om tot 2030 ruim 1200 woningen te realiseren, waarbij wordt ingezet op 2/3 betaalbaarheid, diversiteit van de verschillende doelgroepen en een goed spreiding over de verschillende wijken van de gemeente. Ook moeten we bij het invullen van de woningbouwprogrammering rekening houden met de ambitie uit de Omgevingsvisie om toe te groeien naar een meer gebalanceerde bevolkingssamenstelling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gevarieerd aanbod woningen toevoegen (permanent en tijdelijk) en aanbrengen versnelling

We werken in goed overleg met ontwikkelaars en onze inwoners verder aan plannen die woningbouw mogelijk maken op tenminste de volgende (gemeentelijke) locaties: de voormalige basisschoollocaties in Houthem, Vilt, Valkenburg (Bosstraat) en de middelbare school in Broekhem-Noord. Ook in de gebiedsontwikkelingen in Valkenburg Oost en West is wonen en het toevoegen van de juiste categorieën een van de belangrijkste hoofdonderdelen. We zorgen daarbij voor een gevarieerd aanbod van woningen in uiteenlopende prijsklassen. Een programma dat kansen biedt aan verschillende groepen actief woningzoekenden om een eerste of een volgende stap in hun wooncarrière te zetten. Daarvoor wordt ook een nieuwe medewerker aangetrokken die belast wordt met het realiseren van de gewenste versnelling.

Daarnaast inventariseren we de mogelijkheden voor de realisatie van Flexwoningen voor verschillende (urgente en kwetsbare) doelgroepen. Binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) participeren wij hiertoe in de Pilot Flexwonen met als doel het versnellen van de realisatie van (eventuele) flexwoningen op gemeentelijk en/of privaat eigendom. Hiertoe worden inmiddels de

verschillende vooronderzoeken uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten van de onderzoeken zal worden bepaald welke procedures doorlopen moeten worden. Eind 2024 wordt gestart met de gesprekken met externe partijen over de realisatie en beheer van de tijdelijke locatie. Afhankelijk van de keuze voor de procedure, het bereiken van consensus met een geschikte partner en de verder noodzakelijke besluitvorming wordt in 2025 ingezet op de feitelijke realisatie. Vooral nog zetten wij samen met een projectontwikkelaar in op circa 60 tijdelijke woningen voor de huisvesting van verschillende doelgroepen, voor de huisvesting van statushouders, starters, en arbeidsmigranten.

Kansenkaart wonen en 'straatje erbij'

Per woonkern zijn we aan de slag met het opstellen van een kansenkaart voor vergunde en potentiële woningbouwlocaties. Deze kansenkaart is op hoofdlijnen vertaald in de Omgevingsvisie. Daarbij is ook inzichtelijk gemaakt wat de mogelijkheden voor transformatie zijn van verouderde hotels. Van de geschikte locaties voor woningbouw worden locatiepaspoorten opgesteld. Zodat in één oogopslag inzichtelijk is welke mogelijkheden er zijn. Deze locatiepaspoorten worden opgenomen in het programma Wonen (zie hieronder). Daarnaast zijn we met de provincie Limburg in overleg om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het bouwen aan de rand van bebouwd gebied in het kader van het zogenaamde 'Straatje erbij'.

Programma Wonen

Vanaf 2025 gaan we aan de slag met het opstellen van het Programma 'woonambities Valkenburg aan de Geul 2025-2030' (dit is ons Programma Volkshuisvesting, dat geldt als een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie). Als de Wet versterking regie op de volkshuisvesting in werking treedt, wordt dit een verplicht programma dat in 2026 gereed moet zijn. Er zijn al veel bouwstenen gereed die input geven voor het programma, denk hierbij aan:

- De lokale woonvisie (vastgesteld december 2019)
- De Kansenkaart wonen; locatiepaspoorten (in voorbereiding) en in overleg met provincie over 'straatje erbij'
- Limburgse woondeal
- Woonzorgvisie: uitwerking programma's wonen en zorg voor ouderen en een thuis voor iedereen (vastgesteld 8 april 2024)
- Gebiedsvisies Valkenburg-Oost en Gebiedsvisie Valkenburg-West (in voorbereiding)
- Woonbehoefteonderzoeken (opgeleverd december 2023)
- Onderzoek Companen Toeristische verhuur
- Onderzoek Companen arbeidsmigranten
- Prestatieafspraken (ondertekend december 2024; worden jaarlijks geactualiseerd (vanaf 2025 ook met zorgpartners erbij)
- Nationale Bouw- en woonagenda met daarbij behorende programma's (woningbouw, betaalbaar wonen)

Voor de ontbrekende onderdelen worden eind 2024/begin 2025 nog externe opdrachten uitgezet of nadere informatie verzameld zodat we een goed gestructureerd en actueel programma kunnen opstellen. U kunt hierbij denken aan een leegstandanalyse en analyse particuliere verhuurdersmarkt. In 2025 wordt de gemeenteraad aan de hand van één of twee themasessie geïnformeerd over de verdere inzichten, opzet en inhoud van het programma. De bedoeling is om in het vierde kwartaal van 2025 het programma door het college te laten vaststellen.

Huisvesting statushouders

Ook in 2025 zetten we, samen met de woningcorporaties, in op de wettelijke taak van het huisvesten van statushouders. Met de huidige woningportefeuille is het toevoegen van gevarieerd aanbod belangrijk, zowel permanent als tijdelijk. Binnen de pilot Flexwonen wordt ingezet op de huisvesting van verschillende doelgroepen, waaronder ook statushouders.

Samen met de woningcorporaties werken wij een plan van aanpak uit hoe de opgelopen achterstand in de huisvesting weg te werken en hoe wij onze taak willen gaan invullen.

Opvang van ontheemden uit Oekraïne

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne in februari 2022 heeft de gemeente Valkenburg aan de Geul een drietal gemeentelijke opvanglocaties gerealiseerd voor de opvang van circa 150 ontheemden uit Oekraïne. Hiertoe zijn verschillende tijdelijke (huur)overeenkomsten gesloten. Deze doelgroep valt onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) waarmee vluchtelingen uit Oekraïne in alle EU-lidstaten tijdelijk recht op opvang, medische zorg, werk en onderwijs hebben. De RTB is onlangs verlengd tot 4 maart 2026. Op 1 juli 2024 is het staatsnoodrecht buiten werking gesteld en heeft het kabinet een reguliere wettelijke basis voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne gecreëerd, de zogeheten Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne. De Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne geldt voor een beperkte tijd. Momenteel is niet duidelijk of en wanneer de opvang van ontheemden uit Oekraïne weer door het COA wordt georganiseerd. In dat geval vervalt de Tijdelijke Wet op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dit tijdstip wordt in elk geval niet later gesteld dan één jaar nadat de RTB afloopt. Dit houdt in dat de opvang van deze doelgroep (vooralsnog) tot uiterlijk 4 maart 2027 onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke taken.

Zolang wij een verantwoordelijkheid in de opvang en zorg van ontheemden uit Oekraïne hebben moeten wij zorgen voor het beschikbaar maken, hebben en houden, inrichten en exploiteren van opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden. Gelet op vorenstaande ontwikkelingen en de noodzaak van voortzetting van de opvang zullen wij in 2025, daar waar verlenging van de huidige opvanglocaties niet mogelijk dan wel wenselijk is, zoeken naar alternatieve locaties voor de herhuisvesting van ontheemden uit Oekraïne. Daar waar mogelijk zetten wij in op locaties alwaar een meer duurzame vorm van opvang gerealiseerd kan worden. Uiteindelijk zal ook deze groep in meer of mindere mate om passende, permanente huisvesting vragen.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
3.1	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	duizend euro	2023	318	368	CBS
3.2	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2022	0,6	9,3	BAG-ABF Research
3.3	Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishouden	Euro	2024	984	geen data	COELO Groningen
3.4	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	Euro	2024	997	geen data	COELO Groningen

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	4.424	24	-4.400
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.152	31	-1.121
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	147	0	-147
8.3 Wonen en bouwen	1.462	946	-516
Subtotaal programma	7.185	1.001	-6.184
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	1.270	741	-529
Totaal programma	8.455	1.742	-6.713

2.4 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Omschrijving van het programma

Het programma sport, cultuur en recreatie omvat verschillende maatschappelijke voorzieningen die vanuit de gemeente worden gefaciliteerd of ondersteund. Voor sport betreft dit het beheer en onderhoud van de sportvoorzieningen in gemeentelijk eigendom, maar ook de financiële ondersteuning aan de diverse verenigingen in de vorm van subsidies. Binnen cultuur valt het museum, monumenten alsmede subsidies aan verenigingen en instellingen met een culturele insteek. Recreatie bestaat uit openbaar groen en (openlucht) recreatie. Hieronder valt het beheer en onderhoud van de groenvoorzieningen binnen de gemeente, maar bijvoorbeeld ook het openluchttheater en de gemeentegrot. Binnen het programma sport, cultuur en recreatie komen zo diverse aspecten vanuit het ruimtelijk domein, het sociaal domein en het economisch domein samen.

Thema's binnen dit programma

- Sport
- Kunst & Cultuur
- Cultureel erfgoed (immaterieel en materieel)
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Thema Sport

Gemeente Valkenburg aan de Geul ondersteunt een gezonde leefstijl, met een passend voorzieningenniveau, met een beweegvriendelijke inrichting van de gemeente en met vitale 'open' sportverenigingen die maatschappelijk actief zijn. We willen zoveel mogelijk inwoners van Valkenburg aan de Geul laten bewegen om op deze wijze bij te dragen aan ontspanning, ontmoeting en meedoen met plezier binnen de kaders en financiële mogelijkheden die er liggen. Samen met ouders, scholen en sportverenigingen zorgen we ervoor dat kinderen opgroeien in een gezonde leefomgeving. Dit draagt bij aan de kwaliteit van leven, aan een vitale samenleving en sluit aan bij opgave 1 voor het sociaal domein: 'Valkenburg aan de Geul is een gemeente met een sterke en toegankelijke sociale basis waar inwoners gezond en prettig samenleven en naar elkaar omkijken'. De doelgroep ouderen neemt toe en daarmee ook de vraag naar zelfredzaamheid en vitaliteit. Iedereen moet mee kunnen doen in Valkenburg aan de Geul met bijzondere aandacht voor inwoners waarbij dit niet vanzelfsprekend is. Sport en bewegen zetten we in als middel en verbindende schakel om mensen samen te brengen.

Wat willen we bereiken?

In Valkenburg aan de Geul zijn veel mogelijkheden op het gebied van sport en bewegen. De gemeente levert hieraan een bijdrage door te ondersteunen in onderhoud en beheer van sportlocaties, door verenigingen te subsidiëren en door te investeren in breedtesportstimulering ter bevordering van de sociale cohesie en leefbaarheid in de kernen. Op de scholen is aandacht voor bewegen en wordt een gezonde en actieve leefstijl gestimuleerd. Er zijn ook uitdagingen. Het ongeorganiseerd sporten en bewegen, met name wandelen en fietsen, neemt in populariteit toe. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat het ledenaantal bij de sportverenigingen onder druk staat. Een meerderheid van de inwoners voldoet niet aan de beweegrichtlijn en beweegt onvoldoende. Ook de motorische ontwikkeling van kinderen vraagt om aandacht. Zodoende streven we het volgende na in 2025:

- In Valkenburg aan de Geul groeien kinderen gezond en actief op. Sport en bewegen worden vanzelfsprekende onderdelen in het dagelijkse leven van kinderen;
- In Valkenburg aan de Geul doet iedereen mee. Sport en bewegen zorgen voor ontmoeting en activering, ongeacht leeftijd of beperking;
- In Valkenburg aan de Geul zijn sportverenigingen belangrijk voor de sociale cohesie. Ze dragen bij aan de leefbaarheid in de kernen en de dorpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

KWIEK Beweegroute

Sport en bewegen gebeurt niet alleen op sportparken en in sporthallen, de buitenruimte is zeker zo belangrijk. Bij de (her)inrichting van de buitenruimte is een beweegvriendelijke inrichting een belangrijk aandachtspunt en bij de ontwikkelingen rondom de gebiedsvisies worden inwoners en andere belanghebbenden betrokken. In 2020 is de 'Beweegroute Geulpark' gerealiseerd en de gemeente is voornemens om in Valkenburg in samenwerking met Sevagram de 'KWIEK Beweegroute' aan te leggen. Deze tweede beweegroute maakt gebruik van het straatmeubilair in de buurt om oefeningen mee te doen en nodigt uit om samen in de buitenlucht te bewegen ter bevordering van balans, kracht, mobiliteit en uithoudingsvermogen van deelnemers. De beweegroute is voor jong en oud, waarbij de primaire focus ligt op senioren.

Meer Bewegen voor Ouderen

Binnen de gemeente zijn veel sport- en beweeggroepen voor de doelgroep senioren actief onder de noemer 'Meer Bewegen voor Ouderen' (MBvO). Door inwoners te inspireren en te activeren om te gaan bewegen is het MBvO-netwerk afgelopen jaren fors gegroeid. Op dit moment zijn 23 MBvO-groepen met in totaal 314 deelnemers actief binnen de gemeente. Uit de laatste inventarisatie is echter gebleken dat de financiële ondersteuning vanuit de gemeente in de loop der jaren per MBvO-groep verschillend is en zorgt voor scheefgroei. Dit is volgens de gemeente niet wenselijk. Daarom wil de gemeente voor de huidige en toekomstige MBvO-groepen één lijn gaan hanteren die financieel en juridisch werkbaar is, voor zowel aanvragers als de gemeente. Zodoende is de gemeente voornemens om een nieuwe 'Subsidieregeling Meer Bewegen voor Ouderen gemeente Valkenburg aan de Geul 2025' op te stellen.

Integraal project tenniscomplex Houthem en voormalige tennislocatie Berg en Terblijt

De uitdaging is om met alle belanghebbenden te komen tot een oplossing voor de huidige problematiek bij het tenniscomplex in Houthem en de voormalige tennislocatie in Berg en Terblijt. Zodoende is een projectvoorstel opgesteld en na het doorlopen van de onderzoeksfase is het voornemen om in 2025 een adviesrapport op te leveren over de toekomst van de voormalige tennislocatie in Berg in Terblijt na taxatie en een uiteenzetting van de meest ideale oplossing voor de problematiek op het tenniscomplex in Houthem. Op basis van het adviesrapport volgt, voordat er over wordt gegaan tot uitvoering, in 2025 besluitvorming omtrent de richting.

Thema kunst & cultuur

Wat willen we bereiken?

Een leefbaar Valkenburg aan de Geul met meer aandacht voor het (beleidsmatig) integreren van kunst en cultuur en het uitvoeren van het erfgoedbeleid dat in december 2021 vastgesteld is door de raad. In 2025 zullen de ambities en visie op het gebied van kunst en cultuur met bijhorend beleid voor de komende tien jaar (2025 - 2034) worden uitgeschreven. Tevens zal een uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar (2025-2028) worden opgesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzake het thema kunst en cultuur ontbreekt het aan duidelijke kaders en richting voor verdere ontwikkeling. In lijn met de vastgestelde Visie VTE en als nadere uitdieping daarvan zijn wij eind 2024 gestart met het opstellen van een cultuurbeleidsplan. Dit om vervolgens in 2025 weloverwogen keuzes te maken richting de toekomst.

Activiteiten uit 2024 zoals Kind en Kunst worden geëvalueerd en indien succesvol voortgezet in 2025. Verdere programma's zullen in het uitvoeringsprogramma worden opgenomen.

Thema cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden

Na het aanwijzen van de gemeentelijke monumenten in 2024 gaan we vanaf 2025 aan de slag met de beeldbepalende panden en objecten (conform raadsbesluit juni 2023).

Groevenbeleid

Het opstellen van een duidelijk beleidskader voorgelegd waarbij in de besluitvorming ten aanzien van mergelgroeven de verschillende taakgebieden met elkaar in balans zijn.

Toekomst Valkenburgergroeve (Gemeentegrot)

Duidelijkheid verkrijgen over de beste optie van beheer en exploitatie voor de Valkenburgergroeve.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden

Na het aanwijzen van de gemeentelijke monumenten in 2024 gaan we vanaf 2025 aan de slag met de beeldbepalende panden en objecten (conform raadsbesluit juni 2023).

Groevenbeleid

Een integraal groevenbeleid waarin de taakgebieden cultureel erfgoed, natuurbeheer, mijnbouwveiligheid en economie samenvallen wordt in december 2024 aan de raad voorgelegd. Tevens zal een uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar (2025-2028) worden voorgelegd dat recht doet aan de ambities van het groevenbeleid.

Valkenburgergroeve (Gemeentegrot)

Doordat de exploitatie van de Valkenburgergroeve (Gemeentegrot) is ondergebracht in de Exploitiemaatschappij Polfermolen B.V. vinden besluiten betreffende de groeve in nauwe afstemming met de Polfermolen plaats. Er is gestart met de visievorming Valkenburg-West. Het is wenselijk om vanuit de hoofdkaders van deze nieuwe gebiedsvisie ook een ontwikkelrichting voor de groeve te bepalen. De mogelijkheden m.b.t. exploitatie van de groeve zijn afhankelijk van een aantal vergunningen/ontheffingen. Een belangrijke (tijdelijke) ontheffing vanuit de Wet Natuurbescherming heeft een looptijd t/m oktober 2025. Inmiddels is het overleg met de Provincie Limburg opgestart om meer zicht te krijgen op eventuele beperkingen op de mogelijkheden tot exploitatie op langere termijn vanuit de nieuwe Omgevingswet. Aansluitend daarop zal een voorstel uitgewerkt worden voor de toekomstige exploitatie van de groeve en de rol van de gemeente daarin. Verder werd de groeve in 2024, naast de rijks monumentale delen, in zijn geheel aangewezen als gemeentelijk monument, waarmee het cultuurhistorisch erfgoed in de groeve beschermd wordt.

Thema openbaar groen en (openlucht) recreatie

Uitvoering groenbeleidsplan

Op 3 april 2023 heeft de gemeenteraad het groenbeleidsplan vastgesteld. Tevens is er vanaf 2024 structureel een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Hiermee worden de onderzoeken en investeringen gedekt die voortkomen uit het uitvoeringsprogramma van het groenbeleidsplan.

Mochten er vanuit deze uitvoeringsprojecten structurele consequenties voor onderhoudsbudgetten volgen, dan worden deze jaarlijks via de jaarcyclus separaat aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

De volgende projecten worden in 2025 vanuit het groenbeleidsplan (verwijzing naar passages groenbeleidsplan) opgepakt:

- De bestekvoorbereiding voor de vergroening van de pleinen Beckerswei, het Ljubljanaplein, het Kerkplein en het Centrum van Valkenburg is opgestart en de uitvoering zal in 2025 plaatsvinden.
- We stimuleren het vergroenen van voortuinen en geveltuinen voor heel de gemeente. Hiervoor wordt een kader opgesteld, waarbij ook wordt gekeken naar een eventuele financiële bijdrage (C3.17).
- We gaan bekijken op welke wijze kleine landschapselementen in de gemeente gestimuleerd kunnen worden in het buitengebied. (paragraaf B4.3)
- Er worden op diverse locaties in de gemeente groene projecten gerealiseerd op gemeentelijk eigendom (C3.3.1, B3.1, B3.2, B3.6, B4.3, B4.7, C3,16).
- Bij het project Hekerbeek wordt natuurlijke beplanting voorzien. (Paragraaf 4.2)
- Bij weg- en of rioolnieuwingsprojecten bekijken we naar de aanwezige beplanting of deze behouden of vervangen wordt conform het groenbeleidsplan.
- Waterbuffer Berg: bij de behandeling van de kadernota is toegezegd om na te gaan welke maatregelen mogelijk zijn om de uitstraling van de buffer rondom de kerk in Berg te verbeteren. Op basis van nader onderzoek is gebleken dat de buffer met de huidige inhoud van 500m³ noodzakelijk is. Door een verbeterde afstelling van de speciale voorzieningen in het regenwaterriool zal de buffer eerder water bergen. Deze afstelling op basis van het gevoerde onderzoek voeren we op korte termijn uit. De grondslag van de buffer bestaat uit grind en zand hetgeen een unieke situatie is voor de ontwikkeling voor flora en fauna. Het beeld wat hierbij hoort is een pioniersvegetatie met een open structuur met kruiden. Het vergroenen van deze buffer is maar op 1 manier mogelijk namelijk de buffer voorzien van een krattensysteem en de bovenzijde afwerken met een dikke laag teeltaarde. De kosten hiervoor bedragen € 324.000. Het college stelt voor om dit budget niet vrij te maken en de buffer te laten zoals hij nu is. In het groenbeleidsplan is de omgeving van de kerk opgenomen om deze meer kleur te geven in de vorm van borders met vaste planten in het gazon. In 2025 zullen we de mogelijkheden hiervan in beeld brengen. Hier bent u ook middels een RIB met volgnummer 24.50 over geïnformeerd.
- In het landelijke gebied ondersteunen we projecten van Natuurkracht om op natuurlijke wijze water vast te houden en behoud en herstel van kleine landschapselementen. (Paragraaf 3.4)

Speelruimteplan - Visie voor speelplekken in de openbare ruimte

Eind 2024 / begin 2025 wordt gestart met het invulling geven aan het meerjaren uitvoeringsplan, behorende bij het in 2024 vastgestelde Speelruimteplan. Gestart wordt met de speeltuin aan de Mauritiussingel in Schin op Geul en de speeltuin naast de basisschool in Sibbe. Lopende 2025 komt de speeltuin aan de Nachtegaalstraat in Vilt, incl. de achterliggende natuurspeeltuin aan de beurt. Welke speeltuinen hierop volgen is nu nog niet bekend.

Openluchttheater

Op basis van de uitkomsten van de nadere onderzoeken wordt er eind 2024 afstemming gezocht om te komen tot een duurzame integrale oplossing en plan richting toekomst. Doelstelling is om in 2025 uiteindelijk de richting vast te stellen en vervolgstappen te zetten om te komen tot de juiste uitgangssituatie voor zowel het Openluchttheater als de omgeving.

Beleidsindicatoren

Nummer Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
4.1 Niet-sporters	% aantal inwoners	2022	51,8	46,4	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	164	0	-164
5.2 Sportaccommodaties	2.313	260	-2.053
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en cultuurparticipatie	408	0	-408
5.4 Musea	65	53	-12
5.5 Cultureel erfgoed	574	83	-491
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.334	1.471	-1.863
Taakstelling(en) opgenomen binnen programma	-517	0	517
Subtotaal programma	6.341	1.867	-4.474
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	4.534	4.769	235
Totaal programma	10.875	6.636	-4.239

2.5 Programma Onderwijs

Omschrijving van het programma

Het programma onderwijs gaat over het volwaardig meedoen van jong tot oud. De in dit programma beschreven doelen en projecten sluiten aan bij de twee opgaven voor het sociaal domein om te komen tot een sterke en toegankelijke sociale basis en om te bevorderen dat iedereen op eigen wijze meedoet.

In een snel veranderende samenleving is het van belang dat iedereen, van jong tot oud, de mogelijkheid geboden krijgt om zich te blijven ontwikkelen. Iedereen heeft het recht om te leren, zich optimaal te ontwikkelen en volwaardig mee te doen in de samenleving. Dit geldt ook voor mensen met een beperking of mensen die (soms tijdelijk) wat meer zorg nodig hebben.

Om deel te kunnen nemen aan de maatschappij moeten taal, rekenen en digitale vaardigheden geen obstakel vormen, maar juist kansen bieden. Het goed genoeg kunnen spreken, lezen en schrijven van de Nederlandse taal vergroot de kans op het vinden van een passende baan, het maken van gezondere keuzes, het creëren van een stabiele financiële basis en het vergemakkelijkt de omgang met anderen.

Het onvoldoende beheersen van deze basisvaardigheden leidt tot achterstanden die vaak van generatie op generatie worden overgedragen. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken is een (gezins-)gerichte aanpak en gezamenlijke inspanning nodig. Een van de factoren is het verbeteren van basisvaardigheden, maar er zijn nog meer factoren die meespelen zoals het bevorderen van financiële bestaanszekerheid.

De activiteiten vanuit het programma Onderwijs worden ingezet in samenhang met andere activiteiten, programma's en initiatieven binnen het Sociaal Domein, zoals bijvoorbeeld Armoedebestrijding.

Wat willen we bereiken?

- We bieden jeugdigen (van 0 tot 23 jaar) gelijke kansen op het gebied van voorschoolse voorzieningen, onderwijs en naschoolse activiteiten. Ieder kind moet zich optimaal kunnen ontwikkelen in een kansrijke, veilige en stimulerende omgeving. Hierbij hebben we extra oog voor de kinderen in achterstandssituaties en geven hun, indien nodig, extra ondersteuning.
- We bevorderen inclusie en gaan segregatie tegen.
- We streven ernaar dat zoveel mogelijk jongeren de school verlaten met een passend vervolgtraject, binnen het onderwijs of arbeidsmarkt, met diploma en/of startkwalificatie.
- We zetten in het op verbeteren van (digitale) geletterdheid en basisvaardigheden van volwassenen.
- We realiseren gezonde, veilige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Toekomst bibliotheekwerk

De geplande Zorgplicht die per 1 januari 2025 zou ingaan is met een jaar uitgesteld. Het jaar 2025 gaan wij gebruiken om onder begeleiding van de in 2024 aangestelde kwartiermaker de benodigde stappen te zetten om ons hier verder goed op voor te bereiden en de betrokken organisaties hier goed op in te richten. Hierbij zal samengewerkt worden met de Stichting Heuvelland bibliotheken en de gemeenten Eijsden-Margraten en Vaals. Bij de kadernota 2024 heeft uw raad middelen beschikbaar gesteld voor het inzetten van de kwartiermaker. Het bestuur van de Stichting Heuvelland Bibliotheken heeft inmiddels aangekondigd het stokje over te dragen op termijn. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de opdracht van de kwartiermaker aangezien herstel van vertrouwen en verbetering van de samenwerking extra belangrijk zijn geworden. Ook in 2025 zal dit een van de taken blijven.

Herziening Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Valkenburg aan de Geul

De huidige Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Valkenburg aan de Geul is vastgesteld in 2015. Aanpassing van de verordening is noodzakelijk omdat per 1 augustus 2024 Mgr. Hanssen is geopend in onze gemeente. In de verordening van 2015 was deze schoolsoort niet opgenomen. Daarnaast wordt in de nieuwe verordening ook een aantal eerdere wetwijzigingen verwerkt zoals de aanpassing van de categorieën in het speciaal onderwijs en het afschaffen van de gewichtenregeling. Verder worden een aantal formuleringen en toelichtingen duidelijker opgeschreven. Ook worden de nieuwe normbedragen voor onderwijshuisvesting opgenomen.

Nieuwbouw Samenwerkend Kindcentrum Berg

Op 13 december 2021 heeft de gemeenteraad een krediet van € 3.658.678 beschikbaar gesteld voor nieuwbouw van de openbare basisschool Berg. Tegelijkertijd zijn kredieten beschikbaar gesteld voor het realiseren van huisvesting voor kinderopvang en bibliotheek in het Samenwerkend Kindcentrum Berg. Het participatietraject voor de omgevingsvergunning inclusief bestemmingsplanwijziging voor de nieuwbouw SKC Berg en de inrichting van de omgeving is afgerond. De aanbesteding voor de nieuwbouw SKC Berg vindt plaats in het najaar 2024. In december 2024 wordt uw raad verzocht een aanvullend krediet beschikbaar te stellen voor de nieuwbouw SKC Berg en de plannen goed te keuren en kredieten beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de omgeving. Na besluitvorming over het aanvullend krediet voor de nieuwbouw vindt definitieve gunning plaats. Ervan uitgaande dat in december 2024 een aanvullend krediet beschikbaar wordt gesteld, wordt in januari 2025 gestart met de nieuwbouw en zal, naar verwachting, de nieuwbouw in het voorjaar 2026 worden opgeleverd.

Huisvesting Mgr. Hanssen

Mgr. Hanssen geeft speciaal onderwijs en specifieke ambulante begeleiding aan dove en slechthorende kinderen en aan kinderen met een taalontwikkelingsstoornis. Het ministerie van OCW heeft toestemming verleend voor het per 1 augustus 2024 realiseren van een nevenvestiging van Mgr. Hanssen in onze gemeente. Dit betekent dat onze gemeente verantwoordelijk is geworden voor het huisvesten van de nevenvestiging van mgr. Hanssen. Mgr. Hanssen is tijdelijk met 4 groepen leerlingen gehuisvest in leegstaande lokalen van Mytylschool Encanto te Houthem. Mgr. Hanssen heeft een verzoek ingediend voor uitbreiding van de huisvesting tot 5 à 6 lokalen. Naar de toekomst toe verwachten zij nog verder te groeien. Er is onvoldoende ruimte in het gebouw van Mytylschool Encanto om deze uitbreiding op te vangen. Er is besloten nader onderzoek te doen naar de toekomstige omvang van Mgr. Hanssen. Tevens wordt onderzocht waar de gewenste huisvesting gerealiseerd kan worden. Zodra dit onderzoek is afgerond worden de resultaten hiervan gedeeld met uw raad.

Aangepaste werkwijze leerlingenvervoer

De kosten voor leerlingenvervoer zijn gestegen. Dit is het gevolg van een toename van het aantal te vervoeren leerlingen. Het vervoersbedrijf signaleert dat in heel Zuid-Limburg sprake is van stijging van het aantal vervoersbewegingen. Zij hebben aangegeven dat deze stijging ingeperkt dient te worden. Mocht dit niet gebeuren dan is het mogelijk dat op enig moment, vanwege te weinig personeel en materieel, nieuw aangemelde leerlingen niet meer vervoerd kunnen worden. In de nieuwe Verordening Bekostiging Leerlingenvervoer, die in december 2024 aan u ter besluitvorming wordt voorgelegd, is meer de nadruk gelegd op zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van ouders. Vroegtijdig wordt het gesprek aangegaan met ouders om de vervoersbehoefte te peilen en na te gaan welke alternatieven er zijn voor aangepast vervoer. Gedacht kan worden aan trainingen openbaar vervoer of ondersteuning bij de aanschaf van een elektrische fiets. Er is binnen de afdeling Leerlingenvervoer een regisseur aangetrokken die verantwoordelijk is voor de implementatie van deze nieuwe werkwijze. De verwachting is dat deze nieuwe aanpak zal leiden tot lagere kosten voor leerlingenvervoer. Wij monitoren dit.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
5.1	Absoluut verzuim	aantal per 1.000 leerlingen	2023	3,0	6,3	DUO/Ingrado
5.2	Relatief verzuim	aantal per 1.000 leerlingen	2023	16,3	27,2	DUO/Ingrado
5.3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	% totaal aantal leerlingen 12-23 jaar	2023	1,4	2,4	DUO/Ingrado

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Onderwijs

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	61	0	-61
4.2 Onderwijshuisvesting	747	3	-744
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.120	380	-740
5.6 Media	508	0	-508
Taakstelling(en) opgenomen binnen programma	-38	0	38
Subtotaal programma	2.398	383	-2.015
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	51	0	-51
Totaal programma	2.449	383	-2.066

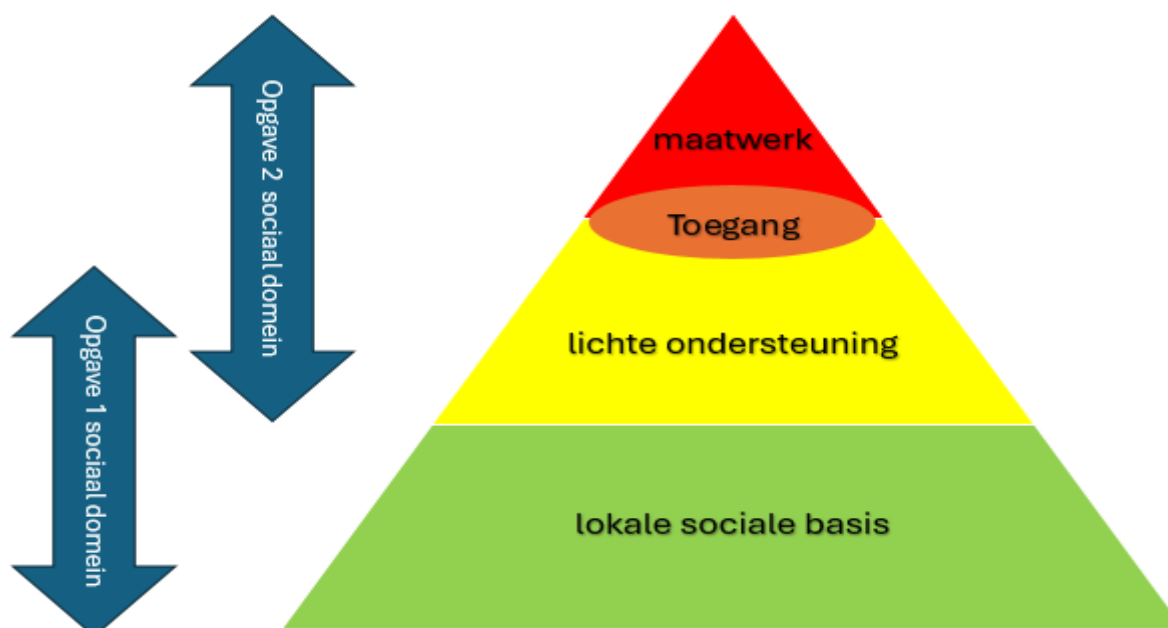
2.6 Programma Sociaal Domein

Omschrijving van het programma

Het programma sociaal domein gaat over alle ondersteuning en zorg waar wij als gemeente in meer of mindere mate bij betrokken zijn of waarvoor wij aan de lat staan om iedere inwoner van Valkenburg aan de Geul een veilige en gezonde omgeving te bieden met voldoende mogelijkheden om naar vermogen mee te doen. Iedereen telt mee en niemand staat buitenspel! Onze gemeente richt zich vooral op zelfredzaamheid en participatie van inwoners, op versterking van informele netwerken en een goede afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers. Pas als inwoners niet op eigen kracht of door middel van hun netwerk in hun vraag naar ondersteuning kunnen voorzien volgt maatwerkondersteuning. Met alle activiteiten en projecten die aan de orde komen in het programma sociaal domein leveren wij een bijdrage aan de twee opgaven voor het sociaal domein:

1. Valkenburg aan de Geul is een gemeente met een sterke en toegankelijke sociale basis waar inwoners gezond en prettig samenleven en naar elkaar omkijken;
2. In Valkenburg aan de Geul leveren we tijdig zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig, en doet iedereen op eigen wijze mee.

Wij leveren ondersteuning en zorg op een drietal niveaus, namelijk in de lokale sociale basis, lichte ondersteuning en maatwerkvoorzieningen, en op verschillende terreinen. Op het gebied van de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet en de Nieuwe Wet Inburgering zijn vanuit Valkenburg aan de Geul de toegang en de uitvoering van de maatwerkvoorzieningen uitbesteed aan de gemeente Maastricht.

Het sociaal domein staat in deze afbeelding schematisch weergegeven. Een driehoek die beoogt duidelijk te maken dat hoe dichter je de top van de driehoek nadert, hoe minder mensen het betreft en hoe zwaarder en specialistischer de ondersteuning/zorg voor onze inwoners. Kijken we naar onze uitgaven, dan moeten we de driehoek omdraaien: aan die weinige inwoners in de top van de driehoek wordt het meeste geld besteed. Opgave 1 voor het sociaal domein gaat over de sociale basis en heeft dan ook met name betrekking op het groene deel van de piramide: de sociale basis, en in iets mindere mate op het gele deel: de lichte ondersteuning. Opgave 2 voor het sociaal domein gaat over het leveren van zorg en ondersteuning op het juiste niveau en met de juiste intensiteit. Deze opgave heeft betrekking op het gele deel van de piramide: de lichte ondersteuning

en op het rode deel: maatwerk. De toegang (oranje) bepaalt per casus wat zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig inhoudt.

Het begrotingsprogramma sociaal domein geeft invulling aan de twee opgaves voor het sociaal domein en de uitwerking van het programma volgt de opbouw van de piramide. We beginnen met de activiteiten in de lokale sociale basis (basisaanbod), hiervan kan iedereen zonder indicatie gebruik maken, en gaan via de lichte ondersteuning naar de maatwerkvoorzieningen. In deze begroting is voor het eerst de wijkaanpak Broekhem - Noord opgenomen. Deze wijkaanpak raakt meerdere programma's en speelt zich voor wat betreft het sociaal domein af op alle 3 de niveaus van de piramide. Er is echter voor gekozen om de wijkaanpak op te nemen onder het kopje 'lokale sociale basis' van het sociaal domein.

Daar waar nodig of waar het meerwaarde oplevert, worden de activiteiten in dit programma vormgegeven in samenhang en afstemming met het programma Onderwijs en het programma Sport, Cultuur en Recreatie.

Wat willen we bereiken?

We stellen onszelf de volgende doelen:

- Sociale basis: we streven naar een breder formeel en informeel basisaanbod op basis van de behoeften van de inwoners per wijk en meer gebruik ervan.
- WMO: we zetten in op het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners door vanuit de WMO maatwerkvoorzieningen in te zetten aanvullend op het basisaanbod
- Jeugd: Het percentage jeugdzorggebruik tot 23 jaar willen we gelijk krijgen en houden aan het nationaal jeugdzorggebruik, waarbij we de landelijke trend volgen.
- Armoede en schulden: Meer inwoners met (dreigende) financiële problemen zijn bekend met en maken gebruik van het (basis- en maatwerk) hulpaanbod in de gemeente.
- Participatie en Inburgering: Meer inwoners, inclusief nieuwkomers, doen volwaardig mee in de samenleving.

Niveau 1: Lokale sociale basis

De lokale basis is hét terrein van onze inwoners. De regie ligt bij de inwoners en de gemeente creëert hiervoor de benodigde randvoorwaarden. De lokale basis dat zijn onze inwoners, de dorpen en wijken die zich op verschillende manieren organiseren. Vaak informeel, soms formeel in verenigingen. Ook gemeentelijke of door de gemeente ingezette professionals opereren in de lokale basis.

Opbouwwerk, Jeugd- en jongerenwerk, straatcoach, combinatiefunctionaris, (jeugd)BOA, beweegmakelaar, dorpen, wijken, verenigingen, inwoners, gemeenschapshuizen, vrijwilligerscentrale, scholen, kernoverleggen, kinderopvang

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstart wijkaanpak Broekhem - Noord

Zoals aangekondigd in de omgevingsvisie willen wij in Broekhem - Noord aan de slag met een wijkaanpak waarin we meerjarig ontwikkelingen in het fysieke, het sociale en het veiligheidsdomein in één hand oppakken. Aanleiding hiervoor is dat we constateren dat zich in dit deel van onze gemeente veel problematieken en uitdagingen binnen de verschillende domeinen concentreren. Deze vragen om een boven-sectorale en dus integrale aanpak. De afgelopen maanden hebben we kennis opgedaan van werken volgens een wijkaanpak en hebben we gezocht naar werkwijzen die succesvol zijn gebleken. Wij stellen voor om in eerste instantie voor een periode van een jaar een kwartiermaker Broekhem - Noord aan te stellen die als opdracht krijgt om samen met alle betrokken partijen in de wijk een coalitie rondom deze opgave te vormen, om een analyse van de wijk te maken en het verhaal van de wijk op te tekenen en tenslotte om een meerjarig programmaplan op te leveren. In dit programmaplan moet helderheid worden verschaft over wat de visie van de partners op de wijk is, welke stappen er gezet moeten worden/welke projecten geïnitieerd moeten worden om een beweging in de juiste richting te maken, wat het bijbehorende

financiële plaatje hiervan is en hoe de governance eruit zou moeten zien. De kwartiermaker trekt nauw op met de opbouwwerker Burgerkracht die al actief is in onder andere Broekhem - Noord. We willen de kwartiermaker voorzien van een werkbudget om vooruitlopend op het meerjarige programmaplan tijdens het eerste jaar al projecten in de buurt in gang te zetten om reuring en verbinding te creëren.

Meer betrekken jeugdigen en jongeren bij lokaal jeugdbeleid

De gemeente Valkenburg aan de Geul wil een gemeente zijn waarin er voldoende te doen is voor jeugdigen en jongeren. We zien graag dat zij daar zelf een actieve bijdrage aan leveren. Het is tot nu toe lastig gebleken om jeugdigen en jongeren te ontmoeten en hen hiertoe te motiveren. Eind 2024 starten we met een jongerenruimte in de Polfermolen. Om deze ruimte op te knappen, in te richten en de promotie hieromheen goed neer te zetten, hebben we de hulp van jongeren ingeroepen. Dit doen we via een betaalde bijbaan. Dit is op advies en volgens onderzoek van de NJI. In 2025 evalueren we deze aanpak en besluiten we of we hiermee doorgaan of dat er andere keuzes gemaakt moeten worden.

Toekomstig beleid gemeenschapshuizen en gemeenschapsvoorzieningen

In 2024 zijn we gestart met de ontwikkeling van nieuw beleid voor gemeenschapshuizen en gemeenschapsvoorzieningen. Het nieuwe beleid ligt eind 2024 voor aan uw raad ter vaststelling. De lijn van het nieuwe beleid is dat wij de Stichtingen structureel gaan ondersteunen bij het onderhoud van het pand en dat we als gemeente een bijdrage gaan leveren aan de programmering in de gemeenschapshuizen, te beginnen in de wijken met het meest kwetsbare sociale profiel. Hiervoor zijn structurele en incidentele middelen nodig die vooruitlopend op de vaststelling van het beleid reeds in deze begroting zijn verwerkt. In 2025 starten we, mits uw raad instemt, met de uitvoering en kunnen de stichtingen voor het eerst subsidie aanvragen.

Verder ontwikkelen aanpak eenzaamheid

In het kader van de reeds lopende aanpak tegen eenzaamheid, zetten we vanaf 2025 meer in op het voorkomen van eenzaamheid. Dit houdt in dat we samen met onze sociale partners onze volwassen inwoners bewustmaken van wat eenzaamheid met iemand doet en hoe het voorkomen kan worden. We zullen hiervoor een plan van aanpak opstellen.

Ongehinderd

In 2020 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college wordt opgedragen om het bedrijf 'Ongehinderd' in te schakelen om de toegankelijkheid te toetsen van de gemeentelijke gebouwen en de gemeenschapshuizen. In mei 2023 heeft deze toets plaatsgevonden. Ongehinderd is gevraagd om naar aanleiding van deze rapporten een kostenraming voor aanpassing op te stellen en om een kosten-baten analyse uit te voeren conform wet- en regelgeving. Naar aanleiding van deze analyse zal er per gebouw een kostenraming worden opgeleverd voor het behalen van het predicaat 'brons'. Bij gebouwen waar het financieel en technisch haalbaar is, zal gekeken worden of het predicaat 'zilver' kan worden behaald. Er wordt hiervoor een separaat raadsvoorstel uitgewerkt dat in de eerste helft van 2025 aan uw raad wordt voorgelegd.

Opstellen Plan van aanpak dementievriendelijke gemeente

Valkenburg aan de Geul wil een gemeente zijn waar mensen met dementie zo lang mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. Om dit te bewerkstelligen zijn wij in 2024 gestart met het dementievriendelijk maken van onze gemeente. We hebben een werkgroep dementie opgericht waarin Trajekt, Envida thuiszorg, het Steunpunt Mantelzorg en Ketenzorg Dementie zijn vertegenwoordigd. Er wordt een dementiescan gemaakt (nulmeting). Op basis van de uitkomsten hiervan zullen wij in 2025 een plan van aanpak opstellen om van Valkenburg aan de Geul een dementievriendelijke gemeente te maken.

Herijking Verordening Adviesraad Sociaal Domein

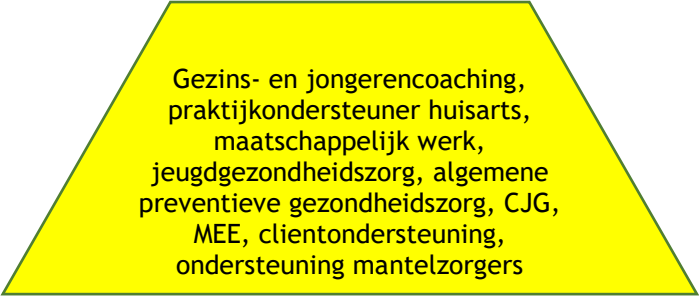
De huidige Verordening is vastgesteld in 2015. Door nieuwe inzichten, zoals meer regie door de gemeente op de samenstelling van de Adviesraad en hoe gaan we om met de werkgroepen van de Adviesraad, is een herijking van de Verordening Adviesraad Sociaal Domein gewenst. Het opstellen van de nieuwe Verordening zal in nauwe samenspraak met de Adviesraad Sociaal Domein worden opgepakt.

Variatie programma huiskamers

Uit de bezoekersaantallen blijkt dat de huiskamers in onze gemeente goed worden bezocht. Uit de behoeftepeiling Maatschappelijke ondersteuning, Schuldhulpverlening, Vroegsignalering, Armoede, Woonzorgvormen en Gezondheid die in het najaar van 2023 is uitgevoerd, is gebleken dat er een behoefte is aan variatie in de programma's van de huiskamers. In 2025 zullen wij in samenwerking met de bezoekers van de huiskamers en Envida onderzoeken wat de mogelijkheden zijn

Niveau 2: Lichte ondersteuning

Het gros van onze inwoners kan het prima zelf af. Zelf en ondersteund door familie, vrienden of burens. Het gros, niet allemaal. Soms hebben mensen het tijdelijk even lastig en is er niemand in de directe omgeving die kan ondersteunen en is de ondersteuning nodig van een professional. Iemand die je helpt zodat je het weer zelf in je eigen omgeving af kunt. Lichte ondersteuning bij problemen en moeilijkheden die onze inwoners kunnen ondervinden in hun leven. Vrij toegankelijke ondersteuning bij opgroeien, opvoeden en andere uitdagingen in het leven. De gemeente zorgt ervoor dat deze lichte ondersteuning beschikbaar is.

Gezins- en jongerencoaching,
praktijkondersteuner huisarts,
maatschappelijk werk,
jeugdgezondheidszorg, algemene
preventieve gezondheidszorg, CJG,
MEE, clientondersteuning,
ondersteuning mantelzorgers

Wat gaan we daarvoor doen?

Intensiveren inzet praktijkondersteuner huisarts, aandachtsgebied jeugd

Artsen hebben de mogelijkheid om buiten de toegang om jeugdhulp in te zetten. In 2024 hebben we met artsen afgesproken dat zij meer gebruik gaan maken van de praktijkondersteuner. Doel is om zoveel mogelijk hulpvragen in de lichte ondersteuning op te lossen. De laatste businesscase over de praktijkondersteuners in Maastricht, Valkenburg, Meerssen en Eijsden-Margraten laat financieel gunstige resultaten zien. De praktijkondersteuner kan ook begeleiding en behandeling bieden. Daarnaast is goede afstemming met de gezinscoaches, toegang en jeugdartsen van belang voor het principe stevige lokale teams en toegang zoals beschreven in de hervormingsagenda. De inzet van de praktijkondersteuners zal verhoogd worden van 20 naar 28 uur. De resultaten monitoren we in 2025.

Regionale gezondheidsnota 2025 - 2030

De huidige regionale gezondheidsnota, opgesteld door de GGD Zuid Limburg in samenspraak met de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, geldt voor de beleidsperiode 2020-2023. Binnen de wettelijke kaders en in afstemming met de 16 Zuid-Limburgse gemeenten is eind 2023 afgesproken om het nieuwe regionale gezondheidsbeleid met één jaar uit te stellen in verband met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). De Wet publieke gezondheid (Wpg) biedt het juridische kader waarbinnen gemeenten opereren op het gebied van gezondheidsbeleid. Het stelt gemeenten in staat om proactief te handelen op verschillende gezondheidsdomeinen, zoals preventie, gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en gezondheidszorg. Artikel 13 van de Wpg regelt dat gemeenten, binnen 2 jaren na totstandkoming van het Nationaal gezondheidsbeleid, een lokaal gezondheidsbeleid vaststellen en dat daarin in elk geval de doelstellingen uit het Nationaal gezondheidsbeleid worden meegenomen. Het Nationaal gezondheidsbeleid loopt in 2024 af, waardoor de nieuwe periode loopt van 2025 tot en met 2028. Dit betekent dat het nieuwe regionale gezondheidsbeleid gelijk oploopt met het Nationale gezondheidsbeleid. Zodoende is de regio voornemens om het nieuwe regionale gezondheidsbeleid vast te laten stellen voor de periode 2025 - 2030 met een periodieke tussenevaluatie. Het voordeel daarvan is dat het regionale gezondheidsbeleid in 2030 opnieuw wordt vastgesteld binnen de 2 jaren periode genoemd in de Wpg. Bovendien is sinds 2020 in het regionale gezondheidsbeleid het jaar 2030 als streefdatum genoemd voor de gestelde doelstellingen om de structurele gezondheidsachterstanden in de regio terug te dringen. De doelstellingen uit de huidige regionale gezondheidsnota worden geactualiseerd en begin 2025 aan uw raad voorgelegd.

Niveau 3: Maatwerkvoorzieningen

Mocht uit de indicatie door de toegang blijken dat iemand maatwerkondersteuning nodig heeft dan moet de ondersteuning zo snel, efficiënt, effectief, doelmatig, goedkoop en klantvriendelijk als mogelijk worden ingezet. De gemeente zorgt voor het beschikbaar hebben van voldoende aanbod, zowel kwalitatief als kwantitatief, van diverse vormen van ondersteuning, hulp en zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hervormingsagenda jeugd

De hervormingsagenda jeugd is een landelijke agenda, voorbereid door jeugdigen, professionals, aanbieders, gemeenten en het rijk, die als doel heeft de knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken en het jeugdzorgstelsel financieel houdbaar te maken voor de toekomst. Er is in 2024 een implementatieplan gemaakt en een toets gedaan op de haalbaarheid. Ook zijn er startfoto's en is de monitoring opgestart. In 2025 zullen onderdelen van dit implementatieplan op regionaal en lokaal niveau uitgevoerd gaan worden.

Geïndiceerde jeugdhulp,
Wmo begeleiding en HbH,
bijstandsverstrekking,
inkomensondersteuning,
schuldhulpverlening,
leerlingenvervoer,
begeleiden inburgering

Project Herijking huishoudelijke hulp

In 2023 is gestart met het project Herijking huishoudelijke hulp. In het tweede kwartaal van 2024 is een nieuwe normering vastgesteld in het college en hebben er herindicaties plaatsgevonden. Het project gaat in 2025 een nieuwe fase in waarin er een voorportaal wordt ingericht om inwoners vrijwel direct te ondersteunen om zelfstandig hun huishouden te kunnen blijven voeren. Dit is zeker niet in alle gevallen haalbaar. Het werven van een "PGB-makelaar" wordt ook onderzocht om zo de inzet van PGB te vergroten.

Woonconvenant gemeenten en woningcorporaties

We streven ernaar om in de eerste helft van 2025 samen met een aantal andere gemeenten in de regio een woonconvenant met woningcorporaties vast te stellen. In dit convenant worden heldere afspraken vastgelegd over woningaanpassingen in het kader van de WMO. Het doel is om onduidelijkheid over de mogelijkheden en onmogelijkheden richting de toekomst te voorkomen en de hulpbehoevende inwoner zo snel en efficiënt mogelijk te helpen.

Ethos telling

De afgelopen decennia is de (visie op de) groep dak- en thuisloze mensen veranderd. "Nieuwe" groepen zijn bijvoorbeeld jongeren, vrouwen, arbeidsmigranten of economisch dakloze mensen. Deze groepen worden in de huidige monitoring niet of onvoldoende meegeteld. Experts, opvangorganisaties en beleidsmakers geven aan dat de schattingen van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), die nu leidend zijn, slechts een deel van de werkelijke situatie weergeven. Dit is in de eerste plaats een probleem omdat dus niet duidelijk is wat de werkelijke omvang is van de groep dak- en thuisloze mensen. In de tweede plaats kent dak- en thuisloosheid vaak verschillende fases die elkaar snel kunnen opvolgen: verblijf bij vrienden, in een vakantiewoning, in de noodopvang en op straat wisselen elkaar af. Een beleid gericht op voorkomen en uitbannen van dakloosheid vraagt om een brede definitie en bijbehorende meting. Zicht op de omvang en aard van de groep dak- en thuisloze mensen geeft input voor het formuleren van effectief beleid voor de aanpak van dak- en thuisloosheid in lijn met het nationaal actieplan dakloosheid. De uitkomst van dit onderzoek wordt gebruikt voor het nieuwe beleidsplan "Zicht op Thuis"

Project businesscase re-integratieketen

Om zoveel mogelijk inwoners mee te laten doen in de samenleving is ons arbeidsmarktbeleid gericht op het maximaal benutten van de talenten, kwaliteiten en mogelijkheden van onze inwoners. Onze

aanpak is erop gericht inwoners naar betaald werk te begeleiden. Werk boven uitkering. Voor wie betaald werk nog niet haalbaar is, bekijken we op welke manier er wel geparticipeerd kan worden. Hiervoor zijn verschillende partijen in de re-integratieketen actief. Het project businesscase re-integratieketen is ingezet door de zes Heuvellandgemeenten en heeft als doel een businesscase uit te werken inzake de doorontwikkeling en samenvoeging van de re-integratieketen: MTB Maastricht, Annex en Podium24. Deze doorontwikkeling past in de Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet. In het recente verleden is een eerste versie van de businesscase opgeleverd. Door de zes gemeenten werd geconcludeerd dat verdere verdieping van de businesscase op organisatorische, financiële en juridische aspecten gewenst is. Besluitvorming is voorzien voor 2025.

Gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Sociale zaken Maastricht Heuvellandgemeenten

In het vierde kwartaal van 2024 wordt het besluitvormingsproces ten aanzien van het vaststellen van een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Sociale Zaken Maastricht Heuvellandgemeenten doorlopen. In deze Gemeenschappelijke regeling is opgenomen om ten aanzien van de verdeelsleutel vast te houden aan de huidige systematiek op basis van uitkeringsdossiers, echter deze jaarlijks (T-1) bij te stellen. Op deze manier is de verdeling altijd actueel en sluit de systematiek het meest aan op de gedachtegang van de participatiewet. Door de gewijzigde verdeelsleutel komt Valkenburg aan de Geul, vergeleken met de huidige verdeling, op een hoger bijdragepercentage uit. Bij eventuele grote afwijkingen wordt er gewerkt met een ingroeimodel. Streven is dat de gewijzigde GR vanaf 1 januari 2025 in werking treedt. Gelet op het voorafgaande is het noodzakelijk om vanaf 2025 rekening te houden met een toename van kosten.

Uitvoeringsplan armoede, schuldhulpverlening en vroegsignalering 2024-2026

In 2024 is het beleidsplan armoede, schuldhulpverlening en vroegsignalering 2024-2028, inclusief uitvoeringsplan 2024-2026 vastgesteld. In het uitvoeringsplan zijn acties benoemd die bijdragen aan het behalen van de beleidsdoelen. In 2024 hebben we al een start gemaakt met het uitvoeren van een aantal acties uit dit plan. In 2025 gaan we hier verder mee. Zo gaan we onder meer aan de slag met de VoorzieningenWijzer en zetten we in op begrijpelijke en toegankelijke informatievoorziening richting inwoners om zo de bekendheid en het gebruik van het hulpaanbod te vergroten. Daarnaast gaan we verder met het doorontwikkelen van de aanpak van vroegsignalering en schuldhulpverlening, waarbij specifieke aandacht is voor ondernemers met financiële zorgen.

Onderzoek verhoging inkomensgrenzen minimaregelingen

Zoals afgesproken met uw raad, starten we een onderzoek om inzichtelijk te maken wat de effecten zijn van een wijziging van de inkomensgrenzen van de huidige minimaregelingen, zowel voor de kind- als volwassenregelingen. Voor dit onderzoek wordt een extern adviesbureau aangetrokken. In het onderzoek wordt nader uitgewerkt wat een mogelijke wijziging van de grenzen inhoudt in relatie tot financiën, noodzaak en uitvoering, daarbij ook kijkend naar de effecten op de zogenoemde armoedeval. Het Volwassenfonds Sport & Cultuur wordt in dit onderzoek ook meegenomen als mogelijke aanvulling op ons huidige minimabeleid. Het onderzoek wordt in de eerste helft van 2025 opgeleverd. Vervolgens kan besluitvorming plaatsvinden over het al dan niet wijzigen van de inkomensgrenzen.

Gratis openbaar vervoer voor minima

De provincie Limburg heeft in 2024 ingestemd met gratis openbaar vervoer voor Limburgers met een laag inkomen (een inkomen tot 100% van het sociaal minimum). Met het Dal Vrij Limburg abonnement kan deze groep in de daluren vrij reizen in de bussen en treinen van Arriva in Limburg. De Provincie staat garant voor het financiële deel van Dal Vrij Limburg. Het is aan ons als gemeente om aan de slag te gaan met de uitvoering hiervan. Als gemeente moeten wij bepalen hoe en op welk moment wij de betreffende doelgroep in beeld brengen en benaderen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om, op eigen financiering, de doelgroep te verbreden naar bijvoorbeeld 110%/120% van het sociaal minimum. In Maastricht - Heuvelland verband zijn wij nu voornemens ons te conformeren aan de grens van 100%. In 2025 treffen we verdere voorbereidingen en gaan we over tot besluitvorming en uitvoering.

Procesoptimalisatie inburgering

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering definitief in werking getreden. De uitvoering van de nieuwe wet is door de gemeente Valkenburg aan de Geul bij Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) belegd. De regie op de uitvoering ligt echter bij de gemeente. In samenwerking met de andere gemeenten in de regio wordt het nieuwe inburgeringsproces gedurende drie jaar (looptijd inburgeringstraject) nauwkeurig gemonitord en sturen we waar nodig bij. Op deze wijze wordt er ook in 2025, het jaar waarin de eerste inburgeringstrajecten onder de nieuwe wet worden afgerond, verder gewerkt aan een nieuwe, klantgerichte en integrale dienstverlening aan inburgeraars waarbij we trachten het inburgeringsproces zo efficiënt en passend mogelijk te laten verlopen.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
6.1	Banen	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2023	689,3	836,6	CBS
6.2	Jongeren met een delict voor de rechter	% aantal jongeren 12-21 jaar	2022	1	1	CBS
6.3	Kinderen in uitkeringsgezin	% aantal kinderen tot 18 jaar	2022	4	6	CBS
6.4	Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking	2023	69,2	73,1	CBS
6.5	Werkloze jongeren	% aantal jongeren 16-22 jaar	2022	2	1	CBS
6.6	Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 10.000 inwoners	2023	239,6	344,8	CBS
6.7	Lopende re-integratievoorzieningen	aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	2023	146,4	191,5	CBS
6.8	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	13,0	13,5	CBS
6.9	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	1,3	1,1	CBS
6.10	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren 12-22 jaar	2023	0,5	0,3	CBS
6.11	WMO-cliënten met een maatwerk-arrangement	aantal per 10.000 inwoners	2023	940	700	CBS
6.12	Demografische druk	% van personen 20-65 jaar	2024	87,7	70,4	CBS

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Sociaal Domein

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.226	2.319	-1.907
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	719	0	-719
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.341	0	-1.341
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.304	0	-1.304
6.3 Inkomensregelingen	5.446	4.999	-447
6.4 WSW en beschutwerk	1.564	0	-1.564
6.5 Arbeidsparticipatie	262	0	-262
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.083	218	-865
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.372	0	-2.372
6.712 Begeleiding (WMO)	790	0	-790
6.713 Dagbesteding (WMO)	450	0	-450
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	40	0	-40
6.752 Jeugdhulp ambuland regionaal	2.308	0	-2.308
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.194	0	-1.194
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	374	0	-374
6.791 PGB WMO	214	0	-214
6.792 PGB Jeugd	10	0	-10
6.811 Beschermd wonen (WMO)	14	0	-14
6.821 Jeugdbescherming	445	0	-445
6.822 Jeugdreclassering	50	0	-50
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	102	0	-102
Taakstelling(en) opgenomen binnen programma			0
Subtotaal programma	24.308	7.536	-16.772
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	-104	0	104
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	0	266	266
Totaal programma	24.204	7.802	-16.402

2.7 Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu

Omschrijving van het programma en thema-indeling

Het programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu bestaat uit de taakvelden volksgezondheid, riolering en afval, duurzaamheid, milieubeheer en begraaftplaatsen.

Deze onderwerpen zijn onderverdeeld in de volgende thema's:

- Volksgezondheid;
- Riolering en afval;
- Duurzaamheid;
- Milieubeheer;
- Begraafplaatsen.

Thema Volksgezondheid

Volksgezondheid bevat de onderdelen algemene gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg, die beiden in regionaal verband worden uitgevoerd door de GGD Zuid-Limburg. Daarnaast zijn enkele bijdragen aan hulpverleningsinstanties opgenomen binnen dit thema. Het thema volksgezondheid hangt nauw samen met het programma sociaal domein. In het sociaal domein zijn verschillende projecten benoemd, vandaar dat we er in deze paragraaf niet verder op in gaan.

Thema Riolering en afval

Rioleringen

Ook in 2025 werken we aan het tot uitvoering brengen van het programma water en rioleringen 2024-2027. In het samenwerkingsverband Afvalwater Maas en Mergelland werken we aan het waterketenplan en de klimaatadaptatiestrategie voor de regio. Regionale samenwerking is zeer belangrijk zodat we minder kwetsbaar zijn en slagkracht behouden.

Wat willen we bereiken?

Een goed functionerend rioleringsstelsel is de basis voor een gezonde en veilige leefomgeving. Middels het programma geeft de gemeente invulling aan de drie wettelijke gemeentelijke zorgplichten (Wet op de gemeentelijke watertaken):

- > Doelmatige inzameling en transport van afvalwater;
- > Doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater;
- > Voorkomen of beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Het programma gaat daarmee ook over het voorkomen van wateroverlast in de bebouwde kom, over het verminderen van verstening, en het verbeteren van de waterkwaliteit.

Wat willen we daarvoor doen?

In het samenwerkingsverband Afvalwater Maas en Mergelland wordt specialistische kennis breed ingezet en worden bijvoorbeeld de rekenmodellen geoptimaliseerd, zodat er in 2026-2027 opnieuw kan worden gerekend op rioolsysteemniveau. De resultaten van deze berekeningen geven ons inzicht in waar het rioolsysteem niet voldoet aan de wetgeving. Daarnaast tonen de berekeningen of de aanpassingen van de afgelopen jaren aan het rioolsysteem een positief effect hebben gehad. Voor de tarieven van de rioolheffing verwijzen wij u naar de toelichting in de paragraaf lokale heffingen.

Afval en circulaire economie

Wat willen we bereiken?

Voor de uitvoering van dit beleidsterrein werken we samen met de gemeenten Maastricht en Meerssen binnen de GR Geul en Maas. Het dienstenpakket is vastgelegd en de projecten zijn in het jaar 2024 verder uitgewerkt. In 2025 worden de eerste maatregelen uit het nieuwe beleidskader ingevoerd waarin de circulariteit als doelstelling leidend zal zijn. Daarnaast is het belangrijk te zorgen dat afval op de goede plek wordt aangeboden en de kwaliteit van het aangeboden afval qua scheiding omhoog gaat. Doel is om bewustwording onder de inwoners te vergroten en gedragsverandering teweeg te brengen.

Wat willen we daarvoor doen?

Ook in 2025 werken we aan een structurele aanpak om bijplaatsingen van afval bij milieuperrons en dumpingen van afval in de openbare ruimte te voorkomen en wordt bijvoorbeeld een afvalcoach ingezet. Handhaving controleert en monitort de hotspots van afval in de controlerondes. Ook worden er projectmatig acties gedraaid door cluster Handhaving inzake (verkeerd) aanbieden van afval en afvaldumpingen in de openbare ruimte. Komend jaar beginnen we ook met de eerste maatregelen vanuit het nieuwe beleidskader. Zo zal er vanaf 1 juli in elke kern een ondergrondse container worden geplaatst voor het inzamelen van luier- en incontinentiematerialen. Voor het inzamelen van papier met vrijwilligers is een oplossing gevonden. Vanaf 1 juli 2025 zal de inzameling van papier door verenigingen samen met Stadsbeheer Maastricht uitgevoerd worden.

Komende jaren zal de communicatie rondom het thema afval verder geïntensiveerd worden en zal voor zoveel als mogelijk aangesloten worden bij landelijke en regionale thema's. Waar nodig wordt de samenwerking verder binnen de regio verbreed met Rd4 en Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek (RWM). Op provinciaal niveau zal het samenwerkingsverband Afval Samenwerking Limburg (ASL) worden gebruikt voor verdere afstemming van beleid.

In 2025 stellen we een Programma Circulaire Economie op zodat we onze tussen-doelstellingen voor 2030, om 50% circulair te zijn, kunnen halen. Denk hierbij aan de bouw- en sloop opgave, circulaire inkoop- en aanbestedingen en hoe gaan we als gemeente circulair denken doorvoeren in onze bedrijfsvoering.

Thema Duurzaamheid

Door het sluiten van het Klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland zich internationaal gecommitteerd aan het tegengaan van de opwarming van de aarde en klimaatverandering. Het Nationaal Klimaatakkoord (2019) is de Nederlandse uitwerking van internationale klimaatafspraken. Duurzaamheid wordt als kernbegrip genoemd binnen de 4 hoofdogaven voor de fysieke leefomgeving. Dit zijn:

1. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de samenleving (lokale economie en onze inwoners) profiteren van hoge kwaliteit toerisme en recreatie;
2. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar hoogwaardig landschap, natuur en erfgoed beleefd worden;
3. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar een gebalanceerde bevolkingssamenstelling fijn en veilig kan wonen, leven en werken;
4. Valkenburg aan de Geul is een duurzame en leefbare gemeente waar de fysieke leefomgeving ingericht is op de gevolgen van klimaatverandering.

Als rode draad loopt duurzaamheid door de beleidsvelden heen. Hierdoor is interne aanhaking bij andere beleidsvelden van essentieel belang om tot toekomstbestendige plan en projectontwikkeling te komen. Daarnaast valt de energie- en warmtetransitie binnen het taakveld duurzaamheid. Het thema wordt daarom hieronder toegelicht met de onderwerpen interne duurzaamheid, energietransitie en warmtetransitie. Onze gemeente zal de wettelijke en van rijkswege opgelegde opgaven en taken uitvoeren en volbrengen. Dit omvat onder meer het toewerken naar een CO₂-neutrale gemeente in 2050 en het halveren van de CO₂-uitstoot in 2030, ten opzichte van de CO₂-

uitstoot in 1990. Daarnaast dient heel Nederland 35 TW hernieuwbare energie op land op te wekken (o.a. opgenomen in de RES 1.0), een doelstelling waaraan wij moeten bijdragen.

Interne Duurzaamheid

Duurzaamheid is een containerbegrip, en daarmee breder dan alleen tegengaan van klimaatverandering of de energietransitie, waarbij niet voor iedereen duidelijk is wat hieronder valt. De rijksoverheid schetst duurzame transitie als “groen, circulair, sociaal en innovatief”. Duurzaamheid is dan ook geen geïsoleerd thema, maar een rode draad door een diversiteit aan beleidsvelden. Binnen het klimaatakkoord zijn doelen vastgelegd voor verschillende sectoren. Door middel van projectafstemming en beleidsafstemming wordt gezamenlijk gewerkt aan een zo breed mogelijke implementatie van duurzaamheid, dus niet alleen vanuit een sectoraal programma. Hiertoe worden structurele overleggen georganiseerd.

Energietransitie

De Zuid-Limburgse gemeenten vormen samen met de Provincie Limburg, Netbeheerder Enexis en Waterschap Limburg de energieregio Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES Zuid-Limburg) waarin gezamenlijk wordt gewerkt aan een robuust en betaalbaar energiesysteem door middel van lokale opwek van energie. In de RES 1.0 hebben de gemeenteraden van Zuid-Limburg een bod voor grootschalige duurzame opwek binnen de regio vastgesteld. Dit betreft in totaal 1,333TWh aan elektriciteit, Valkenburg aan de Geul heeft hierin een aandeel van 0,019 TWh. Van het totale bod is momenteel 16,7% gerealiseerd of in uitvoering, in Valkenburg aan de Geul is dit 10% van het lokale bod.

Het provinciale beleid ten aanzien van opwek zonne-energie is aangescherpt. Deze aanscherping bemoeilijkt het realiseren van opwek locaties binnen de regio. De provincie heeft vastgesteld dat landbouwgrond enkel ingezet mag worden voor zonneparken wanneer deze:

- Tevens landbouwkundig gebruik van de grond ondersteunt of substantieel behoud van landbouwkundig gebruik behouden blijft;
- De landbouwgrond getransformeerd wordt naar een andere functie en een tijdelijk zonnepark dat maximaal 30 jaar geëxploiteerd wordt bijdraagt aan de uitvoerbaarheid van de transformatie;
- Het zonnepark betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van netcongestie of een efficiënter netwerkgebruik;
- De grond gedurende minstens 10 jaar niet gebruikt is geweest als landbouwgrond;
- Het zonnepark gesitueerd is op een bouwvlak waarop sloop van gebouwen plaatsvindt en het aantal vierkante meters PV-panelen niet groter is dan het aantal vierkante meter dat aanwezig was op de daken van de gesloopte gebouwen.

In 2022 is daarnaast netcongestie afgekondigd op het hoogspanningsnet van TenneT, dit betekent dat grootverbruiksaan sluitingen niet meer aangelegd worden en bestaande grootverbruiksaan sluitingen qua gecontracteerd vermogen niet uitgebreid kunnen worden. Deze situatie blijft de komende jaren bestaan. Verandering hierin wordt verwacht rond 2030.

De beschikbare netcapaciteit van het lokale elektriciteitsnet wordt tevens uitgebreid door Enexis. Tussen 2027 en 2035 zijn zij aan de slag met het verdubbelen van het aantal transformatorhuisjes in Valkenburg aan de Geul. Deze uitbreiding vindt plaats per buurt om overlast te minimaliseren.

Wat willen we bereiken?

- Het tot uitvoering brengen van de ambities in de RES 1.0 (2021) via het opstellen en uitvoeren van uitvoeringsplannen al dan niet in samenwerking met de subregio Maastricht-Heuvelland of met de regio Zuid-Limburg;
- Participatie van de bestuurders en de samenleving aangaande de gevolgen van de energietransitie en de daarmee gepaard gaande keuzes centraal stellen in 2025;
- De goede samenwerking met de subregio Maastricht-Heuvelland en de regio Zuid-Limburg rondom (grootschalige) opwek van duurzame energie, energiebesparing en de energietransitie in brede zin in stand houden.

- Onderzoeken of off the grid oplossingen en energieopslag gerealiseerd kunnen worden op locaties waar de gemeente strategische grondposities of bezit kent.
- Samenwerking met de energiecoöperatie versterken en uitbouwen.
- Mogelijkheden voor duurzame opwek op parkeerplaatsen verder concretiseren.
- Beleidsregel zonne-energie actualiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeringsprogramma RES 1.0 wordt verder tot uitvoering gebracht in samenwerking met subregio Maastricht-Heuvelland.
- In zowel raadsessies als participatiebijeenkomsten met inwoners wordt ingegaan op de gevolgen van de energietransitie. Binnen deze sessies wordt input opgehaald wat raadsleden en burgers momenteel zien als kernwaarden van het energiesysteem van de toekomst. Deze input dient voor een update van de beleidsregel zonne-energie.
- Deelname aan project OER (opwek energie op rijksgronden), Rijkswaterstaat stelt haar gronden langs de A79 ter beschikking voor opwek zonne-energie. Geschiktheid gronden en randvoorwaarden ten aanzien van landschappelijke inpassing en plaatsing worden onderzocht voordat commitment op eventuele realisatie wordt gegeven;
- Nauw samenwerken met de energiecoöperatie om de lokale betrokkenheid bij de energietransitie te vergroten;
- Ontwikkelen en vaststellen van gemeentelijk beleid voor duurzame opwek op parkeerplaatsen.

Warmtetransitie

Eind 2022 is de gemeentelijke Transitie Visie Warmte (TVW) door de gemeenteraad vastgesteld. Daarmee is vastgelegd hoe wij aan de slag gaan met de opgaven binnen klimaattafel “Gebouwde Omgeving” (zie Nationaal Klimaatakkoord), namelijk: in 2030 dienen een groot gedeelte van de woningen en gebouwen aardgasvrij-ready (aardgasvrij óf gereed voor een aardgasvrije warmteoplossing) te zijn en in 2050 dient vrijwel elke woning en gebouw aardgasvrij te zijn. Om naar deze doelen toe te werken, beschrijft de TVW hoe dit de komende jaren strategisch aangepakt gaat worden.

Wat willen we bereiken?

- Het tot uitvoering brengen van de ambities in de TVW (vastgesteld eind 2022) via het opstellen en uitvoeren van uitvoeringsplannen;
- Inwoners en gebouweigenaren informeren over de mogelijkheden en kansen om de woning/het pand te verduurzamen;
- Woningeneigenaren in Valkenburg aan de Geul ontzorgen bij hun verduurzamingsopgave en de woningen voorzien van goede isolatie, ventilatie en andere verduurzamingsmaatregelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen warmteprogramma, vooruitlopend op de verplichting op het hebben hiervan eind 2026.
- Uitvoering Spoor A van TVW:
  - Uitvoeringsplan opstellen voor de Toeristische Sector, welke als Spoor A is benoemd binnen de TVW.
- Uitvoering Spoor B van TVW:
  - Project Verduurzaam je Huis continueren met een andere uitvoerder;
  - Uitvoeren van de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) onder het Nationaal isolatieprogramma (NIP): met behulp van de SPUK-NIP een project uitvoeren waarmee inwoners onder 150% sociaal minimum met een ontzorgingsaanpak en met subsidie (uit de SPUK-NIP) hun woning kunnen isoleren;
- Uitvoering Spoor C:
  - Structurele overleggen met de woningcorporaties.
  - Integrale interne overleggen omtrent plannen en projecten in het fysieke domein.

Aanpak energiearmoede

Naast de RES en TVW wordt tevens gewerkt aan de aanpak energiearmoede binnen duurzaamheid. Met de door het Rijk beschikbaar gestelde gelden zijn in 2024 mensen onder 120% sociaal minimum geholpen met kleine maatregelen, wiggoedvervanging en isolatiemaatregelen. Deze aanpak wordt met de extra gelden voortgezet en de focus is daarbij gelegd op de isolatiemaatregelen omwille van structurele lastenverlichting.

Energieloket

Onder voorbehoud van bestuurlijke afstemming met de Heuvellandgemeenten wordt in gezamenlijkheid het energieloket aangeboden. Inwoners kunnen hier terecht voor advies. Burgers hebben behoefte aan een betrouwbare, onafhankelijke partner om aan betrouwbare informatie over verduurzaming te komen. Daarnaast vangt het energieloket een veelvoud aan vragen aan het adres van de gemeente af. Het hebben van een energieloket is een verplichting die voortvloeit uit het klimaatakkoord. In welke vorm het energieloket aangeboden wordt aan de inwoners van Valkenburg aan de Geul moet nog bepaald worden.

Wat willen we bereiken?

De barrières die inwoners ervaren om duurzaamheidsmaatregelen te treffen in hun woning zoveel mogelijk weg te nemen door het bieden van onafhankelijk, betrouwbaar advies middels een energieloket.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bieden minimaal een online energieloket aan en onderzoeken de mogelijkheden van alternatieve vormen van energieloketten om de energietransitie dichter naar de burger toe te brengen. Wanneer de financiële implicaties van alternatieve vormen van het energieloket niet passen binnen de bestaande budgetten, dan wordt een voorstel hieromtrent opgenomen in de kadernota 2025.

Soorten Management Plan (SMP)

Door uitspraak ECLI:NL:RVS:2023:2969 van de Raad van State op 2 augustus 2023 is het isoleren van woningen aan banden gelegd. De spouwmuur en dakconstructie moeten in het kader van de Wet Natuurbescherming gecontroleerd worden op de aanwezigheid van beschermde soorten. Dit betreft zowel vleermuizen als vogels. Door de Rijksoverheid is het SMP als instrument aangewezen om te voorzien in het ecologisch onderzoek voorafgaande aan de woningisolatie. Middels een SMP kan een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd worden. Dit betekent dat een groot aantal woningen wel zonder aanvullend ecologisch onderzoek isolatiemaatregelen mag treffen.

Wat willen we bereiken?

Isolatie is essentieel om energielasten van inwoners te reduceren en uiteindelijk aardgasvrij te worden. De barrières voor inwoners hieromtrent moeten daarom zo laag mogelijk zijn. Middels het SMP houden we de kosten voor de burger zo laag mogelijk. De inwoner hoeft door deze aanpak in de meeste gevallen niet zelf ecologisch onderzoek te laten uitvoeren (tussen de € 5.000 en € 10.000 per woning).

Wat gaan we daarvoor doen?

Ecologisch onderzoek binnen het bebouwde gebied van Valkenburg aan de Geul uitvoeren om de verblijfplaatsen van beschermde soorten in kaart te brengen. Aan de hand van dit onderzoek wordt een SMP opgesteld en een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd. Hiervoor worden in de eerste fase Rijksmiddelen aangewend. Indien voor de volgende fase aanvullende middelen nodig blijken te zijn worden deze in de kadernota 2025 opgenomen.

Thema Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken?

Het vigerende beleid met betrekking tot de begraafplaatsen is erop gericht om bestaande voorzieningen zo veel en zo goed mogelijk in stand te houden. Indien er in de toekomst wijzigingen of aanpassingen nodig zijn zullen we dat tijdig melden en/of met een voorstel komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven uitvoering aan de onderhoudsplanning van de begraafplaatsen, met aandacht voor actuele knelpunten.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
7.1	Omvang huishoudelijk restafval	aantal kg per inwoner	2022	72,7	147,7	CBS
7.2	Hernieuwbare elektriciteit	% totale elektriciteit	2022	19,0	41,3	Berekening

Bron: waarstaatjegemeente.nl.

Wat mag het kosten?

Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	1.055	101	-954
7.2 Riolering	1.862	2.368	506
7.3 Afval	2.405	2.495	90
7.4 Milieubeheer	1.027	421	-606
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	362	140	-222
Subtotaal programma	6.711	5.525	-1.186
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	23	10	-13
Totaal programma	6.734	5.535	-1.199

2.8 Programma Bestuur en Ondersteuning

Omschrijving van het programma

In het programma Bestuur en Ondersteuning zijn de financiële consequenties van de taakvelden verwerkt, die niet direct aan de voorgaande programma's zijn toegerekend (of niet mogen worden toegerekend op basis van onze verslaggevingsvoorschriften).

Het programma Bestuur en Ondersteuning bestaat uit de volgende onderdelen:

- Taakveld 0.1 Bestuur
- Taakveld 0.2 Burgerzaken
- Taakveld 0.8 Overige baten en lasten (taakstellende bezuinigingen en stelposten)

De onderdelen Algemene dekkingsmiddelen (diverse taakvelden) en Overhead (taakveld 0.4), Onvoorzien (gedeelte van taakveld 0.8) en Vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) zijn als apart onderdeel naast het programma Bestuur en Ondersteuning opgenomen in de twee volgende hoofdstukken.

Taakveld 0.1 Bestuur

Onder dit taakveld zijn de baten en lasten opgenomen die betrekking hebben op de taken raads- en raadscommissies, het college van burgemeester en wethouders en de bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Onder dit taakveld zijn de opbrengsten en kosten verantwoord die betrekking hebben op de taken bevolkingsregistratie en burgerlijke stand, kadaster en verkiezingen.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

De taken die betrekking hebben op de taakstellende bezuinigingen en de stelposten worden onder dit taakveld gerangschikt.

Taakstellende bezuinigingen

In de begroting zijn de volgende taakstellingen opgenomen:

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Taakstelling sociaal domein	-104	-572	-797	-1.194
Totaal taakstellingen	-104	-572	-797	-1.194

(bedragen in duizenden euro's)

Voor de meerjarige begrotingstekorten op het sociaal domein is een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 104.000 in 2025 oplopend tot € 1.194.000 in het jaar 2028. De structurele ruimte die in de budgetten zat, hebben wij bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 reeds naar beneden bijgesteld. Ook bij het opstellen van deze begroting zijn de budgetten weer kritisch onder de loep genomen. Gezien de positieve resultaten uit het verleden en de omvang van de egalisatiereserve sociaal domein achten wij het op dit moment verantwoord om deze taakstelling op te nemen. Wij blijven de ontwikkelingen op de voet volgen.

Stelposten

In de begroting zijn de volgende stelposten opgenomen:

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Reservering indexering baten toeristenbelasting	0	0	125	250
Reservering onderuitputting afschrijvingslasten	1	1	1	262
Totaal taakstellingen	1	1	126	512

De jaarlijkse stijging van de tarieven van de toeristenbelasting is aan de batenkant verwerkt als ophoging van de totale baten. Aan de lastenkant is per jaarschijf een stelpost opgenomen van € 125.000 (structureel vanaf het betreffende jaar). De jaarschijf 2025 is ingevuld bij de kadernota 2024. De jaarschijf 2026 is opgenomen in de dekkingsvoorstellen in hoofdstuk 1 van deze begroting (die integraal in de financiële tabellen zijn verwerkt). De verhoging van de toeristenbelasting in de jaarschijf 2027 en 2028 zijn nog als stelpost opgenomen, zoals weergegeven in de bovenstaande tabel.

De reservering onderuitputting afschrijvingslasten heeft te maken met de te verwachten vervanging van volledig afgeschreven materiele vaste activa. De vervangingsinvestering van de betreffende activa zijn nog niet opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma (en zijn dus nog niet zichtbaar in de tabel in bijlage 5 van deze begroting). Op het moment dat deze vervangingsinvesteringen wel worden opgenomen in de begroting kunnen de bijbehorende kapitaallasten worden gedekt uit deze stelpost.

Beleidsindicatoren

Niet van toepassing.

Wat mag het kosten?

Programma Bestuur en Ondersteuning

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	999	0	-999
0.2 Burgerzaken	669	403	-266
0.8 Overige baten en lasten (exclusief Onvoorzien)	-103	0	103
Subtotaal programma	1.565	403	-1.162
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	104	0	-104
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	-1	0	1
Reservemutaties (taakveld 0.10)	0	0	0
Totaal programma	1.668	403	-1.265

2.9 Algemene Dekkingsmiddelen

Toelichting op Algemene dekkingsmiddelen

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (het BBV) maken de algemene dekkingsmiddelen geen onderdeel uit van de programma's. Dit onderdeel wordt naast de programma's in de programmabegroting en in het overzicht van baten en lasten opgenomen.

Deze indeling is gebaseerd op de vernieuwing van het BBV op grond van de voorstellen van de commissie Depla (uit 2014) en zijn geformaliseerd in het Staatsblad 2016 nummer 101.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, de algemene uitkeringen, de dividenden, het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen. Per taakveld zullen wij nader ingaan op de verschillende onderdelen.

Voor de inhoudelijke toelichting op deze onderdelen verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen, de paragraaf Financiering (voor het onderdeel Treasury) en de paragraaf Bedrijfsvoering.

Taakveld 0.5 Treasury

Onder dit taakveld zijn de baten en lasten opgenomen die verband houden met de rente, geldleningen en dividenden.

Taakveld 0.61 OZB woningen

Onder dit taakveld zijn verantwoord de opbrengsten van de eigenarenbelasting en de perceptiekosten van de Onroerende-zaakbelasting van woningen.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Onder dit taakveld zijn verantwoord de opbrengsten van zowel de eigenaren- als de gebruikersbelasting en de perceptiekosten van de Onroerende-zaakbelasting van niet-woningen.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting

Onder dit taakveld zijn zowel de opbrengsten van de parkeerbelasting en de gefiscaliseerde parkeerboetes opgenomen als de perceptiekosten van deze belastingen.

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Onder dit taakveld zijn de baten en lasten (perceptiekosten) opgenomen die verband houden met de precariobelasting, reclamebelasting en hondenbelasting.

Taakveld 0.7 Algemene (en overige) uitkeringen gemeentefonds

Onder dit taakveld zijn de baten en lasten verantwoord die betrekking hebben op de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Algemene ontwikkelingen gemeentefonds

De Financiële-Verhoudingswet regelt de financiële betrekkingen tussen de Rijksoverheid (Provincies en) Gemeenten. Beleidsvoornemens die door de landelijke overheid worden bepaald en waarvoor de uitvoering op lokaal niveau ligt, dienen ook door de landelijke overheid aan de lokale overheid te worden gefinancierd. Voor dit doel is er een Gemeentefonds, die zijn grondslag vindt in artikel 3 lid 1 van de Financiële Verhoudingswet. Het Gemeentefonds is een begrotingsfonds, wat inhoudt dat de begrotingsstaat van het Gemeentefonds een van de onderdelen is van de Miljoenennota. De uitwerking hiervan is terug te vinden in circulaire over het Gemeentefonds die door het Ministerie van BZK (vanuit de rol van fondsbeheerder) aan de gemeenten worden verstrekt.

De voorbereiding van deze ontwerpbegroting 2025 valt samen met verschillende landelijke ontwikkelingen. In het raadsinformatiebulletin over de meicirculaire 2024 (nr. 24.33) informeerden wij u al over het hoofdlijnenakkoord van de (destijds nog) formerende partijen. In de voorliggende begroting hebben wij de uitwerking hiervan in het regeerprogramma en de Miljoenennota 2025

meegenomen. De aangekondigde punten uit het hoofdlijnenakkoord die mogelijk gevolgen hebben voor onze gemeentelijke financiën zijn in veel gevallen nog niet concreet inzichtelijk. Zo is de aangekondigde vermindering van het aantal specifieke uitkeringen (SPUK's) nog niet verwerkt, anders dan dat een generieke budgetkorting van 10% is opgenomen in de diverse begrotingsstaten van de Ministeries. De gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn nog niet te bepalen. Een punt dat wel concreet zichtbaar is in de Miljoennota en daarmee ook in de septembercirculaire is het structureel schrappen van de door het vorige kabinet aangekondigde structurele besparing op de jeugdzorg. Landelijk gaat dit om een bedrag van € 500 miljoen (oplopend tot € 511 miljoen) die vanaf 2026 structureel wordt toegevoegd in het Gemeentefonds. Hieronder wordt de uitwerking voor onze gemeente nader toegelicht.

Met betrekking tot het onderzoek naar de eventuele verrekening van de Overige Eigen Middelen (OEM) (waaronder toeristenbelasting) verwachten wij dat de rapportage hierover, die mede tot stand is gekomen met medewerking vanuit de gemeente Valkenburg aan de Geul namens een aantal toeristische gemeenten, in het najaar van 2024 wordt gepubliceerd. Deze rapportage heeft met name een financieel technische insteek, waarbij verschillende mogelijkheden om eventueel OEM te hanteren als verdeelmaatstaf in het gemeentefonds inhoudelijk zijn besproken. De keuze in hoeverre dit daadwerkelijk leidt tot een herverdeling binnen het Gemeentefonds komt pas in een later stadium aan de orde. De beslissing hierover is uiteindelijk aan de Minister van BZK vanuit de verantwoordelijkheid van fondsbeheerder van het gemeentefonds. Vanuit Valkenburg aan de Geul zullen wij deze landelijke ontwikkelingen actief blijven volgen.

Ten slotte is er landelijk nog altijd veel te doen over de financiële gevolgen van het zogenaamde ravijnjaar 2026. Zowel vanuit de VNG, vanuit diverse (groepen van) gemeenten maar inmiddels ook door verschillende landelijke partijen wordt aandacht gevraagd voor de structurele financiering van gemeenten die passend is bij de uitdagingen die op lokaal niveau opgepakt dienen te worden. Hoewel wij met deze ontwerpbegroting 2025 ook in de meerjarenraming vanaf 2026 een sluitende begroting kunnen presenteren, merken ook onze gemeente dat er noodzaak tot scherpere inhoudelijke keuzes voor de komende jaren toeneemt. Het is positief te noemen dat er (behoudens de korting van 10% op de specifieke uitkeringen) geen nieuwe bezuinigingen voor gemeenten zijn aangekondigd, echter blijft landelijk de problematiek van het ravijnjaar 2026 ook na Prinsjesdag 2024 nog bestaan.

De financiële gevolgen van de septembercirculaire 2024 voor onze gemeente zijn als volgt samen te vatten:

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Meicirculaire 2024 (cf. RIB 24.33)	35.957	33.440	33.647	33.585
Wijzigingen septembercirculaire 2024 (excl. Jeugdzorg)	241	343	237	239
Wijzigingen vervallen landelijke bezuiniging Jeugdzorg	0	440	452	454
Totaal wijzigingen septembercirculaire t.o.v. meicirculaire	241	783	689	693
Septembercirculaire 2024	36.198	34.223	34.336	34.278

In deze samenvatting wordt het vervallen van de landelijke besparingsmaatregel jeugdzorg apart gepresenteerd. Het gemeentefonds wordt vanaf 2026 structureel opgehoogd met deze middelen. Omdat wij eerder al (in lijn met landelijke afspraken) hiervoor een stelpost in onze begroting hadden opgenomen gaat het per saldo om een wijziging die (vrijwel) budgettair neutraal is voor onze gemeente. In de onderstaande tabel is zichtbaar hoe deze posten tegen elkaar wegvallen.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Vervallen besparing jeugdzorg cf. septembercirculaire	0	440	452	454
Taakstelling Rijk inzake jeugdzorg (cf. begroting)	0	-450	-460	-460
Verschil i.v.m. vervallen taakstelling jeugdzorg	0	-10	-8	-6

Naast de ophoging van het Gemeentefonds in verband met de Jeugdzorg wijzigingen onze inkomsten uit het Gemeentefonds ook door een aantal inhoudelijke punten uit de septembercirculaire en door een algemene bijstelling van de uitkeringsfactor. In de onderstaande tabel wordt dit inzichtelijk gemaakt.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Bijstand jongerennorm		-7	-7	-7
Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)	-13	-16	-18	-21
Indexatie WMO demografie		88	173	256
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie	4	4	4	4
Openbare bibliotheken	100	100		
Participatie	15	15	15	14
Toezicht en handhaving kwaliteitseisen kinderopvang	1			
Wet betaalbare huur	38	32	18	14
Wet op de lijkbezorging		3	3	3
A. Subtotaal inhoudelijke wijzigingen	145	219	188	263
Wijziging uitkeringsfactor		50	-26	-100
Actualisatie indicatoren ten opzichte van meicirculaire	96	74	75	76
B. Subtotaal wijzigingen accres en uitkeringsfactor	96	124	49	-24
Subtotaal wijzigingen excl. besparing jeugdzorg (A+B)	241	343	237	239
Vervallen besparing jeugdzorg		440	452	454
Totaal wijzigingen septembercirculaire 2024	241	783	689	693

De toelichting van alle individuele mutaties is terug te vinden in de septembercirculaire zelf. Op deze plek beperken wij ons tot enkele significante onderdelen. In het algemeen is het gebruikelijk om deze inhoudelijke punten op een later moment te vertalen naar concrete bijstellingen van de desbetreffende programmabudgetten. Vooruitlopende hierop zullen wij deze middelen in de begroting reserveren als stelposten (of taakstellingen in het geval van minbedragen).

Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)

De bijstelling Digitaal stelsel omgevingswet (DSO) heeft te maken met faciliteiten rondom de Omgevingswet die landelijk worden verzorgd en gefinancierd door het Ministerie van BZK. Het betreft dus een verschuiving van kosten van gemeenten naar de Rijksoverheid, waardoor de middelen worden onttrokken aan het gemeentefonds. Binnen de gemeentelijke begroting zal dit worden onttrokken aan het beschikbare budget voor de Omgevingswet.

Indexatie WMO demografie

In het raadsinformatiebulletin over de meicirculaire informeerden wij u al over een mogelijke wijziging in de landelijke financiering van de WMO. Aanleiding is dat de kostenontwikkeling van de WMO, maar vooral ook de verwachte kostenontwikkeling als gevolg van toenemende vergrijzing niet helemaal passend is bij de systematiek van het Gemeentefonds. Over de uitwerking van deze nieuwe financieringssysteematiek is nog geen duidelijkheid, maar vooruitlopend hierop zijn in de septembercirculaire wel aanvullende middelen opgenomen die gebaseerd zijn op de verwachte demografische ontwikkelingen.

Openbare bibliotheken

De versterking van het lokale bibliotheekstelsel, die zal resulteren in een wettelijke zorgplicht van gemeenten ten aanzien van de openbare bibliotheek, is zowel landelijk als op lokaal niveau een actueel thema. De structurele financiering van de wettelijke zorgplicht wordt niet eerder verwacht dan 2027. Vooruitlopend hierop is een decentralisatie-uitkering opgenomen in het gemeentefonds op basis van het bedrag van € 2,95 per inwoner, waarbij dit bedrag voor kleinere gemeenten wordt

aangevuld tot € 100.000. Voor de gemeente Valkenburg aan de Geul betekent dit zowel in 2025 als in 2026 een bedrag van € 100.000, die wij zullen reserveren ten behoeve van de lokale ontwikkelingen op het gebied van het bibliotheekwerk.

Wet betaalbare huur

De Wet betaalbare huur wijzigt de eerder ingevoerde Wet goed verhuurderschap. Gemeenten hebben op basis hiervan bevoegdheden om toezicht te houden op maximale huurprijzen en huurverhogingen. Omdat het gaat om een nieuwe taak voor gemeenten is het de verwachting dat de kosten in de eerste jaren hoger zijn dan in latere jaren. Voor onze gemeente vertaalt zich dat in een bedrag van € 38.000 in 2025, aflopend tot een bedrag van € 14.000 in 2028. Deze middelen worden uitbetaald als decentralisatie-uitkering binnen het Gemeentefonds.

Verskil constante prijzen en lopende prijzen Gemeentefonds

In de onderstaande tabel wordt het effect van de bijstelling van de loon- en prijsontwikkeling (LPO) zichtbaar gemaakt. Voor de jaarschijf 2025 was deze LPO al eerder verwerkt, voor 2026 en verder nemen we de post, in lijn met de systematiek van het Gemeentefonds, apart inzichtelijk op in onze begroting. Dit betreft de inkomstenkant van de begroting, waar een stelpost aan de uitgavenkant tegenover staat die wordt gebruikt voor indexaties van personele en materiele budgetten.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Septembercirculaire 2024 (o.b.v. constante prijzen)	36.198	34.223	34.336	34.278
Loon- en prijsontwikkelingen (LPO) cf. meicirculaire	0	870	1.715	2.554
Aanpassing LPO septembercirculaire 2024	0	-10	60	83
Septembercirculaire 2024 (o.b.v. lopende prijzen)	36.198	35.083	36.111	36.915

Het effect van de septembercirculaire 2024 op de beschikbare en benodigde begrotingsruimte in de ontwerpbegroting 2025 is onderdeel van de voorstellen in hoofdstuk 1 van dit boekwerk.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Onder dit taakveld zijn de baten en lasten (perceptiekosten) opgenomen die verband houden met de toeristenbelasting, forensenbelasting en vermakelijkhedenretributie.

Beleidsindicatoren

Niet van toepassing.

Wat mag het kosten?

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
0.5 Treasury	127	1.065	938
0.61 OZB woningen	112	3.919	3.807
0.62 OZB niet-woningen	72	2.591	2.519
0.63 Parkeerbelasting	10	2.395	2.385
0.64 Belastingen overig	72	495	423
0.7 Algemene (en overige) uitkeringen gemeentefonds	200	36.198	35.998
3.4 Economische promotie	44	3.685	3.641
Subtotaal programma	637	50.348	49.711
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	0	0	0
Reservemutaties (taakveld 0.10)	0	0	0
Totaal programma	637	50.348	49.711

2.10 Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting

Toelichting op Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (het BBV) maken de overhead, onvoorzien en de vennootschapsbelasting geen onderdeel uit van de programma's. Deze onderdelen worden naast de programma's in de programmabegroting en in het overzicht van baten en lasten opgenomen.

Deze indeling is gebaseerd op de vernieuwing van het BBV op grond van de voorstellen van de commissie Depla (uit 2014) en zijn geformaliseerd in het Staatsblad 2016 nummer 101.

Taakveld 0.4 Overhead

Onder dit taakveld zijn kosten opgenomen die verband houden met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Concreet gaat het dan om:

- financiën, toezicht en controle, gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de secretaris/algemeen directeur;
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is een inhoudelijke toelichting opgenomen op de verwachte ontwikkelingen in 2025.

Onvoorzien (onderdeel van taakveld 0.8)

In de begroting is, zoals gebruikelijk in de afgelopen jaren, structureel een bedrag van € 100.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het beleidskader voor dit budget is vastgelegd in de raadsvergadering van juli 2015 (behandeling kadernota 2016). De post onvoorzien mag worden ingezet indien is vastgesteld dat de extra, niet in de primaire begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van middelen binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen. Dit uitgangspunt is daarnaast formeel vastgelegd in de Financiële verordening.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)

In dit taakveld wordt het eventueel te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting verantwoord. Hiervoor is een bedrag van € 1.000 gereserveerd in de begroting.

Beleidsindicatoren

Nummer	Indicator	Eenheid	Periode	Valkenburg aan de Geul	Nederland	Bron
8.1	Formatie	aantal fte per 1.000 inwoners	2025	7,89	-	Eigen gegevens
8.2	Bezetting	aantal fte per 1.000 inwoners	2024	7,79	-	Eigen gegevens
8.3	Apparaatskosten	kosten per inwoner	2025	1.148,07	-	Eigen begroting
8.4	Externe inhuur	% kosten van totale loonsom en inhuur externen	2025	10,74	-	Eigen begroting
8.5	Overhead	% van totale lasten	2025	15,49	-	Eigen begroting

Wat mag het kosten?

Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
0.4 Overhead	11.136	391	-10.745
0.8 Overige baten en lasten (onderdeel Onvoorzien)	100	0	-100
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1	0	-1
Subtotaal	11.237	391	-10.846
Gereserveerde middelen gemeentefonds (taakveld 0.7)	0	0	0
Taakstellingen (taakveld 0.8)	0	0	0
Meerjarenbeleidsplan (taakveld 0.8)	1	0	-1
Reservemutaties (taakveld 0.10)	0	108	108
Totaal	11.238	499	-10.739

Hoofdstuk 3: Paragrafen

In dit hoofdstuk zijn de paragrafen opgenomen die een verplicht onderdeel vormen op basis van de verslaggevingsvoorschriften. Dit betreft de volgende paragrafen:

- Paragraaf Lokale Heffingen;
- Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing;
- Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen;
- Paragraaf Financiering;
- Paragraaf Bedrijfsvoering;
- Paragraaf Verbonden Partijen;
- Paragraaf Grondbeleid.

3.1 Paragraaf Lokale Heffingen

Bij de lokale heffingen wordt een onderscheid gemaakt tussen heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen en heffingen die aan bepaalde producten zijn gekoppeld. Onder de eerste categorie vallen de onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting, de parkeerbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de gemaklijkhedenretributie, de reclamebelasting en de forensenbelasting. De tweede categorie betreft de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges, de lijkbezorgingsrechten en de marktgeden.

In deze paragraaf treft U achtereenvolgens aan:

- Belasting- en heffingenbeleid;
- Kwijtscheldingsbeleid;
- Lokale heffingen zonder gebonden besteding;
- Lokale heffingen met gebonden besteding;
- Lokale lastendruk;
- Samenvattend overzicht lokale heffingen.

Belasting- en heffingenbeleid

Kort samengevat kan het belasting- en heffingenbeleid als volgt worden geformuleerd:

- In de voorliggende begroting wordt voor het jaar 2025 t/m 2028 gerekend met een stijging van de OZB-opbrengsten van 3% per jaar (exclusief areaaluitbreiding).
- Bij de milieuheffingen is het principe van 100%-kostendekking losgelaten zoals toegelicht in de kadernota 2024. Vanaf 2025 worden de kosten van kwijtschelding en BTW niet meer doorbelast in de heffingen. De tarieven van de rioolheffing voor 2025 worden in deze begroting gehandhaafd op het niveau van 2024. Het tarief van de afvalstoffenheffing is in deze begroting voor het jaar 2025 bepaald op € 270,00 per perceel per jaar. De afvalstoffenbegroting sluit in het begrotingsjaar 2025 met een tekort van afgerond € 120.000, de rioleringsbegroting sluit met een tekort van afgerond € 64.000. Deze bedragen zijn ten laste gebracht van de gelijknamige voorzieningen. De toekomstige ontwikkeling van het tarief van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing wordt verderop in deze paragraaf toegelicht.
- De tarieven van de andere lokale heffingen blijven gelijk, met dien verstande dat de tarieven van bepaalde heffingen wel geïndexeerd worden. Concreet gaat het dan om de hondenbelasting, de precariobelasting, de leges, de marktgeden en de lijkbezorgingsrechten. Het tarief van de naheffingsaanslag parkeerbelasting wordt jaarlijks verhoogd tot het wettelijk toegestane maximum. Met deze extra opbrengsten is rekening gehouden in deze begroting.

De prognoses van de lokale heffingen

Voor wat betreft de ramingen van de lokale belastingen waarvan de uitvoering is belegd bij de Belastingamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW), zijnde de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting is aansluiting gezocht bij de door de Gemeenschappelijke Regeling afgegeven prognoses. Voor de belastingsoorten die vanaf 2024 zijn overgeheveld naar de BsGW (toeristenbelasting, precario voor de terrassen en reclamebelasting) of die wij vanaf 2025 willen laten uitvoeren door de BsGW (forensenbelasting) gaan wij vooralsnog uit van de prognoses die vanuit de gemeente zelf zijn gemaakt en stemmen wij met de BsGW af op welke wijze deze in de prognoses van de BsGW worden verwerkt. De prognoses van de overige lokale heffingen zijn gebaseerd op historische cijfers en verwachte ontwikkelingen.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding wordt verleend ingeval een belastingschuldige niet in staat is om de opgelegde belastingaanslag te voldoen. Er moet dan wel sprake zijn van belastingen, die niet ontweken kunnen worden. Het lokaal ontwikkelde beleid moet voldoen aan de door de minister gestelde criteria. Bij de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken wordt de 100%-norm toegepast. Dat betekent, dat bij de berekening van het bedrag van de kwijtschelding de zogeheten kosten van bestaan zijn vastgesteld op 100% van de genormeerde bijstandsuitgaven. Bij de vaststelling en uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeente op één punt vrij om af te wijken van de landelijke regelgeving, namelijk bij de vaststelling van de berekeningscomponent "kosten van bestaan". Het is namelijk toegestaan om deze component ruimer vast te stellen dan de landelijk geldende 90% van de bijstandsnorm.

Per 1 juli 2011 zijn wetswijzigingen in werking getreden, die de bevoegdheid tot het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verruimen. Deze verruiming heeft betrekking op de mogelijkheid om in bepaalde gevallen kwijtschelding voor ondernemers mogelijk te maken, met dien verstande dat het daarbij alleen mag gaan om belastingen die geen relatie hebben met de onderneming, zoals de afvalstoffenheffing. Indien er echter sprake is van een woon- winkelpand (gemengd gebruik), prevaleert het zakelijke karakter en is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding alleen mogelijk in het kader van een crediteurenakkoord.

In het algemeen kan worden gesteld dat er slechts in beperkte gevallen sprake kan zijn van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Lokale heffingen zonder gebonden besteding

Onroerende-zaakbelastingen

Wanneer het een woning betreft, worden alleen zakelijk gerechtigden in de heffing van de Onroerende-zaakbelastingen betrokken. Indien het niet om een woning gaat, blijven zowel de zakelijk gerechtigde als de gebruiker belastingplichtig. De heffing geschiedt op basis van de verordening "Onroerende-zaakbelastingen", vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023.

Voor het belastingjaar 2025 geldt als heffingsmaatstaf de getaxeerde waarde in het economische verkeer. De peildatum van de waarde is 1 januari 2024. Bij de bepaling van de hoogte van de nieuwe tarieven, die wij middels een separaat voorstel aan de gemeenteraad voorleggen, wordt rekening gehouden met het uitgangspunt van 3% stijging van de opbrengsten (na correctie van de gevolgen van de waardeontwikkeling en exclusief de areaaluitbreiding).

De tarieven, die worden uitgedrukt in een percentage van de economische verkeerswaarde, zijn in 2024 als volgt:

Onroerende zaakbelasting	Tarief 2024
Eigenaar woning	0,1404%
Eigenaar niet-woning	0,5615%
Gebruiker niet-woning	0,4493%

De geraamde OZB-opbrengsten zijn als volgt:

(bedragen in duizenden euro's)

Lokale heffingen	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
OZB-opbrengsten	6.510	6.706	6.907	7.115

Hondenbelasting

Deze belasting wordt geheven op grond van de verordening “Hondenbelasting”, vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. De tarieven voor 2024 zijn als volgt:

(bedragen in hele euro's)

Hondenbelasting	Tarief 2024
Voor de 1 ^e hond	0,00
Voor de 2 ^e hond	93,80
Voor elke volgende hond	187,60

De nieuwe tarieven voor het begrotingsjaar 2025 worden middels een separaat voorstel aan de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd. De opbrengsten worden geraamd op een bedrag van € 16.400 voor het jaar 2025.

Parkeerbelasting

De heffing van parkeerbelastingen geschiedt op basis van artikel 225 van de Gemeentewet. De verordening is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. Het tarief bedraagt in 2025 € 1,90 per uur (behalve Koningswinkelstraat € 1,40). De parkeerinkomsten worden vanaf het begrotingsjaar 2025 structureel geraamd op ruim € 2,3 miljoen (exclusief parkeergarage). Overigens is hierbij nog geen rekening gehouden met de financiële gevolgen van het parkeerbeleidsplan, dat in december 2023 aan de raad is voorgelegd.

Gefiscaliseerde parkeerboetes

Onze gemeente heeft gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid tot invoering van het gefiscaliseerd parkeren. De heffing geschiedt op basis van de “Parkeerbelastingverordening”, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. De boete bedraagt in 2024 € 76,70, te verhogen met een bedrag van één uur parkeertijd. De baten worden voor het begrotingsjaar 2025 geraamd op € 72.000.

Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een belasting geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf aan personen, die tegen betaling overnachten en die niet in het bevolkingsregister staan ingeschreven. De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening Toeristenbelasting, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 1 juli 2024.

De tarieven per persoon per overnachting zijn in 2025 als volgt:

(bedragen in hele euro's)

Toeristenbelasting	Tarief 2025
Inrichting (geen kampeermiddel)	2,60
Kampeermiddel	2,00

De baten uit deze belasting worden vanaf het begrotingsjaar 2025 geraamd op € 3,25 miljoen per jaar.

Forensenbelasting

Met ingang van 1 januari 2025 wordt de belastingsoort Forensenbelasting geheven in de gemeente Valkenburg aan de Geul. De forensenbelasting wordt geheven op basis van de verordening Forensenbelasting 2025, vastgesteld bij raadsbesluit van 1 juli 2024. Het betreft een voor natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De opbrengst wordt geraamd op een bedrag van € 190.000 voor het begrotingsjaar 2025.

Precariobelasting

De precariobelasting wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023, en belast het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst wordt geraamd op een bedrag van € 408.000 voor het begrotingsjaar 2025.

Vermakelijkhedenretributie

De vermakelijkhedenretributie wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. Het tarief voor 2025 bedraagt € 0,20 per persoon, met dien verstande dat in de kerstperiode een tarief van € 0,55 per persoon in rekening wordt gebracht als het aantal bezoekers van de vermakelijkheid in die periode de 50.000 te boven gaat. De opbrengst wordt geraamd op een structureel bedrag van € 245.000.

Reclamebelasting

In het kader van de realisatie van het centrumplan en ten behoeve van de renovatie van het historisch centrum wordt vanaf het planjaar 2012 reclamebelasting geheven. De heffing geschiedt op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023.

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied “deel Plenkertstraat en deel Neerhem” bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€ 0
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 126
20,0 m ² of meer	€ 252

De tarieven bedragen per vestiging in het “winkelgebied” per jaar voor objecten met een oppervlakte van:

0,1 m ² of minder	€ 0
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 525
20,0 m ² of meer	€ 1.050

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied “historisch centrum inclusief Th. Dorrenplein en Jan Deckersstraat 1 “ bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€ 0
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 651
20,0 m ² of meer	€ 1.302

De jaarlijkse opbrengst van deze belasting is ingeschat op € 110.000.

Lokale heffingen met gebonden besteding

Voor de zogeheten besteding gebonden heffingen dienen wij aan te tonen dat de baten, die met deze heffingen gegenereerd worden, de lasten niet overschrijden. Er mag dus maximaal sprake zijn van 100%-kostendekking. In de tarieven mogen ook overheadkosten verdisconteerd worden. Voorwaarde is wel dat de gehanteerde systematiek bij de bepaling van de hoogte van deze overhead degelijk wordt onderbouwd.

Bij de bepaling van de hoogte van de kosten wordt ook de overhead meegenomen. Zoals uit de hierna volgende berekening blijkt, hebben wij die opslag bepaald op € 64.775 per fte.

Berekening overhead begroting 2025.

(bedragen in hele euro's)

Taakveld overhead:		10.741.269
Niet-doorbelaste personeelskosten:		
Voormalig personeel	-195.548	
Eigen risico WAO/WW	-175.286	
Tijdelijk personeel	-903.665	
Kosten griffie	-297.283	
Formatie wegen	-78.000	
Loonontwikkelingen	-560.000	
Versterking dienstverlening	-52.000	
Inleenvergoeding sociale werkvoorziening	-11.482	
Kosten OR, gladheidsbestrijding, etc.	-71.160	
	<hr/>	-2.344.424
Doorbelasting		8.396.845
		<hr/>
Aantal fte's bedrijfsvoering		129,63
Per fte, afgerond		€ 64.775
Aantal productieve uren		1.364
Tarief per uur		€ 47,49

Afvalstoffenheffing

De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening Afvalstoffenheffing, vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. Alle kosten die verband houden met het inzamelen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen worden integraal doorberekend, behalve de kosten van de kwijtschelding en de BTW waarmee uw raad bij de behandeling van de kadernota 2024 heeft ingestemd. Voor de financiële consequenties van het loslaten van het principe van 100%-kostendekkendheid (structureel € 340.000 vanaf 2025) en de dekking hiervan verwijzen wij u naar de kadernota 2024 (onderdeel 4.7.1).

Door het loslaten van het principe van 100%-kostendekkendheid kunnen wij de stijging van de tarieven op termijn aanzienlijk beperken. In deze ontwerpbegroting is voor de jaren 2025 t/m 2028 rekening gehouden met een tarief voor de afvalstoffenheffing van respectievelijk € 270, € 279, € 288 en € 297. Een definitief tariefvoorstel zal aan uw raad worden voorgelegd gelijktijdig met de behandeling van deze ontwerpbegroting.

Rioolheffing

De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening Rioolheffing, vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. Alle kosten die verband houden met de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater (alsmede de zuivering hiervan) en bedrijfsafvalwater en de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezameld hemelwater worden integraal doorberekend, behalve de kosten van de kwijtschelding en de BTW waarmee uw raad bij de behandeling van de kadernota 2024 heeft ingestemd. Voor de financiële consequenties van het loslaten van het principe van 100%-kostendekkendheid (structureel € 434.000 vanaf 2025) en de dekking hiervan verwijzen wij u naar de kadernota 2024 (onderdeel 4.7.1).

Uw raad heeft eveneens bij de behandeling van de kadernota 2024 besloten om de eerste staffel bij de rioolheffing (verbruik 1 t/m 200 m³) vanaf 2025 onder te verdelen in drie staffels: 1 t/m 80 m³,

81 t/m 120 m³ en 121 t/m 200 m³. In de door uw raad vast te stellen verordening Rioolheffing 2025 zal hiermee rekening worden gehouden.

Door het loslaten van het principe van 100%-kostendekkendheid kunnen wij de stijging van de tarieven op termijn aanzienlijk beperken. In deze ontwerpbegroting zijn de tarieven voor de rioolheffing voor het jaar 2025 gehandhaafd op de tarieven van 2024. Vanaf 2026 is rekening gehouden met een tariefstijging van 3%. Een definitief tariefvoorstel zal aan uw raad worden voorgelegd gelijktijdig met de behandeling van deze ontwerpbegroting.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 2025 en de rioolheffing 2025.

Overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing begroting 2025. (bedragen in hele euro's)

Lasten:	
Directe lasten taakveld	2.398.116
Overhead: 1,50 fte * € 64.775,-	97.163
Kwijtschelding	65.000
Inschatting b.t.w.	275.000
Lasten per saldo	<u>2.835.279</u>
Baten:	
Directe baten taakveld	454.279
Afvalstoffenheffing	<u>2.041.000</u>
Baten per saldo	2.495.279
Dekkingspercentage	88,0%

Overzicht kostendekkendheid rioolheffing begroting 2025. (bedragen in hele euro's)

Lasten:	
Directe lasten taakveld	1.861.913
Overhead: 1,52 fte * € 64.775,-	98.458
Administratieve rente (2,0%)	407.675
Kwijtschelding	77.000
Inschatting b.t.w.	356.798
Lasten per saldo	<u>2.801.844</u>
Baten:	
Directe baten taakveld	64.237
Rioolheffing	<u>2.303.809</u>
Baten per saldo	2.368.046
Dekkingspercentage	84,5%

Als gevolg van het niet meer doorbelasten van de kosten van de kwijtschelding en de BTW in beide heffingen dalen de dekkingspercentages van de afvalstoffenheffing en rioolheffing van 100% naar respectievelijk 88,0% en 84,5%.

Voor de volledigheid merken wij hierbij op dat deze dekkingsgraden zijn bereikt door aan de voorziening afval een bedrag te onttrekken van afgerond € 120.000 en aan de voorziening riolen een bedrag te onttrekken van afgerond € 64.000.

Leges

Leges zijn vergoedingen voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. Bij de bepaling van de tarieven wordt gestreefd naar maximale kostendekking. Leges worden geheven op basis van de Legesverordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging) geleidelijk in werking getreden. Met de komst van deze wetten zijn er een aantal zaken veranderd waarover leges geheven kunnen worden, namelijk:

- Over milieubelastende zaken kunnen leges geheven worden, dit wordt ook opgenomen in de nieuwe Legesverordening. De hoogte van de leges worden intern en extern (Omgevingsdienst, voorheen RUD) afgestemd;
- De activiteiten zoals deze nu zijn onder de Wabo worden van elkaar gesplitst en zijn allen afzonderlijk als leges belastbaar. In de huidige vorm vallen bijvoorbeeld de bestemmingsplan toetsing en de bouwkundige toetsing samen, dit wordt onder de nieuwe Legesverordening van elkaar gescheiden.
- Door de invoering van de Wkb mag men geen leges heffen over de bouwkundige activiteit bij bepaalde categorieën. Vooralsnog zijn dit alleen lichte categorieën, zoals het bouwen van een vrijstaande woning of een loods. Doordat activiteiten onder de Omgevingswet gesplitst worden, vervallen niet de gehele leges maar slechts een beperkt deel van de leges (bouwkundige toetsing).
- Onder de Omgevingswet is het de bedoeling dat omgevingsvergunningen meer integraal worden. Dit houdt in dat voor een project alle activiteiten gelijktijdig aangevraagd kunnen worden ook als een andere overheidsinstantie daar bevoegd over is. De kosten van deze werkzaamheden worden doorberekend in de vergunning. Er worden onderling afspraken gemaakt over de kosten en deze worden verwerkt in de Legesverordening.

De huidige Legesverordening zal voor 2025 worden geactualiseerd en aan uw raad worden voorgelegd ter vaststelling gelijktijdig met de behandeling van deze ontwerpbegroting. Hierna presenteren wij U een overzicht van de mate van kostendekkendheid van de leges voor het begrotingsjaar 2025.

Overzicht kostendekkendheid leges 2025.

Titel 1: Algemene dienstverlening

(bedragen in hele euro's)

Toerekenbare lasten taakveld burgerzaken:

Aanschaf reisdocumenten en rijbewijzen	167.000
Verklaringen omtrent gedrag	16.000
Kadaster	57.206
Overige lasten	35.251
Directe salariskosten	268.643
Overhead	196.322
	740.422

Toerekenbare baten taakveld burgerzaken:

Leges bevolking	26.000
Leges paspoorten	293.000
Leges rijbewijzen	63.000
Leges huwelijken	21.000
Overige baten	46.000
	449.000

Dekkingspercentage **60,6%**

Titel 2: Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

(bedragen in hele euro's)

Toerekenbare lasten taakveld wonen en bouwen:

Kosten welstands- en monumentencommissie	5.549
Inschakeling externe deskundigen	41.887
Directe salariskosten	529.000
Overhead	386.635
	963.071

Toerekenbare baten taakveld wonen en bouwen:

Leges omgevingsvergunning	635.000
Overige leges	38.000
	673.000

Dekkingspercentage **69,9%**

Titel 3: Europese dienstenrichtlijn

Toerekenbare lasten taakveld openbare orde en veiligheid:	
Directe salariskosten	96.424
Overhead	70.474
	<hr/>
	166.898
Toerekenbare baten taakveld openbare orde en veiligheid:	
Precariovergunningen	15.000
Leges algemene zaken	15.000
Leges drank en horecawet	9.000
	<hr/>
	39.000
Dekkingspercentage	23,4%

Lijkbezorgingsrechten

Deze heffing is geregeld in de verordening Lijkbezorgingsrechten, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. Voor het begrotingsjaar 2025 worden de rechten gecalculeerd op een bedrag van € 139.000.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de mate van kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten voor het begrotingsjaar 2025.

Overzicht kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten begroting 2025. (bedragen in hele euro's)

Lasten:	
Directe lasten taakveld	210.682
Directe salariskosten	151.004
Overhead: 2,28 fte * € 64.775,-	147.687
	<hr/>
Lasten per saldo	509.373
Baten:	
Directe baten taakveld	0
Baten verhuur	1.000
Lijkbezorgingsrechten	139.000
	<hr/>
Baten per saldo	140.000
Dekkingspercentage	27,5%

Marktgeden

Deze gelden worden geheven op basis van de verordening Marktgeden, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 11 december 2023. De marktgeden worden vanaf het begrotingsjaar 2025 geraamd op een structureel bedrag van € 3.000.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de mate van kostendekkendheid van de marktgeden voor het begrotingsjaar 2025.

Overzicht kostendekkendheid marktgeden begroting 2025. (bedragen in hele euro's)

Lasten:	
Directe lasten taakveld	2.264
Directe salariskosten	9.664
Overhead: 0,10 fte * € 64.775,-	6.478
	<hr/>
Lasten per saldo	18.406
Baten:	
Directe baten taakveld	0
Marktgeden	3.000
	<hr/>
Baten per saldo	3.000
Dekkingspercentage	16,3%

Lokale lastendruk

Elk jaar publiceert de provincie het belastingoverzicht, waarmee de gemeentelijke heffingen (Onroerend-zaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing) van alle Limburgse gemeenten met elkaar worden vergeleken. Uit het overzicht van 2024 blijkt onder meer dat de belastingdruk voor onze inwoners die zowel eigenaar als gebruiker van een object zijn boven het provinciaal gemiddelde ligt, terwijl dit onder het gemiddelde ligt ten opzichte van de regio Maastricht-Heuvelland en de inwonersklasse 10.001-20.000. Voor onze inwoners die huurder zijn van een object ligt de belastingdruk boven het provinciaal gemiddelde, ook in vergelijking met de regio en de inwonersklasse. Met onze voorstellen die de stijging van de afvalstoffen- en rioolheffing aanzienlijk beperken (geen doorbelasting van de kosten van de kwijschelding en de BTW in de heffing) en de onderverdeling van de eerste staffel bij de rioolheffing, verwachten wij onze positie op de provinciale kaart te verbeteren.

Samenvattend overzicht lokale heffingen

(bedragen in duizenden euro's)

Lokale heffingen	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Heffingen zonder gebonden besteding:</i>						
Onroerende-zaakbelastingen	6.075	6.321	6.510	6.706	6.907	7.115
Hondenbelasting	15	16	16	17	17	17
Parkeerbelasting	2.575	2.323	2.323	2.323	2.323	2.323
Gefiscaliseerde parkeerboetes	74	71	72	73	74	75
Toeristenbelasting	2.619	3.125	3.250	3.375	3.500	3.625
Precariobelasting	369	404	408	412	416	420
Vermakelijkhedenretributie	305	245	245	245	245	245
Reclamebelasting	110	110	110	110	110	110
Forensenbelasting	0	0	190	190	190	190
Subtotaal	12.142	12.615	13.124	13.451	13.782	14.120
<i>Heffingen met gebonden besteding:</i>						
Afvalstoffenheffing	1.613	1.816	2.041	2.109	2.176	2.241
Rioolheffing	2.405	2.304	2.304	2.375	2.456	2.530
Leges taakveld burgerzaken	193	341	449	502	568	476
Leges taakveld wonen en bouwen	373	509	673	526	526	526
Leges taakveld openbare orde/veiligheid	76	43	39	39	39	39
Begravenisrechten	141	137	139	141	143	145
Marktgeden	3	3	3	3	3	3
Subtotaal	4.804	5.153	5.648	5.695	5.911	5.960
Totaal	16.946	17.768	18.772	19.146	19.693	20.080

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

In deze paragraaf wordt een verband gelegd tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit wordt vervolgens uitgedrukt in het weerstandsvermogen. Gezamenlijk met de in deze paragraaf opgenomen financiële kengetallen, het meerjarig EMU-saldo en de geprognosticeerde balans kan een goed oordeel worden gevormd over de financiële positie.

Reserves en voorzieningen

De begrote stand van de reserves en voorzieningen is voor de komende planperiode als volgt:

(bedragen in duizenden euro's)

Overzicht verloop reserves en voorzieningen	Saldo ultimo 2024	Saldo ultimo 2025	Saldo ultimo 2026	Saldo ultimo 2027	Saldo ultimo 2028
Algemene reserves	26.028	21.778	21.590	21.590	21.590
Bestemmingsreserves	39.288	43.428	43.292	42.817	41.509
Voorzieningen	7.168	6.884	6.599	6.441	6.219
Totaal reserves en voorzieningen	72.484	72.090	71.481	70.848	69.318

De gemeenteraad heeft op 11 december 2023 de nota reserve- en voorzieningenbeleid 2024 vastgesteld. Deze nota geldt ook in 2025 als het vigerende beleidskader voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing. De toelichting op de individuele reserves en de individuele voorzieningen is opgenomen in dit beleidsstuk.

Het risicoprofiel

In het kader van risicomanagement wordt het risicoprofiel tweemaal per jaar, bij de begroting en de jaarrekening, geactualiseerd. Hierbij wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de gekwantificeerde risico's. Deze ratio is het weerstandsvermogen. De inschatting van deze risico's is weergegeven in de tabel op de volgende pagina.

De inventarisatie leidt tot een structureel risico-bedrag van € 3.186.789 en een incidenteel risico-bedrag van € 675.000, in totaliteit een bedrag van € 3.861.789.

(bedragen in hele euro's)

Risico	Veroorzakende gebeurtenis	Maximale schadebedrag	I/S (financieel)	Risico-score (kans x impact)	prioriteit (impact)	Weerstandscapaciteitsbedrag	Programma / paragraaf
Extreme weersomstandigheden	Extreem weer in de vorm van regen, sneeuw en/of storm	€ 100.000	I	9	2	€ 12.500	Sport, Cultuur en Recreatie / Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Bomenkap en bomenonderhoud	Klimaatveranderingen	€ 350.000	I	15	1	€ 175.000	Sport, Cultuur en Recreatie
(Plan)schadeclaims	Aansprakelijkheidsstellingen	€ 500.000	I	15	1	€ 250.000	Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Afronding centrumplan	Nadeelcompensatie	€ 475.000	I	15	1	€ 237.500	Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Bijdragen GR('s) programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving	Exploitatietekorten	€ 190.239	S	15	1	€ 171.215	Veiligheid, Toezicht en Handhaving
Bijdragen GR('s) programma Onderwijs	Exploitatietekorten	€ 53.200	S	5	2	€ 11.970	Onderwijs
Bijdragen GR('s) programma Sociaal Domein	Exploitatietekorten	€ 392.632	S	25	1	€ 353.369	Sociaal Domein
Bijdragen GR('s) programma Volksgezondheid en Milieu	Exploitatietekorten	€ 306.036	S	25	1	€ 275.432	Volksgezondheid en Milieu
Bijdragen GR('s) programma Bestuur en Ondersteuning	Exploitatietekorten	€ 41.000	S	5	2	€ 9.225	Bestuur en Ondersteuning
Parkeerexploitatie	Minder bezoekers dan verwacht	€ 295.800	S	25	1	€ 266.220	Economie en Toerisme
Toeristische functie	Teruglopend aantal bezoekers door economische crisis, minder evenementen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 387.000	S	25	1	€ 348.300	Economie en Toerisme
Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot	Teruglopend aantal bezoekers, aanvullende veiligheidseisen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 161.700	S	15	1	€ 145.530	Economie en Toerisme
Sociaal domein	Toename gebruik voorzieningen, in te vullen taakstelling	€ 1.194.055	S	15	1	€ 597.028	Sociaal Domein
Algemene uitkering	Verloop access	€ 1.857.000	S	15	1	€ 928.500	Bestuur en Ondersteuning
Vennootschapsbelasting	Voordelig fiscaal resultaat exploitatie parkeergarage, kerstmarkt en afvalstromen	€ 75.000	S	15	1	€ 67.500	Vennootschapsbelasting
Wachtgeldverplichtingen / ontslagprocedures	Politieke crisis	€ 100.000	S	9	2	€ 12.500	Overhead
Totale		€ 6.478.662				€ 3.861.789	

De beschikbare weerstandscapaciteit

Voor het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit geldt geen vaste regel. Die capaciteit is net als de risico's onder te verdelen in:

- Incidentele weerstandscapaciteit: de vrij beschikbare en aanwendbare reserves, vermeerderd met het resultaat na bestemming;
- Structurele weerstandscapaciteit: de onbenutte belastingcapaciteit/budgettaire capaciteit.

Op basis van de voorschriften van het BBV wordt alleen de algemene reserve gerekend tot de vrij beschikbare en aanwendbare reserves. Na de herschikking van de reserves op basis van de nota reserve- en voorzieningenbeleid 2024, waarbij de algemene reserve in omvang is toegenomen, geeft onderstaande tabel een ander beeld in vergelijking met voorgaande begrotingen.

Wanneer wij deze uitgangspunten in cijfers vertalen, ziet de weerstandscapaciteit er als volgt uit:

Vrij beschikbare en aanwendbare reserves	€ 21.590.088
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 874.982
Onbenutte budgettaire capaciteit	€ 257.000
Totaal	€ 22.722.070

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte die aanwezig is om extra inkomsten te genereren met betrekking tot de belangrijkste eigen gemeentelijke inkomsten: de Onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De capaciteit met betrekking tot de OZB is gelijk aan het verschil tussen de inkomsten op basis van het tarief dat geldt voor een 'artikel 12 gemeente (Financiële-verhoudingswet)' en de opbrengsten op basis van het huidige gemeentelijke tarief. Voor de afvalstoffen- en de rioolheffing is de capaciteit gelijk aan de onderdekking op de desbetreffende begrotingen. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt:

Onroerende zaakbelastingen (ruimte t.o.v. artikel 12 norm)	€	0
Afvalstoffenheffing (88% kostendekkend)	€	340.000
Rioolheffing (84,5% kostendekkend)	€	<u>534.982</u>
Totaal	€	<u><u>874.982</u></u>

Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2025 (redelijk peil OZB) is vastgesteld op 0,1595. In onze gemeente bedraagt dit percentage 0,1950, waardoor er voor wat betreft de OZB geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Bij de bepaling van de onbenutte budgettaire capaciteit wordt gekeken naar het beschikbaar budget voor onvoorzienne uitgaven (€ 100.000) en het structurele begrotingsresultaat op termijn van € 157.000.

Het weerstandsvermogen

Indien de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) groter is dan 1, dan kunnen de financiële gevolgen van de risico's worden opgevangen. Is de uitkomst kleiner dan 1, dan is sprake van onvoldoende dekking voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Een confrontatie van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld te zien:

<i>(bedragen in hele euro's)</i>					
Weerstandscapaciteit	beschikbaar			benodigd	
Structureel	A	€	1.131.982	B	€ 3.186.789
Incidenteel	C	€	21.590.088	D	€ 675.000
Totaal	E	€	22.722.070	F	€ 3.861.789
Weerstandsvermogen					
Structureel (A/B)	0,36				
Incidenteel (C/D)	31,99				
Totaal (E/F)	5,88				

De incidentele weerstandscapaciteit is ruim voldoende, zo blijkt uit de cijfers. De beschikbare structurele weerstandscapaciteit biedt op dit moment onvoldoende dekking voor het opvangen van structurele risico's. Mocht zich echter een structureel risico voordoen, dan kan dit, afhankelijk van de omvang van het risico, een aantal jaren met de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit worden opgevangen.

De incidentele weerstandscapaciteit onder C van € 21.590.088 is gebaseerd op stand van de algemene reserve.

Kengetallen financiële positie

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zes financiële kengetallen dienen te worden opgenomen. Deze kengetallen zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van deze positie.

Concreet gaat het om de volgende kengetallen:

De netto schuldquote (plus quote gecorrigeerd voor verstrekte leningen)

Deze quote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe lager de quote, des te lager de schulden.

De solvabiliteitsratio

Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger de ratio, des te groter de weerbaarheid.

Grondexploitatie

Hierin wordt informatie gegeven over de totale waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond. Dat bedrag wordt gedeeld door de totale baten uit de begroting of de jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Hoe lager het percentage, hoe minder risicovol.

Structurele exploitatieruimte

De structurele ruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om structurele tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het percentage, des te groter de ruimte.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten op te vangen. De Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de zogeheten Atlas voor de lokale lasten. Hoe lager het percentage, des te groter te ruimte.

Financiële kengetallen en de signaleringswaarde

De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben geconstateerd dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is door de toezichthouders daarom besloten voor het verkrijgen van een goed beeld, aan te sluiten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de hiernavolgende tabel is een categoriale indeling opgenomen, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

Verloop financiële kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
kengetal grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde 2023)	< 95%	95% - 105%	> 105%

Financiële kengetallen gemeente

In de hiernavolgende tabel zijn de kengetallen voor onze gemeente opgenomen voor de jaren 2023 tot en met 2028.

Verloop financiële kengetallen	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
netto schuldquote	-44,80%	0,87%	-17,96%	-12,89%	-15,31%	-17,79%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-46,53%	-0,84%	-21,24%	-16,67%	-19,04%	-21,44%
solvabiliteitsratio	75,78%	62,19%	76,15%	76,84%	77,42%	77,88%
kengetal grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
structurele exploitatieruimte	4,30%	1,96%	2,11%	0,33%	0,08%	0,23%
belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde 2024)	94,07%	97,67%	102,31%	105,33%	108,55%	111,77%

Hieruit kunnen wij concluderen dat de eerste 5 financiële kengetallen in categorie A vallen, het minst risicovol. Op termijn valt het laatste financiële kengetal in categorie C, het meest risicovol. Met betrekking tot laatstgenoemde willen wij nadrukkelijk de nuancering plaatsen dat de landelijk gemiddelde belastingcapaciteit gebaseerd is op het jaar 2024 en niet wordt geïndexeerd en dat onze gemeentelijke belastingen in de lijn lopen met het landelijk gemiddelde.

Bij de belastingcapaciteit is rekening gehouden met de voorgestelde tariefsverhogingen van de heffingen in 2025.

Meerjarig EMU-saldo en geprognosticeerde balans

In de onderstaande tabellen treft u het geraamde EMU-saldo en de geprognosticeerde balans aan. Deze tabellen, die in de begroting worden opgenomen op grond van de verslaggevingsvoorschriften, zijn bedoeld om een beeld te geven van het verwachte verloop van onze financiële positie over de komende jaren.

(bedragen in duizenden euro's)					
EMU-saldo	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	-3.034	445	-262	-366	-97
Mutaties in (im)materiële vaste activa	5.116	7.480	2.871	-2.451	-3.379
Mutaties voorzieningen	-905	-284	-286	-158	-222
Mutaties voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	-168	-168	-84	0	0
Verwachte boekwinst/verlies vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-8.887	-7.151	-3.335	1.927	3.060

De geprognosticeerde balans op basis van de realisatie van de jaarrekening 2023, de begrote mutaties in 2024 en de mutaties vanaf 2025 zoals opgenomen in deze begroting is als volgt:

(bedragen in duizenden euro's)						
Balans	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Activa						
Immateriële activa	493	351	261	172	90	78
Materiële vaste activa	45.240	49.987	57.085	59.799	57.429	54.062
Financiële vaste activa	1.522	2.033	2.506	2.752	2.752	2.752
Totaal vaste activa	47.255	52.371	59.852	62.723	60.271	56.892
Voorraden	460	291	123	39	39	39
Uitzettingen looptijd < 1 jaar	44.127	29.602	21.542	16.909	18.078	19.415
Liquide middelen	377	25	25	25	25	25
Overlopende activa	4.817	4.817	4.817	4.817	4.817	4.817
Totaal vlottende activa	49.781	34.735	26.507	21.790	22.959	24.296
Totaal activa	97.036	87.106	86.359	84.513	83.230	81.188
Passiva						
Eigen vermogen	73.535	65.479	65.760	64.943	64.435	63.232
Voorzieningen	7.753	6.834	6.533	6.231	6.056	5.817
Vaste schulden looptijd > 1 jaar	4.409	3.454	2.727	2.000	1.400	800
Totaal vaste passiva	85.697	75.767	75.020	73.174	71.891	69.849
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	3.153	3.153	3.153	3.153	3.153	3.153
Overlopende passiva	8.186	8.186	8.186	8.186	8.186	8.186
Totaal vlottende passiva	11.339	11.339	11.339	11.339	11.339	11.339
Totaal passiva	97.036	87.106	86.359	84.513	83.230	81.188

Beoordeling financiële positie

Gezien het weerstandsvermogen, de vergelijking van de afzonderlijke financiële kengetallen met de streefwaarden en de beoordeling in hun onderlinge verhouding, de ontwikkeling van het EMU-saldo en de vermogenspositie in meerjarig perspectief, kunnen wij stellen dat er sprake is van een structureel gezonde financiële positie van onze gemeente.

3.3 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

De kwaliteit van de financiële huishouding en het onderhoudsniveau van kapitaalgoederen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft dan ook dwingend voor dat aan het onderhoud van de kapitaalgoederen een afzonderlijke paragraaf moet worden gewijd. Het onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen gebeurt aan de hand van beheersplannen. De periode, die een beheersplan bestrijkt, is onder meer afhankelijk van de economische en/of technische levensduur van de betreffende kapitaalgoederen. Een beheersplan wordt periodiek herzien.

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de kapitaalgoederen worden beheerd. Concreet gaat het daarbij om openbaar groen, wegen, rioleringen, gebouwen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken.

De gemeenteraad heeft op 12 december 2022 de financiële verordening 2023 vastgesteld. In artikel 19 van deze verordening is het kader met betrekking tot onderhoud kapitaalgoederen als volgt opgenomen:

1. Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen de verplichte onderdelen op conform artikel 12 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
2. Het college biedt de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan openbare ruimte aan. Het plan geeft het kader weer voor het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud en de kosten van het onderhoud voor het openbaar groen en wegen. De raad stelt het plan vast.
3. Het college biedt de raad ten minste eens in de 5 jaar een rioleringsplan aan. Het plan geeft het kader weer voor het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud, de uitbreiding van de riolering en de kosten van het onderhoud en de eventuele uitbreidingen. De raad stelt het plan vast.
4. Het college biedt de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan gebouwen aan. Het plan bevat voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten aan de gemeentelijke gebouwen. De raad stelt het plan vast.
5. Het college biedt de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan openbare verlichting aan. Het plan bevat voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten van de openbare verlichting. De raad stelt het plan vast.
6. Het college biedt de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan civieltechnische kunstwerken aan. Het plan bevat voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten van de civieltechnische kunstwerken. De raad stelt het plan vast.

In de onderstaande tabel is per soort kapitaalgoederen weergegeven wat de status is van het onderhoudsplan.

Onderdeel	Raadsbesluit vaststelling	Looptijd	Toelichting
Openbaar groen	N.v.t.	N.v.t.	Onderhoud van openbaar groen is structureel opgenomen in de exploitatie en wordt uitgevoerd op basis van een bestek. Het college is voornemens om met de raad in overleg te treden over de te hanteren kwaliteit onderhoud en beeldskwaliteit groen. In voorgaande stukken werd hier verwezen naar het groenbeleidsplan. Dit is echter gericht op nieuwe ontwikkelingen in het openbaar groen, niet op het onderhoud van het bestaande openbaar groen.
Wegen	7 oktober 2024	2025 t/m 2029	Het meerjarenonderhoudprogramma (MJOP) wegen is op 7 oktober 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. In het MJOP is een kwaliteitsnorm vastgesteld. De systematiek is gebaseerd op het totale aantal vierkante meters verhardingen.
Riolering	9 oktober 2023	2024 t/m 2027	Het gemeentelijk Waterprogramma Valkenburg aan de Geul 2024-2027 is de nieuwe benaming van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Het waterprogramma vormt de grondslag voor de voorziening rioolheffing.
Gebouwen	1 oktober 2018	2019 t/m 2028	De actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan voor gemeentelijke gebouwen (inclusief de parkeergarage Aan de Kei) is doorgeschoven naar december 2024. De situatie bij de Polfermolen wordt opnieuw bekeken nadat de fysieke aanpassingen aan het gebouw zijn gerealiseerd.
Openbare verlichting	3 juni 2019	2020 t/m 2024	Het jaar 2023 is de 4e jaarschijf van het vigerende beleidsplan openbare verlichting. In 2024 wordt de actualisatie van het beleidskader vanaf 2025 nader uitgewerkt.
Civieltechnische kunstwerken	N.v.t.	2023 t/m 2026	Met het vaststellen van de kadernota 2023 heeft de raad een besluit genomen over de benodigde budgetten ten behoeve van het uitvoeren van de onderhoudsplanning 2023-2026.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de kaders, zoals gesteld in artikel 19 van de financiële verordening, nog niet volledig op deze wijze zijn uitgevoerd. Het is hierdoor niet mogelijk om een volledig beeld te geven van het door de raad vastgestelde beleidskader per onderdeel (waaronder het gewenste niveau voor het onderhoud) en de financiële consequenties op basis van dit beleid. In de nota reserve- en voorzieningenbeleid 2024, zoals door de raad vastgesteld op 12 december 2023, is mede om deze reden bepaald dat de voorziening onderhoud wegen in 2023 werd omgezet naar een reserve onderhoud wegen. Datzelfde geldt voor zowel het onderhoud van gemeentelijke gebouwen als voor het onderhoud van de ondergrondse parkeergarage. Bij het vaststellen van de jaarverantwoording 2023 heeft uw raad ingestemd om de vrijgevallen middelen uit deze twee onderhoudsvoorzieningen te storten in twee nieuwe te vormen bestemmingsreserves.

Openbaar Groen

Het beheer en onderhoud van het openbaar groen, als ook de reiniging van de openbare ruimte is op basis van ontzorgingscontracten uitbesteed aan diverse marktpartijen. De contracten voor Onderhoud Openbaar Groen en Afval & Reiniging lopen eind 2025 af, met de mogelijkheid deze tweemaal met één jaar te verlengen tot eind 2026 respectievelijk eind 2027. Het ontzorgingscontract Onderhoud Openbare Bomen wordt momenteel aanbesteed, ten einde 1 januari 2025 een (nieuwe) onderhoudsaannemer gecontracteerd te hebben.

Op basis van de huidige begroting bedragen de totale netto-lasten van de taak Groenvoorziening, onderdeel van het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie, in 2025 € 1.565.034 olopend tot € 1.705.660 in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben betrekking op directe loonkosten, beheer en onderhoud en de kosten van de wijkteams.

Wegen

De totale netto-lasten van de taak Wegennet en wegbermen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2025 € 3.106.805 aflopend tot € 2.989.438 in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

Riolering

Eind 2023 is het Programma Water & riolering 2024-2027 vastgesteld. Hierin zijn naast de beleidsmatige aspecten eveneens opgenomen de bijgestelde exploitatiebegroting, het meerjareninvesteringsprogramma gebaseerd op de actuele rioolinspecties en de bijbehorende kostendekkingsberekening.

Het programma water en rioleringen kent voor de periode t/m 2028 een investeringsomvang van afgerond € 14,4 miljoen. De daarmee gemoeide kapitaallasten lopen geleidelijk op tot ruim € 611.000 in 2028. Met daarbij de opmerking dat de procedures rondom het verkrijgen van vergunningen, grondaankopen, ernstig vervuilde grond en andere onvoorziene zaken de nodige vertragingen kunnen veroorzaken.

De totale lasten van de rioleringsbegroting bedragen in 2025 € 2.801.844 geleidelijk oplopend tot € 3.283.135 in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, kwijtschelding, directe loonkosten, omzetbelasting, onderhoud, inspectie en onderzoek en elektriciteitsverbruik.

Gebouwen

Voor alle gemeentelijke gebouwen in gebruik bij de gemeente of enige derde (verhuur, gebruik of anderszins) dient een actueel onderhoudsplan beschikbaar te zijn. Doelstelling van dat plan is om de onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen te bewaken en de gebouwen in een goede staat te houden. De gebouwen dienen veilig, goed bruikbaar en representatief te blijven voor de gebruikers van deze gebouwen. Door het periodiek actualiseren van de meerjarenplan onderhoudsplannen wordt inzicht verkregen in de actuele staat van onderhoud van onze gemeentelijke gebouwen en de bijbehorende toekomstige investeringen.

Het nieuwe meerjarenonderhoudsplan (inclusief de duurzaamheidsopgaven) 2025-2029 zal aan de gemeenteraad ter vaststelling worden voorgelegd dat voldoende grondslag biedt voor het opnieuw instellen van een voorziening groot onderhoud gebouwen.

Dit onderhoudsplan wordt verbonden aan een gebouwvisie op het verwachte toekomstige gebruik, de verwachte levensduur en eventueel voornemen tot afstoten van een gebouw.

Zo zal de gebouwvisie ook ingaan op leegstaand vastgoed, zonder actuele functie. Kasteel Oost is in 2024 verkocht en in 2025 volgt de sloop van de Sint Joseph school en het Stella Maris. Overige leegstaande objecten zijn in beheer uitgegeven aan een organisatie bekend met het beheer en gebruik van dergelijk vastgoed. Voor deze panden wordt gezocht naar een toekomst. Dit betekent dat een dergelijk pand gesloopt of herontwikkeld kan worden. Gelet op de onzekere doorlooptijd van een dergelijke ontwikkeling is het niet wenselijk noch noodzakelijk het reguliere onderhoud onverkort voort te zetten. De afwezigheid van een onderhoudsplan op deze objecten betekent echter niet dat er geen lasten zijn gemoeid met het instandhouden van een dergelijk pand. In het MJOP zullen we overwegen om een reservering 'onvoorzien' op te nemen om daarmee de kosten voor het meest noodzakelijke onderhoud en beheer te kunnen dekken. Het MJOP zal specifiek aandacht besteden aan de uitvoerbaarheid, inclusief de benodigde capaciteit.

Het Polfermolencomplex

De gemeenteraad heeft op 19 juni 2023 een besluit genomen over het toekomstscenario van de Polfermolen. In 2024 hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die aanleiding vormen om de vastgestelde richting nogmaals tegen het licht te houden (Yuverta, ontwikkelingen Bibliotheek, ambitiedocument kwartiermakers Valkenburg-West). Eind 2024 wordt een voorstel besproken hoe verder met dit dossier, zodat in 2025 het vervoltraject richting Polfermolen 2.0 kan worden

uitgezet. Na de afronding van dit project zal een nieuw meerjarenonderhoudsplan opgesteld dienen te worden voor de kosten van het groot onderhoud in de nieuwe situatie. Tot het moment dat er duidelijkheid is omtrent de toekomstrichting, wordt volstaan met hoogst noodzakelijk onderhoud.

De Bosdries

Bij de behandeling van de kadernota 2024 heeft de gemeenteraad een bedrag van € 2.000.0000 beschikbaar gesteld, voor de renovatie van sporthal de Bosdries. De daadwerkelijke renovatie staat gepland voor zomer 2025.

De ondergrondse parkeergarage

Op basis van de meerjarige onderhoudsplanning 2017 t/m 2035 voor de ondergrondse parkeergarage blijkt dat wij jaarlijks een bedrag van ruim € 150.000 moeten reserveren om de garage in een goede onderhoudsstaat te houden en de technische apparatuur te kunnen vervangen wanneer dat aan de orde is. Het meerjarenonderhoudsplan van de garage wordt geactualiseerd en gelijktijdig met het MJOP gebouwen in december 2024 aan de raad voorgelegd. Afhankelijk van de besluitvorming kan vanaf 2025 uitvoering worden gegeven aan dit onderhoudsprogramma

De overige gemeentelijke gebouwen

Bij de behandeling van de Kadernota 2018 heeft de gemeenteraad besloten om de jaarlijkse dotatie aan deze onderhoudsvoorziening te verhogen met € 30.000 tot structureel € 344.000 afgerond. Inclusief de bijstelling van de onderhoudsplanning van de woonwagens en de toevoeging van de plannings voor het onderhoud van het openluchttheater en de gemeentegrot vanaf 2021 is dit bedrag opgelopen tot ruim € 450.000 structureel.

Openbare verlichting

Voor de periode van 2024 t/m 2030 is er een nieuw ontzorgingscontract gegund. In 2024 wordt er een inventarisatie van de technische staat van het areaal O.V. Uitgevoerd. Op basis van deze inspectie zal het nieuwe meerjarenonderhoudsplan 2025 - 2028 opgesteld worden.

De totale netto-lasten van de taak Openbare verlichting, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2025 € 446.352, oplopend tot € 473.379 in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijving, rente, directe loonkosten, elektriciteitsverbruik en onderhoud.

Civieltechnische kunstwerken

De meerjarige onderhoudskosten van civieltechnische kunstwerken (bruggen, viaducten en tunnels) zijn in beeld gebracht. De komende 10 jaar is hiervoor een budget nodig van in totaal bijna € 600.000. Bij de behandeling van de kadernota 2019 heeft de gemeenteraad een onderhoudsvoorziening ingesteld, waaraan jaarlijks een bedrag van € 60.000 wordt gedoteerd.

Bij de behandeling van de kadernota 2023 heeft de gemeenteraad een aanvullend bedrag van € 44.000 ter beschikking gesteld voor de uitvoering van de onderhoudsplanning 2023-2026. Na de inspectie zal er een herijking plaatsvinden van het MJOP. Deze wordt voorbereid en zal in het vierde kwartaal van 2024 gepresenteerd worden

De totale netto-lasten van de taak Bruggen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2025 € 150.369 aflopend tot € 137.064 in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

3.4 Paragraaf Financiering

Het treasurystatuut bevat de doelstellingen van het treasurybeleid en geeft de kaders aan, waarbinnen de treasuryfunctie zich mag bewegen. De wet Financiering Decentrale Overheden bepaalt dat in de begroting een financieringsparagraaf moet worden opgenomen. De bedoeling daarvan is om de transparantie te vergroten, zodat meer inzicht in de risico's van het geldverkeer ontstaat.

De rentevisie

In het hierna volgende renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

(bedragen in hele euro's)

Overzicht rentetoerekening 2025		
Externe rentelasten langlopende financiering	124.700	
Externe rentelasten kortlopende financiering	2.000	
Externe rentebaten	-820.000	
Totaal door te rekenen externe rente		-693.300
Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	0	
Rente toe te rekenen aan projectfinanciering	0	
Totaal direct toegerekende externe rente		0
Totaal rente toe te rekenen aan taakvelden		-693.300
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat taakveld treasury		-693.300

Het renteresultaat op het taakveld Treasury bedraagt derhalve -€ 693.300 (dus voordelig). Dat bedrag is gelijk aan het verschil tussen de externe rentelasten en de externe rentebaten. Omdat er per saldo sprake is van structurele rentebaten wordt er geen rente toegerekend aan de taakvelden.

De liquiditeitsprognose

Voor grote projecten wordt het verloop van de liquiditeiten zo nauwkeurig als mogelijk in beeld gebracht.

Beleidsvoornemens Treasury

Binnen het risicobeheer onderscheiden wij een aantal risico's, te weten het renterisico, het kredietrisico en het interne liquiditeitsrisico. Koers- en valutarisico's blijven buiten beschouwing.

Het renterisico

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's, die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden c.q. dat de feitelijke rentebaten achterblijven bij de gecalculeerde bedragen. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm voor de vaste schuld.

De kasgeldlimiet

De gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt verstaan het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden. Per kwartaal wordt de liquiditeitspositie opgemaakt om te beoordelen of aan de kasgeldlimiet is voldaan. De kasgeldlimiet wordt verkregen door het bij ministeriële beschikking vastgestelde percentage van 8,5% te vermenigvuldigen met het totaalbedrag van de begrote uitgaven, exclusief de stortingen in de reserves. In cijfers:

Totaal van de begrote uitgaven	€	69.351.354
Kasgeldlimiet voor 2025 afgerond	€	5.895.000

Ter vergelijking:

Kasgeldlimiet 2024	€	5.514.000
Kasgeldlimiet 2023	€	4.965.000
Kasgeldlimiet 2022	€	4.636.000
Kasgeldlimiet 2021	€	4.536.000
Kasgeldlimiet 2020	€	4.336.000

Het beleid is erop gericht om binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op de kortlopende middelen normaliter lager is dan de rente op langlopende leningen. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet wordt overgegaan tot consolidatie van de vlottende schuld door middel van het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van een dergelijke lening wordt uiteraard rekening gehouden met de financieringsbehoefte voor de korte termijn. Wij baseren ons daarbij op een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte, aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

De renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Doel hiervan is om te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. De renterisiconorm wordt bepaald door het totaal van de begrote uitgaven te vermenigvuldigen met het vastgestelde percentage van 20%. Uit de hierna volgende opstelling voor de jaren 2025 tot en met 2028 blijkt dat de gemeente volledig binnen de wettelijke norm blijft. Uit oogpunt van risicomijdend beheer streven wij naar een verlenging van de gemiddelde looptijd van onze portfeuille door het aantrekken van rentevaste geldleningen met een looptijd van 25 jaar.

De berekening van de renterisiconorm is als volgt:

(bedragen in hele euro's)

Bepaling renterisiconorm	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
1 Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
2 Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
3 Renteherziening op vaste schuld (1-2)	0	0	0	0
4 Nieuw aan te trekken vaste schuld	0	0	0	0
5 Nieuw uitgezette langlopende leningen	0	0	0	0
6 Netto aan te trekken vaste schuld (4-5)	0	0	0	0
7 Te betalen aflossingen	727.058	727.058	600.000	600.000
8 Herfinanciering (laagste van 6 en 7)	0	0	0	0
9 Renterisico op de vaste schuld (3+8)	0	0	0	0
10 Stand begrote uitgaven per 1 januari	69.351.354	67.221.741	68.290.525	69.465.221
11 Het vastgestelde percentage	20	20	20	20
12 Rente-risiconorm	13.870.271	13.444.348	13.658.105	13.893.044
<i>Toets rente-risiconorm</i>				
13 Rente-risiconorm	13.870.271	13.444.348	13.658.105	13.893.044
14 Renterisico op de vaste schuld	0	0	0	0
15 Ruimte onder rente-risiconorm (13-14)	13.870.271	13.444.348	13.658.105	13.893.044

Het kredietrisico

Met kredietrisico wordt de waardedaling van een vordering bedoeld als gevolg van het niet of niet-tijdig nakomen van de verplichtingen. Het gaat dus om risico's op verstrekte gelden. In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de lokale woningbouwcorporaties, die inmiddels volledig zijn afgelost. Er is een Waarborgfonds Sociale Woningbouw opgericht, waarbij de gemeenten een tertiaire achtervangpositie innemen.

Onder de financiële vaste activa zijn naast de verstrekte kredieten ook de langlopende geldleningen en deelnemingen gerubriceerd, die niet op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten.

Het interne liquiditeitsrisico

Het interne liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognoses en meerjarige investeringsplannen, als gevolg waarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Het beheersen van die risico's geschiedt langs twee invalshoeken:

- a. De ontwikkeling van de financieringsbehoefte wordt trendmatig bepaald aan de hand van ervaringsgegevens, onder toevoeging van specifieke informatie over substantiële mutaties. Zodoende ontstaat een globaal beeld;
- b. In de financieringsbehoefte moet flexibel voorzien worden. Daartoe wordt zo nodig optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

De gemeentefinanciering

De gemeentefinanciering valt uiteen in financiering, verstrekte geldleningen, uitzettingen en relatiebeheer.

Financiering

Stand per 1 januari 2025	€	3.454.117
Reguliere aflossingen	-€	727.058
Stand per 31 december 2025	€	<u>2.727.059</u>

De leningenportefeuille per 1 januari 2025 omvat 5 onderhandse geldleningen voor de financiering van de gemeentelijke activiteiten. Alle langlopende geldleningen zijn rentevast en niet-vervroegd aflosbaar. De laatste aflossing van de huidige leningenportefeuille zal worden gedaan in 2032.

Verstreckte geldleningen

In 2020 is aan Enexis een converteerbare hybride aandeelhouderslening verstrekt van € 1.041.707.

Uitzetting van gelden

In het kader van de treasuryfunctie heeft onze gemeente geen uitzettingen, dat wil zeggen geen beleggingen.

Relatiebeheer

Voor het beheer van de financiële middelen houdt onze gemeente rekeningen aan bij de lokale Rabobank en de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG fungeert als huisbankier voor onze gemeente.

Het saldo- en liquiditeitenbeheer

Het gaat hier om het minimaliseren van rentelasten in verband met de financiering van lopende uitgaven, de voorfinanciering van investeringen en het maximaliseren van de rente over beleggingen van liquiditeitsoverschotten. In dit kader merken wij overigens nog op dat het uitzetten van overtollige middelen inmiddels is gereguleerd via de verplichting tot schatkistbankieren.

Vanaf 14 december 2013 zijn de decentrale overheden verplicht om de overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Hiertoe is een rekening-courantovereenkomst gesloten tussen de rijksoverheid en de gemeente. Het is toegestaan om een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang. Per kwartaal wordt getoetst of de buiten de schatkist aangehouden middelen binnen het drempelbedrag blijven. Wij hebben in 2023 ruimschoots aan deze wettelijke verplichting voldaan.

Met behulp van schatkistbankieren beoogt de wetgever een bijdrage te leveren aan de vereiste daling van het EMU-saldo voor de Nederlandse overheid door de overtollige liquiditeiten van decentrale overheden voortaan zoveel mogelijk te bundelen binnen de overheids sfeer.

Overzicht netto-vlottende schuld

Ingevolge de wet Fido dient in de financieringsparagraaf een overzicht te worden opgenomen van het verloop van de vlottende schuld. Dat overzicht treft U hierna aan:

Derde kwartaal 2023	-€	26.344.000
Vierde kwartaal 2023	-€	31.659.000
Eerste kwartaal 2024	-€	31.532.000
Tweede kwartaal 2024	-€	34.957.000

-teken = Overschot liquide middelen.

De actuele situatie

Ten tijde van de samenstelling van deze begroting wordt onze economie gekenmerkt door een redelijk stevige inflatie. Het tijdperk van negatieve rentetarieven is voorbij. Op dit moment bedraagt de rente voor een lineaire overheidsgeldlening met een looptijd van 25 jaar 3,0%.

Op basis van onze huidige liquiditeitspositie (ruim € 44 miljoen) en de toekomstige investeringen verwachten wij dat er op middellange termijn geen noodzaak is tot het aantrekken van nieuwe geldleningen op de kapitaalmarkt. Uiteraard blijven wij de kapitaalmarkt en onze financieringsbehoefte periodiek monitoren om tijdig te kunnen handelen en de renterisico's zoveel als mogelijk te beperken.

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering geven we inzicht in de belangrijkste aandachtspunten en beleidsvoornemens met betrekking tot de gemeentelijke organisatie.

Personeel en organisatie

Wij willen een organisatie zijn waar mensen graag werken, zich ontwikkelen en bijdragen aan een betere gemeente. Door gerichte aandacht voor onze medewerkers, versterking van het integraal management en continue ontwikkeling van ons HRM-beleid, bouwen wij samen aan een duurzame toekomst voor Valkenburg aan de Geul.

Cultuur

Wij streven ernaar een werkomgeving te creëren waarin medewerkers vanuit hun eigen drijfveren werken en zich verantwoordelijk voelen voor hun bijdrage aan de gemeentelijke dienstverlening. Wij hanteren vertrouwen als beginsel in onze werkwijze. Dit betekent dat medewerkers de ruimte krijgen om hun werk zelfstandig en met verantwoordelijkheid uit te voeren. Wij verwachten van onze medewerkers en van elkaar flexibiliteit met oog voor resultaten. Dit stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen en om effectief te werken aan de doelen van de organisatie.

Versterking van Integraal Management

Onze visie op organisatiebeheer is gericht op het versterken van het integraal management. Afdelingshoofden zijn niet alleen verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitvoering binnen hun afdeling, maar ook voor afdeling overstijgende vraagstukken en de bedrijfsvoering. Integrale afstemming tussen afdelingen is cruciaal voor het behalen van organisatiedoelen en het effectief inzetten van financiële en personele middelen.

Werknemersbeleid en Ontwikkeling

Het werknemersbeleid is een van de belangrijkste pijlers van onze organisatie. Wij streven naar een op maat gesneden aanpak die breed gedragen wordt binnen de organisatie. Het managementoverleg speelt hierin een centrale rol, waarbij de kwaliteiten van de afdelingshoofden essentieel zijn om de gewenste cultuur uit te dragen en organisatiedoelen te bereiken.

Om deze ambities te ondersteunen, zetten wij de in 2022 ingezette aanpak van afdelingshoofden die van elkaar leren voort. Intervisie is hierbij een belangrijk instrument om de doorontwikkeling van het management als team en de individuele leiderschapsvaardigheden te verbeteren.

HRM prioriteiten

Het cluster HR voorziet het college en de leidinggevende van advies en personele kengetallen. Op basis van eerdere ervaringen en analyses komen enkele prioriteiten naar voren voor ons HRM-beleid:

- Gerichte aandacht voor medewerkers: Iedere leidinggevende begint bij de medewerkers en niet bij de takenlijst. Aandacht voor de ontwikkeling en welzijn van medewerkers is het startpunt van goed leiderschap;
- Strategische personeelsontwikkeling: Jaarlijks evalueren we prestaties, ontwikkelmogelijkheden en carrièreperspectieven van medewerkers;
- Het goede gesprek: we voeren jaarlijks in januari en februari formele gesprekken met alle medewerkers;
- Ontwikkelgesprekken: In september en oktober van elk jaar voeren we ontwikkelgesprekken, waarbij de focus ligt op groei en toekomstperspectieven;
- MTO: het uitvoeren van een medewerkerstevredenheidonderzoek is een ander instrument om te zien waar we staan qua betrokkenheid en tevredenheid van onze medewerkers.

Daarnaast richten we ons de komende jaren op de verdere digitalisering van de personeels- en salarisadministratie, waardoor processen efficiënter en transparanter worden. Al het bovenstaande draagt in belangrijke mate bij aan de volgende organisatieopgave: “Wij zijn een organisatie die hands-on mentaliteit en flexibiliteit in het DNA heeft zitten en deze kwaliteiten inzet om optimaal resultaat te boeken voor de vastgestelde hoofdoelstellingen. Zakelijk, opgavegericht en projectmatig

(samen)werken vormt de basis van waaruit wij inspelen op de actuele ontwikkelingen en politieke wensen.”

Rechtmatigheidsverantwoording door het college

In 2025 werken we verder aan de doorontwikkeling van rechtmatigheid. Vanaf september 2024 is de functie medewerker Rechtmatigheid en AO/IC (administratieve organisatie en interne controle) structureel ingevuld. De lijn die is ingezet in aanloop naar de eerste rechtmatigheidsverantwoording door het college bij de jaarverantwoording 2023 zetten we onverminderd door. Hierbij is de insteek om niet alleen controlerend, maar ook adviserend en ondersteunend te werken. Het procesmatig uitvoeren van werkzaamheden, zoals opgenomen in onze opgaven, zal mede vanuit de rechtmatigheid voor een aantal processen concreet worden opgepakt.

Inkoop, aanbesteding en contractmanagement

In 2023 en 2024 hebben we grote verbeterstappen gezet op het gebied van inkoop en aanbesteding. Vanaf het najaar van 2024 we ook het contractmanagement borgen in de organisatie, waarbij we in 2025 concrete resultaten willen bereiken. Uitgangspunt daarbij is de decentrale invulling van de inkoopfunctie binnen onze organisatie, waarbij de primaire verantwoordelijkheid ligt bij de verschillende afdelingen en budgethouders.

ICT

Medio 2024 is de gunning verleend in de Europese aanbesteding voor inkoop ICT- (hardware)middelen. In de tweede helft wordt er met deze leverancier een plan gemaakt voor de implementatie van de nieuwe werkplekinrichting. De daadwerkelijke implementatie hiervan vindt naar verwachting in 2025 plaats. Een traject dat iedere medewerker dus aangaat. Eenzelfde exercitie vindt er ook plaats ten aanzien van de centrale hardware en de generieke (systeem)software van Microsoft (Word, Excel, Outlook, Teams, etc.). Zeker ten aanzien van dit laatste onderwerp wordt de organisatie in 2025 meegenomen in de vernieuwing en het nieuwe werken met behulp van deze veelomvattende software.

Informatiebeveiliging en privacy

De in 2024 afgeronde Europese aanbesteding voor een (verplicht) instrument voor cybersecurity gaat in 2025 worden geïmplementeerd. Daarmee zetten we een goede stap voorwaarts in de strijd tegen cybercriminaliteit.

Door de komst van een nieuwe FG in de tweede helft van 2024 komt er weer ruimte vrij om in 2025 nieuwe beleidsplannen te realiseren op het gebied van informatiebeveiliging (komst van nieuwe landelijke regelgeving NIS2) en privacy (actualisatie).

Informatiebeleid

In 2024 wordt het nieuwe informatiebeleidsplan opgeleverd. Dat betekent dat prioritering naar wetgeving, bestuurlijke en ambtelijke ambitie worden afgetikt eind 2024. In het eerste kwartaal van 2025 wordt vervolgens uitvoeringsagenda opgesteld aan de hand hiervan. De keuzes zijn nog niet uitgekristalliseerd, maar de basis op orde (kaders en richtlijnen), grip op het informatielandschap (architectuur) en innovatie (AI) zullen zeker deel uitmaken van deze agenda.

Het Zaakgericht Werken is in 2024 hernieuwd leven ingeblazen en na de (Decos-)opleidingen zal ook dit traject in 2025 verder evolueren in het gebruik van richtlijnen op het gebied van documentaire informatie en informatiebeheer. Als katalysator voor het Zaakgericht Werken wordt de WOO ingezet.

Dienstverlening

In 2025 zijn de (burgerzaken)processen eenduidig en efficiënt ingericht. Dit project is reeds gestart in 2024 en hangt nauw samen met het project Zaakgericht Werken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de toepassingstools die door de Nederlandse Vereniging Voor Burgerzaken voor alle gemeenten

voor alle burgerzakenprocessen op dit moment worden ontwikkeld. Het werk binnen burgerzaken wordt complexer. De negatieve effecten van eventuele fouten kunnen groot zijn. Voor het komend jaar wordt conform een passende taakverdeling en een opleidingsplan ingezet op verdere ontwikkeling van vakdeskundigheid en competenties van medewerkers. Daarnaast wordt er gewerkt aan beleidsindicatoren voor de dienstverlening waarbij wordt ingezet op het centraal stellen van de mens. Concrete doelstellingen hierin zijn: zowel digitaal als fysiek beter en persoonlijker contact met inwoners en handelingsperspectief om te doen wat in een specifiek geval noodzakelijk is.

Communicatie

Team communicatie stelt inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en gasten centraal. Ook het college van burgemeester en wethouders en de interne organisatie horen bij de belangrijke stakeholders. De kern van het takenpakket bestaat uit zorgvuldig en proactief informeren, mensen betrekken bij ontwikkelingen in de gemeente en Valkenburg aan de Geul blijven positioneren. In 2025 ligt de focus intern bij een aantal beleidsdomeinen die naar buiten toe communicatieve aandacht vragen zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie en burgerkracht, maar ook visies zoals de Visie VTE en Valkenburg Oost. Met de opmaak van een nieuw intranet in 2024 wordt het nieuwe jaar veel aandacht besteedt aan de implementatie en het actieve gebruik daarvan. Daarnaast zullen we intern een start maken met een heldere positionering van wat communicatie, in al haar facetten, betekent of kán betekenen binnen onze organisatie.

Communicatie over beleid en visies

Beleidsmedewerkers van diverse beleidsterreinen weten ons goed te vinden. De input die wij daaraan leveren varieert van brainstormsessies tot communicatieplannen en van het redigeren van stukken tot het gesprek voeren met externe reclamebureaus. Ook in 2025 staan er een aantal projecten en beleidsstukken op stapel die net een beetje méér aandacht vragen op het vlak van communicatie. Hieraan dragen medewerkers van het team communicatie zelf bij waar mogelijk, maar sturen ook op het extern plaatsen van opdrachten als tijd óf expertise in huis niet aanwezig is.

Intranet

In 2024 is van start gegaan met de bouw van een sociaal intranet, waarbij het voor iedereen veel makkelijker moet worden om informatie te delen of te vinden en met elkaar te interacteren. In het algemeen is ons doel dat een goed functionerend intranet in onze organisatie de interne communicatie verbetert en intensiveert. Vanuit de organisatie naar de medewerker en vice versa, maar ook van medewerker naar medewerker. Om goed gebruik te stimuleren zal team communicatie een aantal interventies bedenken om zo te beogen dat zo veel mogelijk collega's in het sociaal intranet als communicatiemiddel ook daadwerkelijk een toegevoegde waarde zien.

Positionering communicatie

Alles is communicatie, maar niet alles is ván communicatie. Team communicatie zal vanaf 2025 meer inzetten op de eigen positionering en waar communicatie binnen onze gemeente bij kan ondersteunen.

Bovenstaande sluit aan bij organisatieopgave 5, die ziet op enerzijds hands-on en anderzijds zakelijk, opgavegericht en projectmatig samenwerken.

3.6 Paragraaf Openbaarheid

De gemeente Valkenburg aan de Geul ambiëert een grote openheid van informatie. Het uitgangspunt 'openbaar, tenzij' is leidend en dragen wij continu uit in de organisatie. Deze openbaarmaking geschiedt zowel passief als actief.

De Wet Open Overheid (Woo) regelt het recht van burgers op informatie van de overheid; de overheden zijn verplicht bepaalde informatie actief bekend te maken.

De actieve openbaarmaking verplicht ons om gefaseerd 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Vanaf 1 november 2024 zijn 4 categorieën openbaar:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
- Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
- Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
- Bereikbaarheidsgegevens.

De verwachting is dat we in 2025 minimaal nog vier categorieën actief openbaar moeten maken. De rijksoverheid maakt de termijnen voor de overige categorieën later bekend. Wij volgen deze landelijke fasering.

De actieve openbaarmaking vindt plaats via onze eigen Woo pagina op de gemeentelijke website.

Om Woo-verzoeken naar maatstaven van de wetgeving te kunnen behandelen maken wij gebruik van software om de verstrekte documenten te kunnen anonimiseren.

Vanwege deze ingrijpende wetswijziging en het belang van uniforme registratie, dossiervorming en archivering wordt het zaakgericht werken met stip weer op de agenda geplaatst en gaat de komende jaren intern dit onderwerp prioriteit krijgen. Eind 2024 hebben alle medewerkers van de Gemeente Valkenburg aan de Geul een basiscursus zaakgericht werken in JOIN gevolgd en zullen we in 2025 hier vervolg aan geven door JOIN verder te ontwikkelen zodat JOIN alle afdelingen bij het zaakgericht werken kan ondersteunen.

3.7 Paragraaf Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn volgens artikel 1 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) privaot- of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Binnen de verbonden partijen kan een onderscheid gemaakt worden tussen deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en publiek-private samenwerkingsverbanden (pps-constructies).

Hieronder is een opsomming van de diverse verbonden partijen opgenomen, gerangschikt naar het programma waar deze verbonden partijen (primair) onder vallen.

Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving:

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL)

Programma Sport, Cultuur en Recreatie:

- Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Programma Onderwijs:

- Regionale samenwerking leerplicht en RMC Maastricht en Mergelland
- Regionale samenwerking leerlingenvervoer

Programma Sociaal Domein:

- Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
- Omnibuzz
- Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH)
- Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
- Podium24
- Annex

Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu:

- AntiDiscriminatieVoorziening (ADV) Limburg
- Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD) Zuid-Limburg
- Milieuparken Geul en Maas
- Bodemzorg Limburg B.V.
- Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL)
- Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)

Programma Bestuur en Ondersteuning:

- Enexis Holding N.V.; met daaraan gerelateerd:
  - Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
  - CSV Amsterdam B.V.
- BNG Bank N.V.
- Belastingen samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

In het vervolg van deze paragraaf wordt per verbonden partij nader ingegaan op de activiteiten, de ontwikkelingen en vooruitzichten, de kengetallen, de vorm van participatie en de belangen (openbaar, bestuurlijk en financieel).

Verbonden partijen programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) te Maastricht

Activiteiten

Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's hebben de regiogemeenten per 1 januari 2012 de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) ingesteld. De VRZL is belast met het integraal behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de veiligheid. Brandweerzorg, Crisisbeheersing en Rampenbestrijding, GHOR en Burgernet maken onderdeel uit van de Veiligheidsregio. Voor het Meld- en Coördinatiecentrum (het MCC) wordt een aparte begroting en jaarrekening opgesteld.

Kengetallen Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Nettoresultaat VRZL	€ 1.904.000 in 2023 -/-€ 402.000 in 2022
Eigen vermogen VRZL	€ 5,8 miljoen per 31 december 2023 € 4,8 miljoen per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen VRZL	€ 31,9 miljoen per 31 december 2023 € 33,4 miljoen per 31 december 2022
Nettoresultaat MCC	€ 418.661 in 2023 € 447.226 in 2022
Eigen vermogen MCC	€ 2.237.662 per 31 december 2023 € 1.708.518 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen MCC	€ 560.795 per 31 december 2023 € 510.795 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Brandweer	€ 1.694.457	€ 1.750.661	€ 1.802.343	€ 1.851.635
GHOR*	€ 36.333	€ 37.538	€ 38.646	€ 43.934
MCC	€ 3.809	€ 3.905	€ 4.003	€ 4.104
Burgernet	€ 2.523	€ 2.587	€ 2.652	€ 2.719

*de bijdrage aan de GHOR staat zowel bij de Veiligheidsregio als bij de GGD vermeld.

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling is de burgemeester als portefeuillehouder Veiligheid lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van veiligheidszaken.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Omdat de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is bepaald bij de toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 3% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten. Overigens is dit slechts een theoretisch risico, er is immers sprake van een verplichte deelname aan deze GR op grond van de wet veiligheidsregio's.

Verbonden partijen programma Sport, Cultuur en Recreatie

Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V. te Valkenburg aan de Geul

Activiteiten

Het exploiteren van sport-, recreatie-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

Binnen de Polfermolen B.V. wordt de exploitatie van de Polfermolen, de Bosdries en van de Gemeentegrot uitgevoerd.

Kengetallen Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Nettoresultaat	€ 0 in 2023 € 0 in 2022
Eigen vermogen	€ 45.000 per 31 december 2023 € 45.000 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen:	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

De beoogde gemeentelijke bijdrage aan de beide sporthallen bedraagt in 2025:

- De Bosdries € 128.631
- De Polfermolen € 660.463

Vorm participatie.

De gemeente is voor 100 % aandeelhouder.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het bieden van de mogelijkheid aan inwoners, sportinstellingen, culturele instellingen en toeristen tot het gebruik maken van de faciliteiten in het sport- en recreatiecentrum De Polfermolen en de sporthal de Bosdries.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente is voor 100% aandeelhouder en heeft dus het volledige zeggenschapsrecht om invloed uit te oefenen op de gang van zaken binnen de Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente staat 100% garant voor het exploitatietekort.

Verbonden partijen programma Onderwijs

Regionale samenwerking leerplicht en RMC Maastricht en Mergelland te Maastricht

Activiteiten

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Deze gemeenschappelijke regeling is belast met het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet (Lpw) en het melden en bestrijden van voortijdig schoolverlaten in het kader van de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (Wet RMC).

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Leerplicht en RMC	€ 101.183	€ 103.713	€ 106.306	€ 108.964

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van bevoegdheden inzake het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet, de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet basiseducatie en beroepsonderwijs en de Wet op de expertisecentra.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het bestuur wordt gevormd door het Portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Regionale samenwerking leerlingenvervoer te Maastricht

Activiteiten

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Deze gemeenschappelijke regeling is belast met het uitvoeren van de aan de gemeente opgedragen wetten en regelingen op het terrein van leerlingenvervoer.

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Leerlingenvervoer	€ 392.825	€ 402.647	€ 412.714	€ 423.033

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het waarborgen van de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van het onderwijs;
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente Maastricht treedt op als centrumgemeente;
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Verbonden partijen programma Sociaal Domein

Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL) te Heerlen

Activiteiten

De GR WOZL voert haar werkzaamheden uit voor de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal. De structurele verbinding met de gemeenschappelijke regeling Werkgeversservicepunt Parkstad (GR WSP Parkstad) speelt hierbij een belangrijke rol. In het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening het verschaffen van werk aan lichamelijk, verstandelijk of psychisch gehandicapte inwoners, die vanwege hun handicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn.

Kengetallen Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg

Nettoresultaat	€ 907.000 in 2023 € 570.000 in 2022
Eigen vermogen	€ 35.000 per 31 december 2023 € 76.000 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 81.000 per 31 december 2023 € 94.000 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
WSW	€ 1.364.434	€ 1.296.328	€ 1.221.591	€ 1.252.131
WOZL/WSP	€ 113.961	€ 94.377	€ 79.950	€ 81.949

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling is de portefeuillehouder arbeidsparticipatie lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van gemeenschappelijke taken in het kader van de WSW;
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen het Schap. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst;
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 2% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Omnibuzz te Geleen

Activiteiten

Het voor de burger nastreven van een collectief vervoersysteem met uniforme kenmerken, gebaseerd op landelijke harmonisatieregels, echter rekening houdend met individuele wensen ten aanzien van vervoer voor de burgers.

Kengetallen Omnibuzz

Nettoresultaat	€ 2.069.855 in 2023 € 3.382.235 in 2022
Eigen vermogen	€ 935.244 per 31 december 2023 € 1.039.428 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Omnibuzz	€ 698.297	€ 719.189	€ 742.220	€ 766.058

Vorm participatie

In deze Gemeenschappelijke Regeling is de portefeuillehouder sociaal domein lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten voorzien in een Collectief Vraagafhankelijk Vervoersysteem (C.V.V.);
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen Omnibuzz. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst;
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 2% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) te Maastricht

Activiteiten

Tot de centrumregeling SZMH behoren de gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Deze centrumregeling is belast met het uitvoeren van de Participatiewet en aanverwante regelingen. De deelnemende gemeenten hebben zelf directe regie en controle op de dienstverlening van de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie.

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
SZMH	€ 1.262.376	€ 1.379.011	€ 1.500.689	€ 1.538.207

Vorm participatie

In deze centrumregeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het uitvoeren van de werkzaamheden van de sociale diensten.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het bestuur wordt gevormd door het Portefeuillehouders-overleg (PHO) Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg te Maastricht

Activiteiten

Tot de centrumregeling Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg behoren de Zuid-Limburgse gemeenten. Deze centrumregeling is belast met het uitvoeren van de taken op het gebied van jeugdzorg, te weten de onderdelen inkoop en backoffice.

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Inkoop Jeugdzorg	€ 101.567	€ 104.107	€ 106.710	€ 109.378

Vorm participatie

In deze centrumregeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het uitvoeren van de regionale jeugdzorgtaken in het kader van de Jeugdwet;
- Bestuurlijk belang gemeente. Het bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders Jeugd van alle deelnemende gemeenten;
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Podium24

Activiteiten

Podium24 is een dienstverlener in arbeidsmarktprojecten, re-integratie, detacheren en uitzenden voor de regio Maastricht-Heuvelland. Podium24 adviseert, verbindt en verzorgt de werving en selectie voor ondernemers, met bijzondere aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Kengetallen Podium24 (o.b.v. geconsolideerde cijfers)

Nettoresultaat	-/- € 220.731 in 2023 € 57.756 in 2022
Eigen vermogen	€ 1.840.962 per 31 december 2023 € 2.061.693 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

De financiële bijdrage aan Podium24 is sterk afhankelijk van het aantal ingezette trajecten. De kosten over 2023 bedroegen € 146.977.

Vorm participatie en belangen

De aandelen van Podium24 B.V. zijn in handen van de stichting Podium24. De zes deelnemende gemeenten hebben een bestuurszetel in deze stichting. De gemeente Valkenburg aan de Geul wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder arbeidsparticipatie.

Annex

Activiteiten

Annex BV is het re-integratiebedrijf van de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Annex levert haar diensten voornamelijk in opdracht van Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland.

Annex werkt met deelnemers aan het vergroten van hun mogelijkheden op werk door het ontdekken van hun talenten, het schetsen van een reëel arbeidsmarktperspectief, de ontwikkeling van relevante competenties en de realisatie van persoonlijke doelen.

Kengetallen (Annex BV)

Nettoresultaat	€ 481.726 in 2023 € 341.262 in 2022
Eigen vermogen (incl. resultaat boekjaar)	€ 844.379 per 31 december 2023 € 703.915 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

De financiële bijdrage aan Annex BV is sterk afhankelijk van het aantal ingezette trajecten. De kosten over 2023 bedroegen € 107.371.

Vorm participatie en belangen

De aandelen van Annex BV zijn in handen van de stichting Re-integratie inbesteding Maastricht en Mergelland (SRMM). De zes deelnemende gemeenten hebben een bestuurszetel in deze stichting. De gemeente Valkenburg aan de Geul wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder arbeidsparticipatie.

Verbonden partijen programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu

Discriminatievoorziening.nl Limburg te Maastricht

Activiteiten

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren 27 Limburgse gemeenten. Namens deze gemeenten worden de taken uit de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (Wga) uitgevoerd. Discriminatie.nl Limburg draagt bij aan het voorkomen van discriminatie en ongelijke behandeling door onder meer voorlichtings- en preventieactiviteiten. Dit wordt gedaan voor en vooral met gemeenten, politie, scholen, bedrijven en instanties in Limburg. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan een veilige, leefbare en aangename Limburgse samenleving, in al haar diversiteit.

De Stichting Discriminatie.nl Limburg is een onafhankelijke stichting die de bijdragen vanuit de gemeenten ontvangt via de centrumgemeenten Maastricht en Roermond. De inning van deze gemeentelijke bijdragen verloopt via de gemeenschappelijke regeling subsidiëring Discriminatie.nl Limburg.

Kengetallen Discriminatie.nl Limburg

Nettoresultaat	€ 13.218 in 2023 -/- € 697 in 2022
Eigen vermogen	€ 234.500 per 31 december 2023 € 221.332 per 31 december 2022
Vreemd vermogen*	€ 103.310 per 31 december 2023 € 101.560 per 31 december 2022

*Dit zijn kortlopende schulden, Discriminatie.nl heeft geen langlopende schulden op de balans.

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Discriminatie.nl-Limburg	€ 10.308	€ 10.566	€ 10.831	€ 11.102

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling treden de centrumgemeenten, Maastricht en Roermond, op als de bestuurlijke partners voor de Discriminatie.nl Limburg.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van de taken op grond van de Wga.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente Maastricht (namens de gemeenten in Zuid-Limburg) en de gemeente Roermond (namens de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg) treden op als centrumgemeenten naar de Discriminatie.nl Limburg.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD) Zuid-Limburg te Geleen

Activiteiten

De GGD Zuid-Limburg is de geneeskundige gezondheidsdienst, die werkzaam is ten behoeve van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg. De dienst is uitvoerder van collectieve preventie, uitvoerder van acute zorg en is de gemeentelijke adviesdienst en het expertisecentrum in het kader van de openbare gezondheidszorg. Met betrekking tot voorgenoemde taken zijn strategische doelen opgesteld die duidelijkheid verschaffen in hetgeen de GGD Zuid-Limburg wil bereiken.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

De vragen welke ambities centraal moeten staan en wat de consequenties zijn voor het werk van de GGD worden steeds belangrijker. Deze inhoudelijke discussie kan echter niet los gezien worden van de economische omstandigheden. Gemeenten worden geconfronteerd met bezuinigingen welke uiteraard ook hun weerslag hebben op de GGD. Daarnaast zijn er forse verschuivingen in demografie waarneembaar. Zuid-Limburg heeft de komende jaren te maken met een afname van het aantal inwoners, een terugloop van het aantal jongeren (ontgroening) en een toename van de oudere bevolking (vergrijzing). De GGD staat nu samen met de gemeenten voor de uitdaging om een toekomstgericht gezondheidsbeleid te ontwikkelen onder sterk afnemende (financiële) middelen.

Kengetallen GGD Zuid-Limburg

Nettoresultaat	€ 1.097.887 in 2023 -/- € 1.697.412 in 2022
Eigen vermogen	€ 9.443 per 31 december 2023 € 1.846.193 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 16,10 miljoen per 31 december 2023 € 18,61 miljoen per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Algemene gezondheidszorg	€ 313.317	€ 325.029	€ 337.173	€ 345.603
Jeugdgezondheidszorg	€ 530.963	€ 541.024	€ 560.401	€ 574.412
Veilig Thuis	€ 218.687	€ 226.184	€ 233.941	€ 239.790
Vangnet OGGZ	€ 11.259	€ 11.541	€ 11.830	€ 12.126
GHOR*	€ 36.333	€ 37.538	€ 38.646	€ 43.934
Rijksvaccinatieprogramma	€ 32.832	€ 33.578	€ 34.343	€ 35.202

*de bijdrage aan de GHOR staat zowel bij de Veiligheidsregio als bij de GGD vermeld.

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling is de portefeuillehouder sociaal domein lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. De gezondheidszorg in het geheel.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GGD. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittrekking moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 3% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Milieuparken Geul en Maas te Maastricht

Activiteiten

Binnen de gemeenschappelijke regeling Milieuparken Geul en Maas worden gezamenlijk door de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul vier milieuparken geëxploiteerd.

Kengetallen Milieuparken Geul en Maas

Nettoresultaat	€ 747.000 in 2023 € 2.119.040 in 2022
Eigen vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Milieuparken Geul en Maas	€ 1.477.230	€ 1.514.165	€ 1.552.022	€ 1.590.827

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het inzamelen van huishoudelijke afvalcomponenten.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 10% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg) te Maastricht Airport

Activiteiten

Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg) is een zelfstandige vennootschap. De kerntaak van Bodemzorg Limburg is het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen. De B.V. draagt zorg voor het in stand houden van de voorzieningen die zijn aangebracht ter voorkoming van verspreiding van aanwezige verontreinigingen naar de omgeving.

Kengetallen Bodemzorg Limburg B.V.

Nettoresultaat	-/- € 2.578.328 in 2023
	-/- € 2.363.724 in 2022
Eigen vermogen	€ 8,96 miljoen per 31 december 2023
	€ 6,38 miljoen per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 3,07 miljoen per 31 december 2023
	€ 3,35 miljoen per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Bodemzorg Limburg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Nb. De jaarcijfers over 2023 zijn nog niet bekend

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties die passen binnen het landelijke duurzaamheidsbeleid.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.

Omgevingsdienst Zuid-Limburg te Maastricht

Activiteiten

Voor de uitvoering van omgevingstaken in Zuid-Limburg hebben de gemeenten de krachten gebundeld in de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg (voorheen RUD Zuid-Limburg). Het betreft de taken die op grond van de Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH) zijn ondergebracht, naast de specialistische milieutaken. De uitvoering van deze taken is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met elke deelnemer afzonderlijk.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

De doorontwikkeling van de organisatie wordt concreet ingevuld aan de hand van vijf strategische doelen: het versterken van integraal werken, het actief invulling geven aan procesuitvoering en procesverantwoording, het vinden van een goede balans tussen maatwerk en uniformiteit, het zorgdragen voor een solide bedrijfsvoering met een duurzame, transparante financiering van de organisatie en de doorontwikkeling van de organisatie van opdrachtnemer naar dienstverlener.

Kengetallen Omgevingsdienst Zuid-Limburg

Nettoresultaat	€ 785.606 in 2023 -/- € 18.219 in 2022
Eigen vermogen	€ 1.024.598 per 31 december 2023 € 1.146.500 per 31 december 2022
Langlopend Vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
Omgevingsdienst ZL	€ 154.802	€ 158.674	€ 162.641	€ 166.708

Vorm participatie

In deze gemeenschappelijke regeling is de portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening zowel lid van het Algemeen Bestuur als van het Dagelijks Bestuur.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van omgevingstaken op grond van de Wet VTH.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht

Activiteiten

WML voorziet in de behoefte aan drinkwater in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden. WML bereikt dit door het winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en het leveren van drinkwater.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

Het streven van WML is en blijft om voor de komende jaren en daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.

Kengetallen Waterleiding Maatschappij Limburg

Maatschappelijk kapitaal	€ 2,269 miljoen (500 aandelen à € 4.538)
Volgestort kapitaal	€ 2,269 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	geen dividenduitkering
Nettoresultaat	€ 4,7 miljoen in 2023 € 6,4 miljoen in 2022
Eigen vermogen*	€ 201 miljoen per 31 december 2023 € 194 miljoen per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen:	€ 304 miljoen per 31 december 2022 € 312 miljoen per 31 december 2021

*Eigen vermogen exclusief winst lopend boekjaar.

Kengetallen gemeente

Aantal aansluitingen	8.902
Aantal aandelen gemeente	6 à € 4.538

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Invloed uitoefenen op het beleid met betrekking tot de watervoorziening.
- Bestuurlijk belang gemeente. Via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de gemeente invloed op het beleid binnen de WML.
- Financieel belang c.q. risico. Op dit moment wordt er geen dividend uitgekeerd. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 1,2%.

Verbonden partijen programma Bestuur en Ondersteuning

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch

Activiteiten

Enexis Holding N.V. beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren.

Kengetallen Enexis Holding N.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 149,7 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	€ 1,10 in 2022 (uitkering in 2023) € 0,66 in 2021 (uitkering in 2022)
Uitkeringspercentage dividend In 2023 (over 2022) eenmalig € 100 miljoen dividend over de boekwinst uit de verkoop van Fudura	50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering
Financieel resultaat	€ 72 miljoen in 2023 € 1.300 miljoen in 2022
Eigen vermogen	€ 5.320 miljoen per 31 december 2023 € 5.441 miljoen per 31 december 2022
Vreemd vermogen	€ 4.679 miljoen per 31 december 2023 € 4.064 miljoen per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 1,00
--------------------------	------------------

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van invloed op het beleid met betrekking tot de infrastructuur voor energie, hetgeen een vitaal onderdeel is voor de economie en de samenleving.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. De aandeelhouders van Essent N.V. hebben deze deelneming op 27 mei 2009 middels een AvA als dividend in natura uitgekeerd gekregen. Het risico voor de aandeelhouders beperkt zich tot het nominale aandelenkapitaal en het achterblijven van de geraamde dividendopbrengst. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch

Activiteiten

De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang (in economische zin) in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), welke vennootschap onder meer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele, niet mocht mee verkopen aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridische als het economische eigendom van het 50%-belang in EPZ hebben verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen. De uitkomsten van de juridische trajecten zijn tot nu toe negatief geweest voor de voormalige aandeelhouders van Essent. Om uit deze impasse te geraken, is een schikking getroffen tussen betrokken partijen waarvan de transactiedocumenten op 1 juli 2011 zijn ondertekend.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

Conform de verkoopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds. RWE had op 30 september 2015 geen claims ingediend met betrekking tot de verkoop van het 50%-belang in EPZ. Binnen PBE B.V. is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2024 opgeheven kunnen worden, waarbij aangetekend wordt dat het besluit hierover nog niet verwerkt is in deze begroting. De resterende liquide middelen zullen dan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Kengetallen Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 1.496.822
Financieel resultaat	-/- € 36.040 in 2023 -/- € 52.060 in 2022
Eigen vermogen	€ 1,44 miljoen per 31 december 2023 € 1,48 miljoen per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 0,01
--------------------------	------------------

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch

Activiteiten

De organisatie CSV Amsterdam B.V. vervult op basis van de statuten de volgende drie doelstellingen:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen Recycleco B.V. (waterland);
- het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

In februari 2008 zijn Essent N.V. en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving onverbindend zijn. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 uitspraak gedaan en besloten dat de splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen en is de procedure daarmee geëindigd. Conform de verkoopovereenkomst zal de escrow-rekening tot vijf jaar na de verkooptransactie blijven staan (mei 2019). Deze rekening wordt aangehouden bij de notaris en kent een saldo van € 8,0 miljoen en maakt geen onderdeel uit van de balans van CSV Amsterdam B.V. Na afwikkeling van de bezwaar- en/of beroepsprocedure inzake de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en kunnen de resterende liquide middelen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Kengetallen Claim Staat Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000
Financieel resultaat	-/- € 125.730 in 2023 -/- € 102.300 in 2022
Eigen vermogen	€ 84.349 per 31 december 2023 € 210.079 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 0 per 31 december 2023 € 0 per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag van € 8,0 miljoen dat wordt aangehouden op de escrow-rekening en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

BNG Bank N.V. te Den Haag

Activiteiten

De BNG biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

De strategische doelstellingen van de BNG zijn het behouden van substantiële marktaandeelen in de financiering van zowel de Nederlandse publieke sector als het semipublieke domein en een redelijk rendement behalen voor de aandeelhouders.

Kengetallen BNG Bank N.V.

Maatschappelijk kapitaal	€ 250 miljoen (100 miljoen aandelen à € 2,50)
Volgestort kapitaal	€ 139 miljoen afgerond
Dividenduitkering per aandeel	€ 2,50 in 2022 (uitkering in 2023) € 2,28 in 2021 (uitkering in 2022)
Uitkeringspercentage dividend	50% van de nettowinst in boekjaar 2022
Nettoresultaat	€ 254 miljoen in 2023 € 300 miljoen in 2022
Eigen vermogen	€ 4.721 miljoen per 31 december 2023 € 4.615 miljoen per 31 december 2022
Vreemd vermogen	€ 110 miljoen per 31 december 2023 € 107 miljoen per 31 december 2022

Kengetallen gemeente

Aantal aandelen gemeente	21.060 à € 2,50
Geraamde dividenduitkering 2025-2028	€ 52.650

Vorm participatie

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. De kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger tot een minimum beperken met behulp van de gespecialiseerde financiële dienstverlening van de BNG.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) is het forum waarin de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen verslag doen van en verantwoording afleggen over de wijze waarop zij hun taken hebben vervuld. Bij de BNG is sprake van evenredigheid tussen kapitaalbreng en zeggenschap in de AvA. In de AvA wordt aandacht besteed aan het strategisch beleid van de bank, het risicoprofiel en de financiële gang van zaken. Ook statutenwijzigingen en dividendbeleid dienen ter besluitvorming aan de AvA te worden voorgelegd.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 0,04%.

GR Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond

Activiteiten

BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende gemeenten en waterschappen de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie-verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

Tot de Gemeenschappelijke Regeling BsGW behoren het Waterschap Limburg en 29 van de 31 Limburgse gemeenten.

Kengetallen Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen

Nettoresultaat	-/- € 1.293.000 in 2023 € 792.000 in 2022
Eigen vermogen	-/- € 1.542.000 per 31 december 2023 -/- € 2.810.000 per 31 december 2023* € 1.190.000 per 31 december 2022
Langlopend vreemd vermogen	€ 3.592.000 per 31 december 2023 € 2.285.000 per 31 december 2022
Kortlopend vreemd vermogen	€ 8.224.000 per 31 december 2023 € 5.959.000 per 31 december 2022

*Bij de BsGW heeft een balanscorrectie plaatsgevonden per 1 januari 2023

Kengetallen gemeente

Geraamde bijdragen	2025	2026	2027	2028
BsGW	€ 380.000	€ 391.000	€ 400.000	€ 410.000

Vorm participatie

De portefeuillehouder financiën is lid van het Algemeen Bestuur van de BsGW.

Belangen

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van taken in het kader van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is afgerond 1% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten en het waterschap.

3.8 Paragraaf Grondbeleid

Op grond van artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient een paragraaf aan het grondbeleid te worden gewijd. Ingevolge dat artikel moet aandacht worden geschonken aan de visie ten aanzien van het grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten, een onderbouwing van de geraamde winstneming en de beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gevormde reserves binnen het grondbedrijf in relatie tot de risico's. Transparantie van grondbeleid is voor de gemeenteraad om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen, zoals deze in de diverse programma's zijn neergelegd.

De gemeente voert tot voor kort en bij afwezigheid van een vigerend grondbeleid een vorm van passief / faciliterend grondbeleid, waarbij de ontwikkeling van gronden grotendeels wordt overgelaten aan de marktpartijen. De gemeente vervult een faciliterende rol, waarbij het randvoorwaarden schept en ruimte biedt aan marktpartijen om gronden in ontwikkeling te brengen. Hoewel deze vorm van grondbeleid een keuze voor eenvoud is, ziet de gemeente het belang van het hebben van de regie en het bewaken en waarborgen van de kwaliteit van de ontwikkelingen. Hiermee zorgt de gemeente ervoor dat de gemeentelijke ambities en maatschappelijke belangen worden behartigd. Door het nemen van de regie kan de betrokkenheid van marktpartijen worden bevorderd en daarmee kan ook gekomen worden tot efficiëntere en innovatievere ontwikkelingen. Eind 2024 wordt de Nota Grondbeleid ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd. Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit, duurzaamheid, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. Het gemeentelijk grondbeleid is daarbij niet leidend, maar ondersteunend aan de ruimtelijke doelstellingen. De Nota Grondbeleid stelt kaders voor het toekomstig (ruimtelijk) handelen van de gemeente. Met deze spelregels kan de gemeente, rekening houdende met de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad (kaders) en het college van burgemeester en wethouders (uitvoering), op financieel economisch verantwoorde wijze de in andere beleidsdocumenten opgenomen ruimtelijke doelstellingen realiseren. Dit ter voorkoming van strijdig handelen met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, ad hoc handelen en willekeur. De gemeente heeft instrumenten ter beschikking om dit handelen in goede banen te leiden.

De volgende onderwerpen worden opgenomen in het grondbeleid:

- Vormen van grondbeleid;
- Grondprijzen;
- Grondexploitaties;
- Strategische ontwikkelingen;

De gemeente hanteert hiervoor onder andere de volgende instrumenten:

- Minnelijke grondverwerving;
- Voorkeursrecht;
- Onteigening;
- Stedelijke herverkaveling.

Daarnaast en met een directe relatie tot het grondbeleid is van belang dat op 8 juni 2020 de 'Nota Vastgoedbeleid 2020 gemeente Valkenburg aan de Geul' is vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee zijn de spelregels op hoofdlijnen vastgelegd voor het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille, inclusief de werkwijze over de te maken keuzes ten aanzien van vrijkomend of te verwerven vastgoed en daarnaast de spelregels ten aanzien van het beheer, onderhoud en duurzaamheid/verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed.

Vanuit de verschillende gebiedsvisies in voorbereiding (Valkenburg-Oost, Valkenburg-West) en vanuit het geldende woonbeleid kan een heroverweging voor de huidige (passieve) grondpolitiek aan de orde zijn. De mogelijkheden en varianten daarin zullen worden uitgewerkt.

De gemeenteraad heeft op 9 december 2019 de 'Woonvisie 2020 - 2025, Wonen op maat door maatwerk (Een visie op wonen in Valkenburg aan de Geul voor nu en in de toekomst)' vastgesteld,

deze is tussentijds geëvalueerd en bijgesteld (12 dec. 2022). In deze woonvisie staat het gemeentelijk beleid centraal voor huisvesting van verschillende doelgroepen. Hierbij wordt rekening gehouden met de prognoses van de demografische ontwikkelingen en relevante ontwikkelingen op de woningmarkt. De grootste uitdaging voor onze gemeente ligt in het samen met alle betrokken partijen vinden van oplossingen die de huidige woningmarkt weer op gang krijgen. Dit is het centrale speerpunt van onze woonvisie.

Op de korte termijn is het van belang schuifruimte realiseren om de doorstroming weer op gang te brengen van met name mensen van boven de 55+. Door die doorstroming komen ook weer voldoende woningen beschikbaar voor de andere doelgroepen zoals jongere doorstromers en starters. We kijken daarbij in eerste instantie naar de herbestemmingsmogelijkheden van bestaand vastgoed. De herbestemming van vastgoed dat leegkomt of al leeg staat, krijgt prioriteit. We denken daarbij bijvoorbeeld aan scholen en overig maatschappelijk vastgoed, verouderde hotels, monumentale panden of karakteristieke boerderijen. Ook sloop en nieuwbouw of de juiste nieuwbouw op harde plancapaciteit, dan wel nieuwbouw op passende locaties binnen de kernen of aan de rand van kernen (kansenkaart Wonen, Straatje erbij) past in onze beoogde aanpak.

Hoofdstuk 4: Overzicht van baten en lasten

Hierna treft u een overzicht aan van de baten en lasten per programma voor het begrotingsjaar 2025.

Baten en lasten per programma

(bedragen in duizenden euro's)

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	4.027	146	-3.881
Programma Economie en Toerisme	4.942	2.196	-2.746
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	7.185	1.001	-6.184
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	6.341	1.867	-4.474
Programma Onderwijs	2.398	383	-2.015
Programma Sociaal Domein	24.308	7.536	-16.772
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	6.711	5.525	-1.186
Programma Bestuur en Ondersteuning	1.565	403	-1.162
Subtotaal programma's	57.477	19.057	-38.420
Algemene dekkingsmiddelen	637	50.348	49.711
Overhead	11.136	391	-10.745
Onvoorzien	100	0	-100
Vennootschapsbelasting	1	0	-1
Subtotaal overig	11.874	50.739	38.865
Saldo van baten en lasten	69.351	69.796	445
Toevoegingen aan reserves	6.035	0	-6.035
Onttrekkingen uit reserves	0	6.145	6.145
Resultaat	75.386	75.941	555

Deze tabel is een samenvatting van de onderdelen die in de algemene inleiding, de programmabegroting en de paragrafen reeds zijn toegelicht.

Op de volgende pagina is het overzicht van baten en lasten weergegeven voor de realisatie van het voorgaande begrotingsjaar (2023), de begroting van het huidige begrotingsjaar 2024 (inclusief de vastgestelde kadernota 2024), de ontwerp-begroting voor het volgende jaar (2025) en de meerjarenraming voor de drie daaropvolgende jaren (2026, 2027 en 2028).

Baten en lasten per programma (incl. meerjarenraming)
(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten per programma (excl. toevoegingen aan reserves)						
Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	3.149	3.932	4.027	4.097	4.166	4.237
Programma Economie en Toerisme	4.505	6.079	4.942	4.782	4.786	4.819
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	7.215	8.658	7.185	6.689	6.890	6.764
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	5.071	6.646	6.341	6.447	6.390	6.389
Programma Onderwijs	1.759	2.455	2.398	2.384	2.082	2.116
Programma Sociaal Domein	24.154	24.098	24.308	22.649	23.166	23.691
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	5.700	7.422	6.711	6.851	6.926	7.127
Programma Bestuur en Ondersteuning	1.695	1.198	1.565	1.223	1.189	1.131
Subtotaal lasten programma's	53.248	60.488	57.477	55.122	55.595	56.274
Algemene dekkingsmiddelen	624	423	637	399	404	410
Overhead	8.190	10.957	11.136	11.600	12.191	12.680
Onvoorzien	0	0	100	100	100	100
Vennootschapsbelasting	0	1	1	1	1	1
Subtotaal overige lasten	8.814	11.381	11.874	12.100	12.696	13.191
Totaal lasten	62.062	71.869	69.351	67.222	68.291	69.465
Baten per programma (excl. onttrekkingen uit reserves)						
Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	199	346	146	147	148	149
Programma Economie en Toerisme	3.466	2.770	2.196	2.196	2.197	2.197
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	2.799	1.889	1.001	857	860	862
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	2.372	1.800	1.867	1.802	1.810	1.844
Programma Onderwijs	407	381	383	325	55	56
Programma Sociaal Domein	10.007	7.533	7.536	5.592	5.552	5.688
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	5.051	5.741	5.525	5.666	5.750	5.954
Programma Bestuur en Ondersteuning	2.443	297	403	456	522	430
Subtotaal baten programma's	26.744	20.757	19.057	17.041	16.894	17.180
Algemene dekkingsmiddelen	47.773	47.857	50.348	49.635	50.748	51.904
Overhead	460	270	391	284	282	284
Onvoorzien	452	-49	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Subtotaal overige baten	48.685	48.078	50.739	49.919	51.030	52.188
Totaal baten	75.429	68.835	69.796	66.960	67.924	69.368
Saldo (excl. mutatie reserves)						
Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving	-2.950	-3.586	-3.881	-3.950	-4.018	-4.088
Programma Economie en Toerisme	-1.039	-3.309	-2.746	-2.586	-2.589	-2.622
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving	-4.416	-6.769	-6.184	-5.832	-6.030	-5.902
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-2.699	-4.846	-4.474	-4.645	-4.580	-4.545
Programma Onderwijs	-1.352	-2.074	-2.015	-2.059	-2.027	-2.060
Programma Sociaal Domein	-14.147	-16.565	-16.772	-17.057	-17.614	-18.003
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu	-649	-1.681	-1.186	-1.185	-1.176	-1.173
Programma Bestuur en Ondersteuning	748	-901	-1.162	-767	-667	-701
Saldo baten en lasten programma's	-26.504	-39.731	-38.420	-38.081	-38.701	-39.094
Algemene dekkingsmiddelen	47.149	47.434	49.711	49.236	50.344	51.494
Overhead	-7.730	-10.687	-10.745	-11.316	-11.909	-12.396
Onvoorzien	452	-49	-100	-100	-100	-100
Vennootschapsbelasting	0	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo overige baten en lasten	39.871	36.697	38.865	37.819	38.334	38.997
Totaal saldo van baten en lasten	13.367 V	-3.034 N	445 V	-262 N	-367 N	-97 N
Toevoegingen aan reserves (lasten)	39.207	8.282	6.035	1.340	1.090	1.068
Onttrekkingen uit reserves (baten)	30.461	11.480	6.145	1.663	1.484	1.298
Saldo mutatie reserves	-8.746	3.198	110	323	394	230
Resultaat	4.621 V	164 V	555 V	61 V	27 V	133 V

De analyse van het structureel begrotingsevenwicht geeft het volgende beeld:

Analyse structureel begrotingsevenwicht (bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Resultaat	555 V	61 V	27 V	133 V
<i>Incidentele baten en lasten programma's</i>				
Incidentele lasten	4.119	1.150	325	140
Incidentele baten	2.836	584	0	0
Totaal saldo incidentele baten en lasten programma's	1.283	566	325	140
<i>Incidentele reservemutaties</i>				
Incidentele lasten	4.585	69	0	0
Incidentele baten	4.951	478	301	116
Totaal saldo incidentele reservemutaties	-366	-409	-301	-116
Structureel begrotingssaldo	1.472 V	218 V	51 V	157 V

Hoofdstuk 5: Financiële positie

In de programmabegroting 2025 sluiten we voor dit hoofdstuk aan op de voorschriften van artikel 20 van het besluit begroting en verantwoording (BBV). De onderdelen die daar niet onder vallen (zoals de toelichting op de septembercirculaire) zijn opgenomen in de algemene inleiding.

De besluitvorming over de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen heeft voor het begrotingsjaar 2025 plaats gevonden in de raadsvergadering van 1 juli 2024, waarin de kadernota 2024 is vastgesteld. De financiële gevolgen hiervan zijn cijfermatig verwerkt in de begroting 2025.

Voor de geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar, die ten grondslag ligt aan de berekening van het EMU-saldo, verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor de toelichting op de financiering verwijzen wij u naar de paragraaf Treasury.

De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves en de voorzieningen is opgenomen in bijlage 3.

Analyse van de verschillen

Het overzicht van de belangrijkste verschillen tussen de ontwerpbegroting 2025 en de kadernota 2024 geeft het volgende beeld:

	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Uitkomsten begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028	555	61	27	133
Uitkomsten kadernota 2024 en meerjarenraming 2025-2027	310	-27	69	69
Te analyseren verschillen	245	88	-42	64
<i>Nieuw beleid:</i>				
Wijkaanpak Broekhem-Noord	-125	0	0	0
Wijziging verdeelsleutel SZMH	-83	-170	-262	-268
Gemeenschapshuizenbeleid	-249	-249	-249	-249
Opstellen MJOP's gemeenschapshuizen	-20	0	0	0
Kwartiermaker bibliotheekwerk (aanvullend)	-40	0	0	0
Externe inhuur applicatiebeheer Financiën	-60	-60	0	0
Bijdrage Omgevingsdienst Zuid-Limburg	-25	-26	-26	-27
Bijstellingen diverse budgetten VVTH	-22	-22	-23	-23
Bijstelling budget Mazjerang	-20	-21	-21	-22
<i>Dekkingsvoorstellen begroting:</i>				
Bijstelling OZB-opbrengsten	246	254	261	269
Niet gebruikte middelen ondernemingsraad	46	46	46	46
Inzet reservering indexering toeristenbelasting	0	125	125	125
Bijstelling stelpost accres gemeentefonds	100	125	150	175
<i>Bijstellingen gemeentefonds:</i>				
Meicirculaire 2024 gemeentefonds	108	0	0	650
Reservering accres gemeentefonds	0	-81	-151	-50
Septembercirculaire 2025 gemeentefonds	96	104	101	53
<i>Indexeringen en reserveringen:</i>				
Indexering begroting 2025 jaarschijf 2028	0	0	0	-296
Indexering budget onderhoud wegen 2,5%	-33	-67	-101	-137
Reservering CAO personeelsbegroting jaarschijf 2028	0	0	0	-560
Vrijval reservering meeropbrengsten huur woonwagens	34	34	34	34
<i>Afvalstoffenbegroting en rioleringsbegroting:</i>				
Bijstellingen afvalstoffenbegroting	28	28	27	30
Bijstellingen rioleringsbegroting	-4	-4	-4	32
<i>Personele kosten:</i>				
Bijstelling personeelsbegroting	18	-65	-85	-17
Bijstelling overige personeelskosten	-57	-58	-60	-70
<i>Lokale heffingen:</i>				
Indexering jaarschijf 2028 OZB-opbrengsten	0	0	0	200
Actualisatie legesopbrengsten en bijbehorende kosten	196	45	52	9
<i>Diverse bijstellingen:</i>				
Rentebaten en rentelasten	56	103	106	132
Huuroopbrengsten kop Cauberg	30	32	34	34
Bijdragen gemeenten welstandtoezicht	23	24	25	26
Overige mutaties, per saldo	2	-9	-21	-32
Geanalyseerde verschillen	245	88	-42	64

Hierna is een toelichting opgenomen op deze posten.

Nieuw beleid en dekkingsvoorstellen

Het nieuw beleid en de dekkingsvoorstellen zijn nader toegelicht in hoofdstuk 1, paragraaf 1.3 en 1.4 van deze ontwerpbegroting.

Gemeentefonds

In deze begroting is rekening gehouden met de financiële consequenties van de meicirculaire 2024. Binnen deze mutaties is rekening gehouden met de reservering van diverse uitkeringen, geormerkte budgetten en een stelpost voor de reservering inzake de ontwikkeling van het accres van het gemeentefonds. Per saldo levert dit een voordeel op in het jaar 2025 van € 108.000, in de jaren 2026 en 2027 een nadeel van respectievelijk € 81.000 en € 151.000 en in het jaar 2028 een voordeel van € 600.000. Voor de toelichting op de septembercirculaire 2024 wordt verwezen naar onderdeel 2.9 Algemene Dekkingsmiddelen.

Indexeringen en reserveringen

De jaarlijkse indexering van de begroting levert in 2028 een kostenpost op van € 296.000 (exclusief sociaal domein). Daarnaast is het reguliere budget voor onderhoud wegen structureel geïndexeerd met 2,5%, hetgeen een nadeel oplevert van € 33.000 in 2025 oplopend tot € 137.000 in 2028. Eveneens is in 2028 een budget gereserveerd van € 560.000 voor het opvangen van de loonontwikkelingen. Als laatste hebben wij de structurele reservering van de meeropbrengst huur woonwagens, concreet een bedrag van € 34.000, laten vrijvallen ten gunste van de begrotingsresultaten.

Afvalstoffenbegroting en rioleringsbegroting

De bijstelling van beide begrotingen levert per saldo een voordeel op voor de jaren 2025 t/m 2028 van respectievelijk € 24.000, € 24.000, € 23.000 en € 62.000.

Personele kosten

Zowel de personeelsbegroting als de overige personeelskosten zijn bij het opstellen van de begroting volledig geactualiseerd. Hiermee zijn voor de jaren 2025 t/m 2028 extra kosten gemoeid van respectievelijk € 39.000, € 123.000, € 145.000 en € 87.000.

Lokale heffingen

Ook een aantal opbrengsten uit de lokale heffingen kunnen wij in positieve zin bijstellen. Voor de indexering van de OZB-opbrengsten calculeren wij voor het jaar 2028 een meeropbrengst van € 200.000. Actualisatie van de legesopbrengsten en bijbehorende kosten levert per saldo in de jaren 2025 t/m 2028 een voordeel op van respectievelijk € 196.000, € 45.000, € 52.000 en € 9.000.

Diverse bijstellingen

Een aantal onderdelen hebben geleid tot een positieve bijstelling van de begroting, te weten de bijstelling van de rentebaten en rentelasten (op termijn € 132.000), de ophoging van diverse geraamde huurinkomsten inzake de kop Cauberg (op termijn € 34.000) en de ophoging van de geraamde bijdragen van de gemeenten m.b.t. het welstandstoezicht (op termijn € 26.000). De overige mutaties leveren op termijn per saldo een nadeel op van € 32.000.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht van baten en lasten per taakveld

In deze bijlage in het overzicht van baten en lasten per taakveld opgenomen cf. de vereisten in artikel 66 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

1. Programma Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhaving

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.566	1.627	1.798	1.856	1.910	1.965
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.583	2.305	2.229	2.241	2.256	2.272
Totaal lasten	3.149	3.932	4.027	4.097	4.166	4.237
<i>Baten per taakveld</i>						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	84	78	87	88	89	90
1.2 Openbare orde en veiligheid	115	268	59	59	59	59
Totaal baten	199	346	146	147	148	149
<i>Saldo per taakveld</i>						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.482	1.549	1.711	1.768	1.821	1.875
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.468	2.037	2.170	2.182	2.197	2.213
Saldo van baten en lasten	2.950	3.586	3.881	3.950	4.018	4.088

2. Programma Economie en Toerisme

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
2.2 Parkeren	1.243	1.717	1.414	1.282	1.261	1.271
3.1 Economische ontwikkeling	699	1.135	981	989	999	1.010
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.563	3.227	2.547	2.511	2.526	2.538
Totaal lasten	4.505	6.079	4.942	4.782	4.786	4.819
<i>Baten per taakveld</i>						
2.2 Parkeren	1.358	567	567	567	567	567
3.1 Economische ontwikkeling	9	0	1	1	1	1
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.099	2.203	1.628	1.628	1.629	1.629
Totaal baten	3.466	2.770	2.196	2.196	2.197	2.197
<i>Saldo per taakveld</i>						
2.2 Parkeren	-115	1.150	847	715	694	704
3.1 Economische ontwikkeling	690	1.135	980	988	998	1.009
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	464	1.024	919	883	897	909
Saldo van baten en lasten	1.039	3.309	2.746	2.586	2.589	2.622

Vervolg van bijlage 1

3. Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
2.1 Verkeer en vervoer	3.805	5.016	4.424	4.180	4.164	4.213
8.1 Ruimte en leefomgeving	969	1.383	1.152	911	1.101	909
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	147	158	147	147	147	147
8.3 Wonen en bouwen	2.294	2.101	1.462	1.451	1.478	1.495
Totaal lasten	7.215	8.658	7.185	6.689	6.890	6.764
<i>Baten per taakveld</i>						
2.1 Verkeer en vervoer	445	8	24	24	24	24
8.1 Ruimte en leefomgeving	28	35	31	31	31	31
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	2.326	1.846	946	802	805	807
Totaal baten	2.799	1.889	1.001	857	860	862
<i>Saldo per taakveld</i>						
2.1 Verkeer en vervoer	3.360	5.008	4.400	4.156	4.140	4.189
8.1 Ruimte en leefomgeving	941	1.348	1.121	880	1.070	878
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	147	158	147	147	147	147
8.3 Wonen en bouwen	-32	255	516	649	673	688
Saldo van baten en lasten	4.416	6.769	6.184	5.832	6.030	5.902

4. Programma Sport, Cultuur en Recreatie

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
5.1 Sportbeleid en activering	122	153	164	164	164	164
5.2 Sportaccommodaties	1.362	1.750	1.796	1.696	1.664	1.673
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en cultuurparticipatie	343	416	408	408	409	410
5.4 Musea	112	100	65	65	65	65
5.5 Cultureel erfgoed	621	669	574	767	618	600
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.511	3.558	3.334	3.347	3.470	3.477
Totaal lasten	5.071	6.646	6.341	6.447	6.390	6.389
<i>Baten per taakveld</i>						
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	806	238	260	164	139	140
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en cultuurparticipatie	9	8	0	0	0	0
5.4 Musea	37	51	53	54	56	57
5.5 Cultureel erfgoed	105	87	83	83	83	83
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.415	1.416	1.471	1.501	1.532	1.564
Totaal baten	2.372	1.800	1.867	1.802	1.810	1.844
<i>Saldo per taakveld</i>						
5.1 Sportbeleid en activering	122	153	164	164	164	164
5.2 Sportaccommodaties	556	1.512	1.536	1.532	1.525	1.533
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en cultuurparticipatie	334	408	408	408	409	410
5.4 Musea	75	49	12	11	9	8
5.5 Cultureel erfgoed	516	582	491	684	535	517
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.096	2.142	1.863	1.846	1.938	1.913
Saldo van baten en lasten	2.699	4.846	4.474	4.645	4.580	4.545

Vervolg van bijlage 1

5. Programma Onderwijs (bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
4.1 Openbaar basisonderwijs	55	59	61	62	64	65
4.2 Onderwijshuisvesting	500	788	747	790	793	798
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	856	1.235	1.092	1.059	836	854
5.6 Media	348	373	498	473	389	399
Totaal lasten	1.759	2.455	2.398	2.384	2.082	2.116
<i>Baten per taakveld</i>						
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	3	3	3	3	3	3
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	388	378	380	322	52	53
5.6 Media	16	0	0	0	0	0
Totaal baten	407	381	383	325	55	56
<i>Saldo per taakveld</i>						
4.1 Openbaar basisonderwijs	55	59	61	62	64	65
4.2 Onderwijshuisvesting	497	785	744	787	790	795
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	468	857	712	737	784	801
5.6 Media	332	373	498	473	389	399
Saldo van baten en lasten	1.352	2.074	2.015	2.059	2.027	2.060

6. Programma Sociaal Domein (bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.059	3.997	4.226	2.047	2.013	1.971
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	674	692	719	737	755	773
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.314	1.257	1.341	1.372	1.404	1.434
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.103	1.146	1.304	1.420	1.540	1.578
6.3 Inkomensregelingen	6.479	5.807	5.446	5.560	5.688	5.797
6.4 WSW en beschutwerk	1.492	1.709	1.564	1.478	1.391	1.425
6.5 Arbeidsparticipatie	248	310	262	268	275	281
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.017	1.233	1.083	1.112	1.144	1.177
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.191	2.259	2.372	2.519	2.664	2.809
6.712 Begeleiding (WMO)	668	766	790	809	829	849
6.713 Dagbesteding (WMO)	403	362	450	461	472	484
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	51	37	40	41	42	44
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	2.412	2.222	2.308	2.366	2.425	2.485
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.035	1.101	1.194	1.223	1.254	1.286
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	359	514	374	383	393	402
6.791 PGB WMO	196	217	214	219	224	230
6.792 PGB Jeugd	9	5	10	10	10	10
6.811 Beschermd wonen (WMO)	33	33	14	14	15	15
6.821 Jeugdbescherming	361	371	445	455	468	478
6.822 Jeugdreclassering	50	60	50	51	53	54
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	102	104	107	109
Totaal lasten	24.154	24.098	24.308	22.649	23.166	23.691

Vervolg van bijlage 1

Baten per taakveld

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.910	2.337	2.319	248	78	80
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	4.887	4.991	4.999	5.124	5.251	5.383
6.4 WSW en beschutwerk	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	210	205	218	220	223	225
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.713 Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	0	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
6.791 PGB WMO	0	0	0	0	0	0
6.792 PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	10.007	7.533	7.536	5.592	5.552	5.688

Saldo per taakveld

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-851	1.660	1.907	1.799	1.935	1.891
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	674	692	719	737	755	773
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.314	1.257	1.341	1.372	1.404	1.434
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.103	1.146	1.304	1.420	1.540	1.578
6.3 Inkomensregelingen	1.592	816	447	436	437	414
6.4 WSW en beschutwerk	1.492	1.709	1.564	1.478	1.391	1.425
6.5 Arbeidsparticipatie	248	310	262	268	275	281
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	807	1.028	865	892	921	952
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.191	2.259	2.372	2.519	2.664	2.809
6.712 Begeleiding (WMO)	668	766	790	809	829	849
6.713 Dagbesteding (WMO)	403	362	450	461	472	484
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	51	37	40	41	42	44
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	2.412	2.222	2.308	2.366	2.425	2.485
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.035	1.101	1.194	1.223	1.254	1.286
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	359	514	374	383	393	402
6.791 PGB WMO	196	217	214	219	224	230
6.792 PGB Jeugd	9	5	10	10	10	10
6.811 Beschermd wonen (WMO)	33	33	14	14	15	15
6.821 Jeugdbescherming	361	371	445	455	468	478
6.822 Jeugdreclassering	50	60	50	51	53	54
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	102	104	107	109
Saldo van baten en lasten	14.147	16.565	16.772	17.057	17.614	18.003

Vervolg van bijlage 1

7. Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
7.1 Volksgezondheid	849	1.052	1.055	1.048	1.009	1.033
7.2 Riolering	2.057	2.708	1.862	1.975	2.042	2.152
7.3 Afval	1.805	2.061	2.405	2.449	2.507	2.566
7.4 Milieubeheer	676	1.259	1.027	1.015	1.010	1.015
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	313	342	362	364	358	361
Totaal lasten	5.700	7.422	6.711	6.851	6.926	7.127
<i>Baten per taakveld</i>						
7.1 Volksgezondheid	39	101	101	71	0	0
7.2 Riolering	2.621	2.701	2.368	2.509	2.605	2.748
7.3 Afval	2.029	2.305	2.495	2.540	2.597	2.656
7.4 Milieubeheer	220	496	421	404	404	404
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	142	138	140	142	144	146
Totaal baten	5.051	5.741	5.525	5.666	5.750	5.954
<i>Saldo per taakveld</i>						
7.1 Volksgezondheid	810	951	954	977	1.009	1.033
7.2 Riolering	-564	7	-506	-534	-563	-596
7.3 Afval	-224	-244	-90	-91	-90	-90
7.4 Milieubeheer	456	763	606	611	606	611
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	171	204	222	222	214	215
Saldo van baten en lasten	649	1.681	1.186	1.185	1.176	1.173

8. Programma Bestuur en Ondersteuning

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
0.1 Bestuur	902	933	999	1.033	1.000	1.004
0.2 Burgerzaken	793	654	669	761	860	809
0.8 Overige baten en lasten (exclusief Onvoorzien)	0	-389	-103	-571	-671	-682
Totaal lasten	1.695	1.198	1.565	1.223	1.189	1.131
<i>Baten per taakveld</i>						
0.1 Bestuur	0	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	178	297	403	456	522	430
0.8 Overige baten en lasten (exclusief Onvoorzien)	2.265	0	0	0	0	0
Totaal baten	2.443	297	403	456	522	430
<i>Saldo per taakveld</i>						
0.1 Bestuur	902	933	999	1.033	1.000	1.004
0.2 Burgerzaken	615	357	266	305	338	379
0.8 Overige baten en lasten (exclusief Onvoorzien)	-2.265	-389	-103	-571	-671	-682
Saldo van baten en lasten	-748	901	1.162	767	667	701

Vervolg van bijlage 1

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in duizenden euro's)						
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
0.5 Treasury	212	-122	127	93	66	39
0.61 OZB woningen	140	108	112	116	119	122
0.62 OZB niet-woningen	94	70	72	75	77	79
0.63 Parkeerbelasting	17	10	10	11	11	11
0.64 Belastingen overig	113	44	72	72	72	74
0.7 Algemene (en overige) uitkeringen gemeentefonds	0	257	200	-14	12	37
3.4 Economische promotie	48	56	44	46	47	48
Totaal lasten	624	423	637	399	404	410
<i>Baten per taakveld</i>						
0.5 Treasury	1.418	1.192	1.065	885	705	683
0.61 OZB woningen	3.626	3.685	3.919	4.037	4.158	4.283
0.62 OZB niet-woningen	2.447	2.396	2.591	2.669	2.749	2.832
0.63 Parkeerbelasting	2.649	2.394	2.395	2.396	2.397	2.398
0.64 Belastingen overig	499	545	495	500	504	508
0.7 Algemene (en overige) uitkeringen gemeentefonds	34.203	34.275	36.198	35.338	36.300	37.140
3.4 Economische promotie	2.931	3.370	3.685	3.810	3.935	4.060
Totaal baten	47.773	47.857	50.348	49.635	50.748	51.904
<i>Saldo per taakveld</i>						
0.5 Treasury	-1.206	-1.314	-938	-792	-639	-644
0.61 OZB woningen	-3.486	-3.577	-3.807	-3.921	-4.039	-4.161
0.62 OZB niet-woningen	-2.353	-2.326	-2.519	-2.594	-2.672	-2.753
0.63 Parkeerbelasting	-2.632	-2.384	-2.385	-2.385	-2.386	-2.387
0.64 Belastingen overig	-386	-501	-423	-428	-432	-434
0.7 Algemene (en overige) uitkeringen gemeentefonds	-34.203	-34.018	-35.998	-35.352	-36.288	-37.103
3.4 Economische promotie	-2.883	-3.314	-3.641	-3.764	-3.888	-4.012
Saldo van baten en lasten	-47.149	-47.434	-49.711	-49.236	-50.344	-51.494

Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting (bedragen in duizenden euro's)						
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
0.4 Overhead	8.190	10.957	11.136	11.600	12.191	12.680
0.8 Overige baten en lasten (onderdeel Onvoorzien)	0	0	100	100	100	100
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	1	1	1	1	1
Totaal lasten	8.190	10.958	11.237	11.701	12.292	12.781
<i>Baten per taakveld</i>						
0.4 Overhead	460	270	391	284	282	284
0.8 Overige baten en lasten (onderdeel Onvoorzien)	452	-49	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	912	221	391	284	282	284
<i>Saldo per taakveld</i>						
0.4 Overhead	7.730	10.687	10.745	11.316	11.909	12.396
0.8 Overige baten en lasten (onderdeel Onvoorzien)	-452	49	100	100	100	100
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	1	1	1	1	1
Saldo van baten en lasten	7.278	10.737	10.846	11.417	12.010	12.497

Vervolg van bijlage 1

Mutaties Reserves (bedragen in duizenden euro's)						
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
0.10 Mutaties reserves	39.207	8.282	6.035	1.340	1.090	1.068
Totaal lasten	39.207	8.282	6.035	1.340	1.090	1.068
<i>Baten per taakveld</i>						
0.10 Mutaties reserves	30.461	11.480	6.145	1.663	1.484	1.298
Totaal baten	30.461	11.480	6.145	1.663	1.484	1.298
<i>Saldo per taakveld</i>						
0.10 Mutaties reserves	8.746	-3.198	-110	-323	-394	-230
Saldo van baten en lasten	8.746	-3.198	-110	-323	-394	-230

Resultaat (bedragen in duizenden euro's)						
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Lasten per taakveld</i>						
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	4.621	164	555	61	27	133
Totaal lasten	4.621	164	555	61	27	133
<i>Baten per taakveld</i>						
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo per taakveld</i>						
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	4.621	164	555	61	27	133
Saldo van baten en lasten	4.621	164	555	61	27	133

Bijlage 2: Overzicht incidentele baten en lasten per programma

(bedragen in duizenden euro's)

<i>Overzicht incidentele baten en lasten per programma.</i>		<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>
		<i>2025</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2028</i>
Programma Economie en Toerisme									
6.214.012	Externe inhuur parkeerbeleidsplan <i>(Incidentele inzet)</i>	60							
6.214.012	Kosten uitvoeringsprogramma parkeerbeleidsplan <i>(Incidentele inzet, 5 jaar)</i>	100		50		15		15	
6.214.022	Externe inhuur opstellen raamcontract parkeergarage <i>(Incidentele inzet)</i>	25							
6.560.030	Bijdrage project Green Experience Yuverta <i>(Incidentele inzet, 4 jaar)</i>	14		14					
6.560.032	Reservering project economie, kunst en cultuur <i>(Incidentele inzet, 3 jaar)</i>	50							
Programma Mobiliteit, Volkshuisvesting en Fysieke Leefomgeving									
6.210.010	Budget stoeptegelfonds <i>(Incidentele inzet)</i>	250							
6.210.070	Actualisatie bewegwijzering <i>(Incidentele inzet)</i>	15							
6.210.070	Realisatie fietsenstallingen en E-laadpunten fiets <i>(Incidentele inzet)</i>	15							
6.210.070	Verkeersveiligheidsprojecten <i>(Incidentele inzet, 5 jaar)</i>	100		100					
6.810.010	Inhuur projectleider vastgoed opvanglocaties en niet-vitale hotels <i>(Incidentele inzet)</i>	50							
6.810.010	Uitvoeren actieprogramma woon(zorg)visie <i>(Incidentele inzet)</i>	190				190			
6.820.030	Verkoopkosten gronden en panden <i>(Lasten incidenteel van aard bij iedere verkoop)</i>	23		23		24		24	
Programma Sport, Cultuur en Recreatie									
6.560.010	Bijdrage bloembakken centrum <i>(Incidentele inzet)</i>	13							
6.560.010	Onderhoud mergelsteilwanden <i>(Incidentele inzet)</i>			188					
Programma Onderwijs									
6.650.010	Bijdrage rijk achterstanden onderwijs <i>(Incidentele inzet)</i>	272	272	272	272				
6.650.010	Resterende middelen achterstanden onderwijs <i>(Incidentele inzet)</i>	100	51	130	69	96		101	
6.650.010	Inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen <i>(Incidentele SPUK-uitkering, projectduur augustus 2021 - juli 2025)</i>	59	59						
Programma Sociaal Domein									
6.001.030	Wijkaanpak Broekhem-Noord <i>(Incidenteel van aard)</i>	125							
6.510.010	Kwartiermaker openbare bibliotheek <i>(Incidenteel van aard)</i>	40							
6.621.030	Opvang Oekraïense vluchtelingen <i>(Incidenteel van aard)</i>	2.039	2.039						
6.670.010	Brede SPUK-bijdrage Rijk <i>(Incidentele SPUK-uitkering, projectduur 2023 - 2026)</i>	147	147	123	123				
6.670.010	Kosten proeftuin buurtgezinnen <i>(Incidenteel van aard)</i>	21							
6.670.012	Brede SPUK-bijdrage Rijk <i>(Incidentele SPUK-uitkering, projectduur 2023 - 2026)</i>	58	58	49	49				
Programma Volksgezondheid, Duurzaamheid en Milieu									
6.714.040	Brede SPUK-bijdrage Rijk <i>(Incidentele SPUK-uitkering, projectduur 2023 - 2026)</i>	101	101	71	71				
6.722.010	Kosten aanpak hotspots <i>(Incidentele inzet)</i>	60		60					
6.723.010	Bijdrage lokale energie coöperatie <i>(Incidentele inzet)</i>	10		10					
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting									
5.100.010	Kosten vervangende locatie raadszaal <i>(Incidenteel van aard, gedurende verbouwing)</i>	50							
5.300.010	Tijdelijke uitbreiding formatie ICT <i>(Incidentele inzet voor 1 jaar)</i>	52							
5.300.010	Kosten zaakgericht werken <i>(Incidentele inzet)</i>	20							
5.400.010	Bijdrage personeelskosten exploitatie <i>(Incidentele inzet t.b.v. opvang Oekraïense vluchtelingen)</i>		109						
5.500.010	Tijdelijke inhuur applicatiebeheer Financiën <i>(Incidentele inzet)</i>	60		60					

Vervolg van bijlage 2

Mutaties reserves								
Algemene reserve:								
Inzet t.b.v. budget stoeptegelfonds	250							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. pleinenplan: Kerkplein	500							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. pleinenplan: Ljubjanaplein	500							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. pleinenplan: Beckerswei	1.000							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. renovatie sporthal de Bosdries	2.000							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. onderhoud mergelsteilwanden					188			
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Algemene dekkingsreserve:								
Inzet t.b.v. Mobiliteitsplan 2022-2025	45							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Verkeersveiligheidsprojecten 2022-2026 conform kadernota 2022	100				100			
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Speelruimteplan uitvoering 2027	81							
<i>(Storting reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Speelruimteplan uitvoering 2028	329							
<i>(Storting reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Bestemmingsreserve projectgelden:								
Inzet t.b.v. externe inhuur opstellen raamcontract parkeergarage	25							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Egalisatiereserve parkeerexploitatie:								
Project opstellen parkeerbeleidsplan	160				50	15		15
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Reserve sociaal domein:								
Kosten proeftuin buurtgezinnen	21							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Inzet t.b.v. uitvoeren actieprogramma woon(zorg)visie	95					95		
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	51	100	69	130		96		101
<i>(Onttrekking/storting reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Reserve duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie:								
Inzet t.b.v. bijdrage lokale energie coöperatie	10				10			
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten:								
Overheveling pleinenplan vanuit algemene reserve	2.000							
<i>(Overheveling reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Overheveling renovatie sporthal de Bosdries vanuit algemene reserve	2.000							
<i>(Overheveling reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Uitvoering speelruimteplan 2025	124							
<i>(Storting reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Bestemmingsreserve opvang ontheemden:								
Inzet t.b.v. inhuur projectleider vastgoed opvanglocaties en niet-vitale hotels	50							
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Bestemmingsreserve grondbeleid en realisatie woningbouwprojecten:								
Inzet t.b.v. uitvoeren actieprogramma woon(zorg)visie	95					95		
<i>(Onttrekking reserve per definitie incidenteel van aard)</i>								
Subtotaal mutatie reserves	4.585	4.951	69	478	0	301	0	116
Totaal incidentele baten en lasten	8.704	7.787	1.219	1.062	325	301	140	116

Bijlage 3: Meerjarig verloop reserves en voorzieningen

(bedragen in duizenden euro's)

Overzicht verloop reserves en voorzieningen	Saldo ultimo 2024	Mutaties 2025	Saldo ultimo 2025	Mutaties 2026	Saldo ultimo 2026	Mutaties 2027	Saldo ultimo 2027	Mutaties 2028	Saldo ultimo 2028
A. Algemene reserve									
A.01 Algemene reserve	26.028	-4.250	21.778	-188	21.590	0	21.590	0	21.590
Totaal	26.028	-4.250	21.778	-188	21.590	0	21.590	0	21.590
B. Bestemmingsreserves									
B.01 Algemene dekkingsreserve	995	265	1.260	-100	1.160	-81	1.079	-1.079	0
B.02 Investeringsreserve huisvesting onderwijs	3.343	0	3.343	0	3.343	0	3.343	0	3.343
B.03 Investeringsreserve instandhouding monumenten	29	0	29	0	29	0	29	0	29
B.04 Bestemmingsreserve onderhoud sportcentrum Polfermolen	576	0	576	0	576	0	576	0	576
B.05 Bestemmingsreserve projectgelden	25	-25	0	0	0	0	0	0	0
B.06 Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	1.176	0	1.176	0	1.176	0	1.176	0	1.176
B.07 Egalisatiereserve parkeerexploitatie	2.719	-213	2.506	-104	2.402	-70	2.332	-73	2.259
B.08 Egalisatiereserve sociaal domein	5.099	-166	4.933	-62	4.871	-192	4.679	-101	4.578
B.09 Investeringsreserve strategische projecten	3.697	438	4.135	438	4.573	438	5.011	438	5.449
B.10 Bestemmingsreserve onderhoud wegen	264	0	264	0	264	0	264	0	264
B.11 Reserve evenementen	1.205	0	1.205	0	1.205	0	1.205	0	1.205
B.12 Reserve duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie	366	13	379	13	392	23	415	23	438
B.13 Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten	9.571	2.983	12.554	-1.131	11.423	-1.128	10.295	-1.124	9.171
B.14 Bestemmingsreserve omgevingswet	179	0	179	0	179	0	179	0	179
B.15 Bestemmingsreserve opvang ontheemden	3.832	-50	3.782	0	3.782	0	3.782	0	3.782
B.16 Bestemmingsreserve watersnoodramp	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B.17 Bestemmingsreserve grondbeleid en realisatie woningbouwprojecten	3.607	287	3.894	202	4.096	-73	4.023	0	4.023
B.18 Bestemmingsreserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.756	451	2.207	451	2.658	451	3.109	451	3.560
B.19 Bestemmingsreserve onderhoud ondergrondse parkeergarage	849	157	1.006	157	1.163	157	1.320	157	1.477
Totaal	39.288	4.140	43.428	-136	43.292	-475	42.817	-1.308	41.509
V. Voorzieningen									
V.01 Voorziening dubieuze debiteuren	221	0	221	0	221	0	221	0	221
V.02 Voorziening afvalstoffenheffing	460	-120	340	-96	244	-86	158	-81	77
V.03 Voorziening rioolheffing	4.379	-64	4.315	-134	4.181	-149	4.032	-218	3.814
V.04 Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	114	16	130	16	146	17	163	17	180
V.05 Voorziening fonds ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V.06 Voorziening pensioenen wethouders	1.519	0	1.519	0	1.519	0	1.519	0	1.519
V.07 Voorziening personeel	72	-63	9	-9	0	0	0	0	0
V.08 Voorziening kleine woningbouwinitiatieven	84	0	84	0	84	0	84	0	84
V.09 Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken	116	-53	63	-62	1	60	61	60	121
V.10 Voorziening verlofsparen	203	0	203	0	203	0	203	0	203
Totaal	7.168	-284	6.884	-285	6.599	-158	6.441	-222	6.219
Totaal reserves en voorzieningen	72.484	-394	72.090	-609	71.481	-633	70.848	-1.530	69.318

Bijlage 4: Overzicht structurele mutaties reserves

(bedragen in duizenden euro's)

Overzicht structurele mutaties reserves.	<i>lasten</i> 2025	<i>baten</i> 2025	<i>lasten</i> 2026	<i>baten</i> 2026	<i>lasten</i> 2027	<i>baten</i> 2027	<i>lasten</i> 2028	<i>baten</i> 2028
Mutaties reserves								
Egalisatiereserve parkeexploitatie:								
Onttrekking t.b.v. dekking ontwikkeling energiekosten <i>(Structureel, onttrekking voor onbepaalde tijd)</i>		53		54		55		58
Investeringsreserve strategische projecten:								
Storting t.b.v. strategische projecten <i>(Structureel, storting voor onbepaalde tijd)</i>	438		438		438		438	
Reserve duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie:								
Storting renteopbrengsten hybride converteerbare geldening Enexis <i>(Structureel, storting voor onbepaalde tijd)</i>	23		23		23		23	
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten:								
Onttrekking t.b.v. dekking kapitaallasten activa <i>(Structureel, omvang reserve is gelijk aan af te schrijven boekwaarde)</i>		1.142		1.131		1.128		1.124
Bestemmingsreserve grondbeleid en realisatie woningbouwprojecten:								
Storting t.b.v. grondbeleid en woningbouwprojecten <i>(Structureel, storting voor onbepaalde tijd)</i>	382		202		22		0	
Bestemmingsreserve onderhoud gemeentelijke gebouwen								
Structurele storting t.b.v. onderhoud <i>(Structureel, storting i.v.m. opheffen van voorziening)</i>	451		451		451		451	
Bestemmingsreserve onderhoud ondergrondse parkeergarage								
Structurele storting t.b.v. onderhoud <i>(Structureel, storting i.v.m. opheffen van voorziening)</i>	157		157		157		157	
Totaal structurele mutaties reserves	1.451	1.195	1.271	1.185	1.091	1.183	1.069	1.182

Bijlage 5: Overzicht investeringen 2025-2028

In de periode 2025 t/m 2028 zijn de volgende investeringen voorzien:

Geplande investeringen	(bedragen in duizenden euro's)			
	2025	2026	2027	2028
7011647 Tractie buitendienst (2025) - Boomer Traktor en frontmaaier	106.000			
7011648 Tractie buitendienst (2025) - Connel frontmaaier met toebehoren	30.000			
7011649 Tractie buitendienst (2025) - Iveco 92-BNT-5	78.500			
7011650 Tractie buitendienst (2025) - Iveco 97-BNT-6	78.500			
7140037 Camerasysteem toezicht (vervanging 2025)	26.384			
7140045 Vervanging terreinwagen VTH (Toyota Hilux) (2025)	58.000			
7140046 Vervanging voertuig VTH (Kia Nero) (2025)	40.000			
7530032 Renovatie sporthal de Bosdries (2025)	2.000.000			
7541025 Consolidatie en herstel mergelmuur Lokerstraat (2025)	170.000			
7550011 Herinrichting 5 pleinen: Beckerswei Sibbe	1.000.000			
7550011 Herinrichting 5 pleinen: Kerkplein Schin op Geul	500.000			
7550011 Herinrichting 5 pleinen: Ljubljjanaplein Schin op Geul	500.000			
7550011 Herinrichting 5 pleinen: Centrum Valkenburg	1.500.000			
7560064 Veiligstellen ondergrond voetbalveld Berg	350.000			
7580052 Uitvoering speelruimteplan 2025	123.750			
7722202 Investerings gemalen 2025	25.875			
7140038 Camerasysteem toezicht (vervanging 2026)		16.227		
7210063 Vervanging voetgangersbrug bij kasteel in Geulpark (2026)		75.000		
7722203 Investerings gemalen 2026		14.950		
7011647 Tractie buitendienst (2027) - Giant kniklader type G1500			32.545	
7210071 VRI vervanging (nr. 1 - VA 0529) (2027)			440.000	
7210072 VRI vervanging (nr. 2 - VA 0530) (2027)			440.000	
7560063 Consolidatie tunnel Amerika Sibbe			600.000	
7722204 Investerings gemalen 2027			9.775	
7822030 Vervanging 3 woonwagens (2027)			600.000	
7822031 Vervanging 1 woonwagen (2028)				200.000
Totaal	6.587.009	106.177	2.122.320	200.000

* exclusief investeringen Waterprogramma

Dit betreft volledig investeringen waarvoor de investeringskredieten reeds in eerdere besluiten beschikbaar zijn gesteld. De kapitaallasten die voortvloeien uit deze investeringen zijn verwerkt in de begroting. Er worden nu dus geen nieuwe investeringskredieten ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd.

Bijlage 6: Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies zijn subsidies die niet zijn gebaseerd op een wettelijk voorschrift maar mogen worden verstrekt vanwege een specifieke vermelding in de begroting. Overeenkomstig art. 4:23 lid 3 sub c Awb moet de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, in de begroting worden vermeld.

Subsidieontvanger	Bedrag (maximaal)	Taakveld	Activiteit
Humanitas	€ 16.230	6.72a	Uitvoering BOR en COR
Stichting StartersCentrum Limburg	€ 8.000	3.3	Adviseren en ondersteunen startende ondernemers bij het opzetten van hun eigen bedrijf

